

Delrapport om jakt och fiske – omfattning, betydelse och förvaltning



FjällMistrarapport
Rapport nr: 14
ISSN 1652-3822
maj 2005, Umeå, Sweden

Författare:
Göran Ericsson, SLU Umeå/FjällMistra
Torleif Eriksson, SLU Umeå/FjällMistra
Thomas Laitila, SLU Umeå/FjällMistra
Camilla Sandström, Umeå universitet, FjällMistra
Tomas Willebrand, SLU Umeå/FjällMistra
Gunnar Öhlund, SLU Umeå/FjällMistra

Sammanfattning

I mars 2004 skickades en enkätundersökning ut till 11 418 personer i Sverige. I formuläret ställdes frågor bland annat om vilt, jakt, fiske och förvaltning av vilt och fisk i fjällen. Attitydundersökningen är genomförd av forskningsprogrammet FjällMistra i samarbete med Naturvårdsverket och länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland och Dalarna. Av dem som tillfrågades i de nämnda länen svarade 63-69 procent. Bland dem som bor utanför dessa län svarade 57 procent. Datainsamlingen i Gävleborgs län har finansierats av forskningsanslag från FORMAS och Jägarförbundets forskartjuga till Göran Ericsson, SLU, Umeå.

Här följer de viktigaste resultaten från undersökningen i punktform:

- Många av hushållen i Sverige har medlemmar som är jägare eller fiskare. Uppskattningsvis bor en av åtta i hushåll som har jägare som medlemmar och två av fem bor i hushåll med fiskare.
- I de tre nordligaste länen svarade mellan 30 och 40 procent att de i hushållet har någon som är jägare och mellan 60 och 70 procent att någon i hushållet är fiskare. Motsvarande andelar för Västernorrland, Gävleborg och Dalarna är omkring 20 procent jägare och omkring 55 procent fiskare.
- Mot bakgrund av de här resultaten framstår jakt och fiske som en betydelsefull verksamhet för landets hushåll i allmänhet och hushållen i norrlandskommunerna i synnerhet.
- Resultaten tyder på att användningen av svamp, bär, kött och fisk, som hushållen införskaffat på egen hand är en naturlig del av ekonomin för många hushåll. Bland de som tillfrågats nationellt uppger närmare två av fem personer att man i deras hushåll plockar svamp och bär regelbundet, och en av fem personer att man i hushållet regelbundet använder kött från jakt. Egen fångad fisk används av vart tionde av de tillfrågades hushållen. För hushållen i norrlandslänen indikeras en ännu större betydelse av mat som införskaffats på egen hand.
- Halva befolkningen, i de undersökta åldersklasserna, uppskattas instämma helt eller delvis i påståendet att en satsning på jakt- och fisketurism kan generera fler arbetstillfällen. För norrlandslänen är tilltron till möjligheterna att skapa jobb inom dessa turistnäringar ännu större. Mellan 60 och 70 procent av norrlänningarna instämmer, helt eller delvis, i påståendet.
- Undersökningen visar emellertid på ett svagt stöd för upplåtelser av exklusiva jakt- och fiskerättigheter till entreprenörer för att kunna utveckla sin verksamhet. För Sverige i sin helhet uppskattas 20 procent stödja förslag att upplåta exklusiva nyttjanderättigheter till lokala entreprenörer. För Dalarna och Västerbotten uppskattas 18 respektive 22 procent stödja sådana lösningar. Störst stöd observeras för Västernorrland där 36 procent är positiva till att upplåta rättigheter till entreprenörer. För övriga län varierar uppskattningarna mellan 25 och 30 procent.
- I syfte att mäta befolkningens attityder till förvaltningsproblemet ställdes frågor om skötseln av fisket, småviltjakten och älgjakten på statens mark. Resultaten visar på ett tydligt, starkt stöd för en samförvaltning där länsstyrelsen, kommunen, samebyarna och lokalbefolkningen ingår. Näst starkast stöd har en statlig förvaltning. Bland boende inom fjällänen fick förslaget om samförvaltning ett extra tydligt stöd.



Innehåll

1. Nationell överblick	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Genomförande	5
1.3 Resultat	5
1.3.1 Jakt och fiske populärt i norrlandslänen	5
1.3.2 Viltets och fiskens betydelse för hushållen	6
1.3.3 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen	8
1.3.3.1 Jakt- och fisketurism.....	9
1.3.3.2 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen	9
2. Dalarna	13
2.1 Sammanfattning	13
2.2 Svarsfrekvens i Dalarna	13
2.3 Jakt och fiske – populärt i Dalarna	14
2.4 Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet	16
2.5 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen	17
3. Gävleborg.....	21
3.1 Sammanfattning	21
3.2 Svarsfrekvens i Gävleborg	21
3.3 Fiske betydligt populärare än jakt i Gävleborg	21
3.4 Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet	23
3.5 Förutsättningar för jakt- och fisketurism	24
4. Västernorrland.....	27
4.1 Sammanfattning	27
4.2 Svarsfrekvens i Västernorrland	28
4.3 Jakt och fiske – populärt i Västernorrland	28
4.4 Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet	30
4.5 Förutsättningar för jakt- och fisketurism	32
5. Jämtland.....	33
5.1 Sammanfattning	33
5.2 Svarsfrekvens i Jämtland	34
5.3 Jakt och fiske – populärt i Jämtland	34
5.4 Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet	35
5.5 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen	37
6. Västerbotten	40
6.1 Sammanfattning	40
6.2 Svarsfrekvens i Västerbotten	41
6.3 Jakt och fiske – populärt i Västerbotten	41
6.4 Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet	42
6.5 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen	44
7. Norrbotten.....	47
7.1 Sammanfattning	47
7.2 Svarsfrekvens i Norrbotten.....	47
7.3 Jakt och fiske – populärt i Norrbotten.....	48
7.4 Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet	49
7.5 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen	50

Nationell överblick

1

1.1 Bakgrund

Attitydundersökningen är genomförd av forskningsprogrammet FjällMistra i samarbete med Naturvårdsverket och länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland och Dalarna. Syftet med undersökningen är dels att bidra med beslutsunderlag till arbetet med att genomföra riksdagens och regeringens målsättningar rörande vilt- och fiskevård, dels att studera betydelsen av dessa resurser på lokal respektive nationell nivå. Undersökningen ingår i en större helhet som kommer att slutrapporteras i juni 2005 och då även omfatta frågor om rovdjur (bl.a. utifrån målsättningen om en sammanhållen rovdjurspolitik), men även undersökningar rörande svenskars fjällbesök, inställning till allemansrätten, naturresursförvaltning och till skyddade områden.

1.2 Genomförande

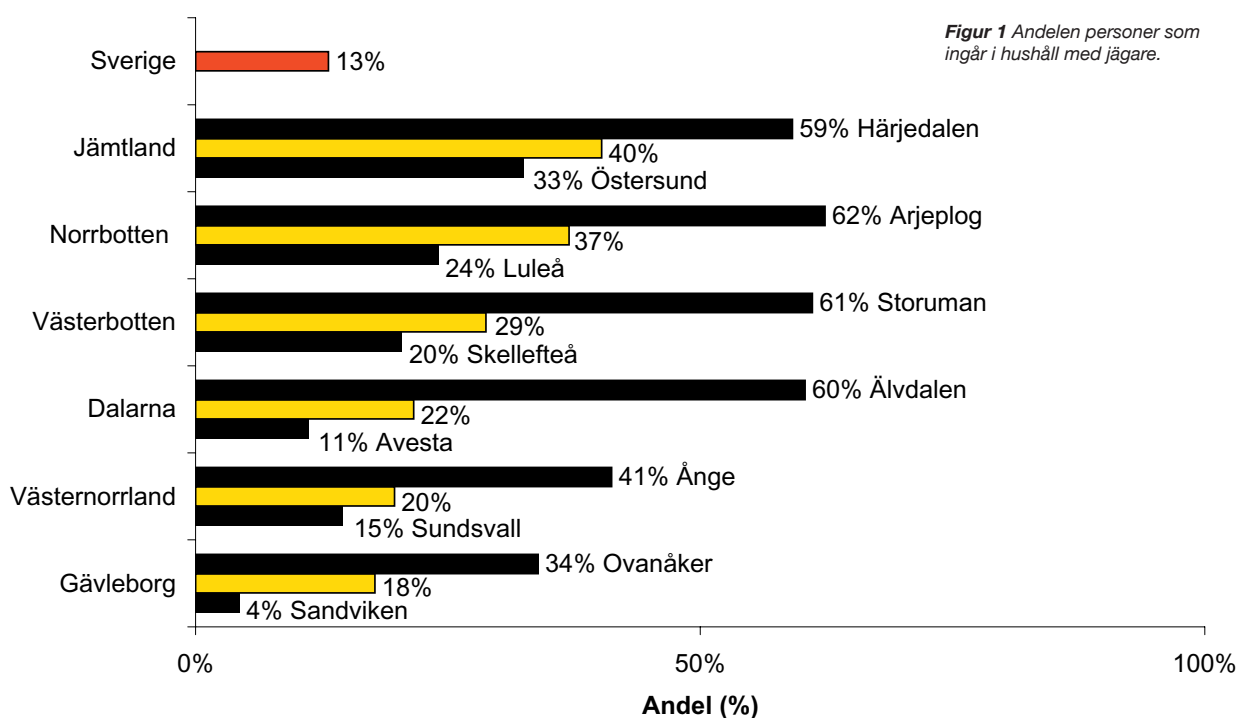
I samarbete med de fyra fjälläna – Dalarna, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten – samt Västernorrlands län och Naturvårdsverket skickades en brevundersökning ut under mars och april 2004 till totalt 11 418 människor. Totalt ingick fyra kontakter med respondenterna. Urvalet som hämtats från det nationella befolkningsregistret, baserades på 150 slumpvis utvalda och permanent bosatta personer från varje kommun i åldersgruppen 16–65 år. Som jämförelse har 1 067 personer bosatta utanför de sex länen också valts ut. Till boende i Gävleborg och Västernorr-

land skickades en förkortad version av undersökningsformuläret som enbart innehöll frågor om vilt, jakt, fiske och rovdjur. Undersökningen till boende i fjälläna innehöll också frågor om fjällen och skyddade områden. För att kunna jämföra proportionerliga värden nationellt och länsvis, har kommunerna i de undersökta länen viktats i förhållande till folkmängd. Av svenskarna utanför de utvalda länen svarade 57 procent av de tillfrågade. I de fyra fjälläna svarade 65 procent av de tillfrågade och i Gävleborg och Västernorrland svarade 69 procent av de som tillfrågades.

1.3 Resultat

1.3.1 Jakt och fiske populärt i norrlandsläna

Många av hushållen i Sverige har medlemmar som är jägare eller fiskare. Det framgår av de resultat som presenteras i figurerna 1 och 2. Undersökningen visar att av de tillfrågade bor uppskattningsvis en av åtta i hushåll med jägare och två av fem i hushåll med fiskare. Dessa värden står i samklang med tidigare studier. Exempelvis uppskattas totala antalet fritidsfiskare i Sverige, enligt Fiskeriverket, till omkring 2,3 miljoner. Bilden av ett land med en befolkning som jagar och fiskar förstärks kraftigt om vi tittar närmare på norrlandsläna. I de tre nordligaste läna ingår mellan 30 och 40 procent av de tillfrågade i hushåll där det finns någon som jagar och mellan 60 och 70 procent av de som svarat ingår i hushåll där det finns fiskare. Motsvarande andelar för Västernorrland, Gävleborg och Dalarna är omkring 20 procent av individerna från hushåll där någon jagar och omkring 55 procent av de svarande ingår i hushåll där någon fiskar.



Figur 1 Andelen personer som ingår i hushåll med jägare.

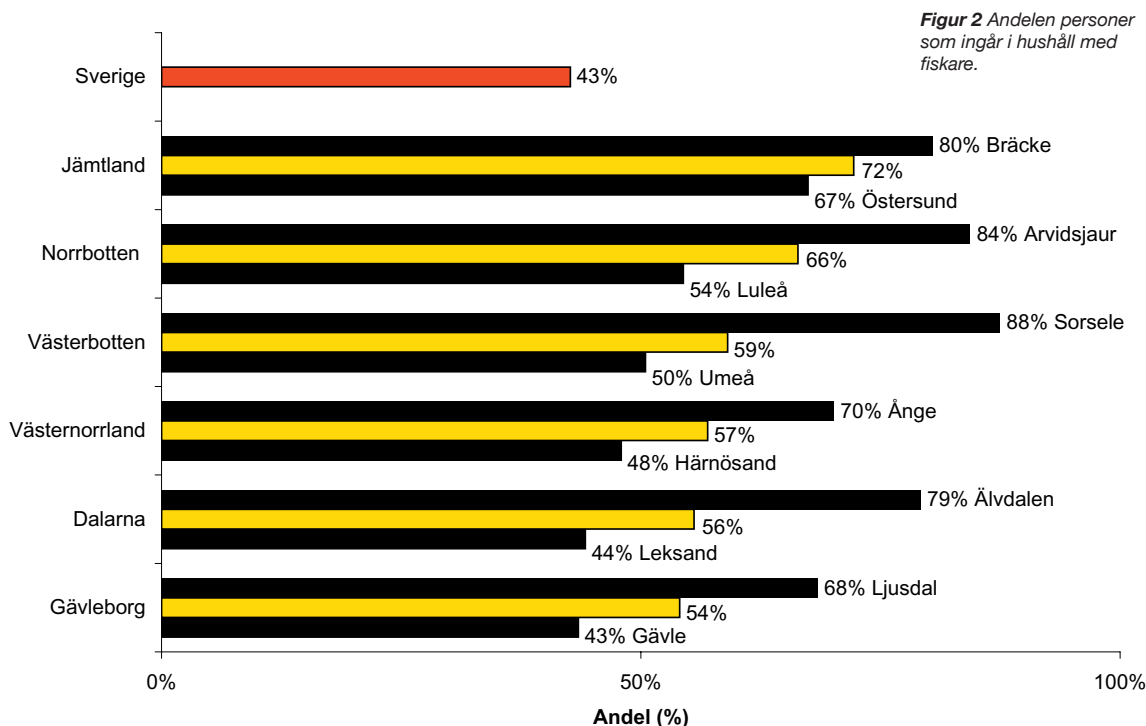
Ett intressant resultat i undersökningen är att variationen inom länen är stor. I Jämtlands län är till exempel andelen individer i hushåll med jägare i Östersunds kommun endast 33 procent medan den är hela 59 procent i Härjedalens kommun. För Norrbotten, Västerbotten och Dalarna observeras ännu större variationer (se Figur 1). I Dalarna varierar andelarna mellan elva och 60 procent. I Gävleborg har endast 4 procent av de individer som svarat i Sandviken någon jägare i hushållet, vilket är betydligt under riksgenomsnittet medan däremot i Ovanåkers kommun svarar 34 procent att de lever i ett hushåll med jägare.

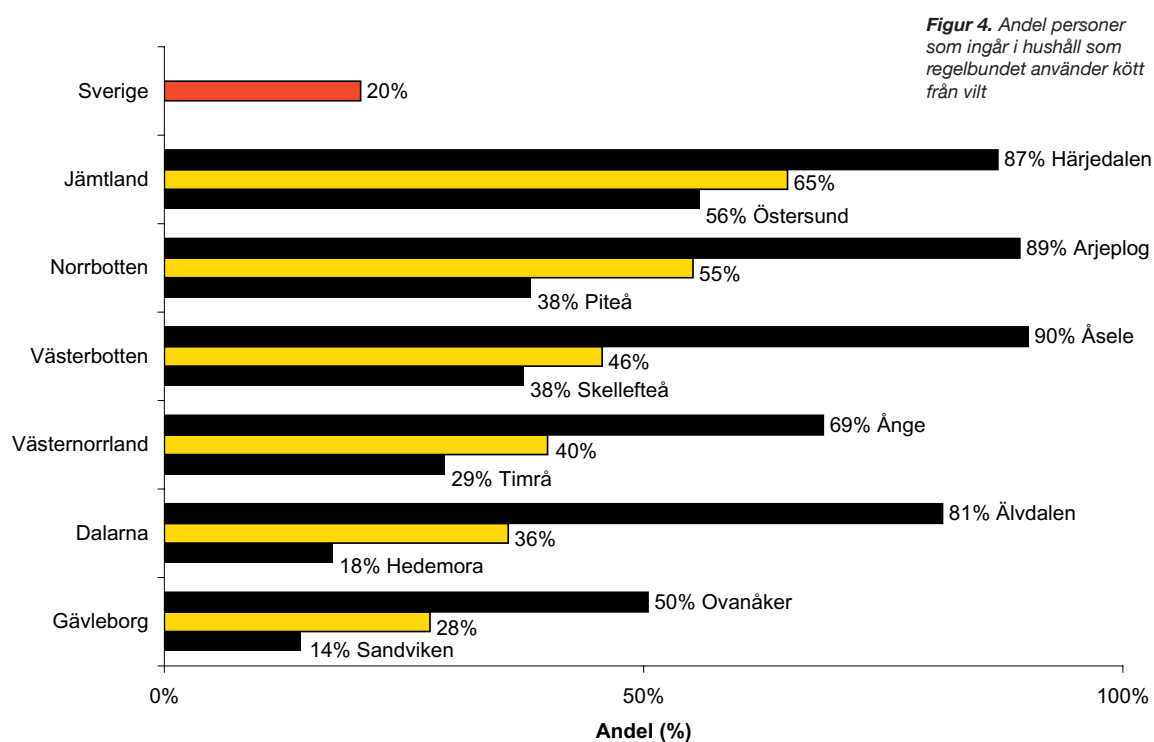
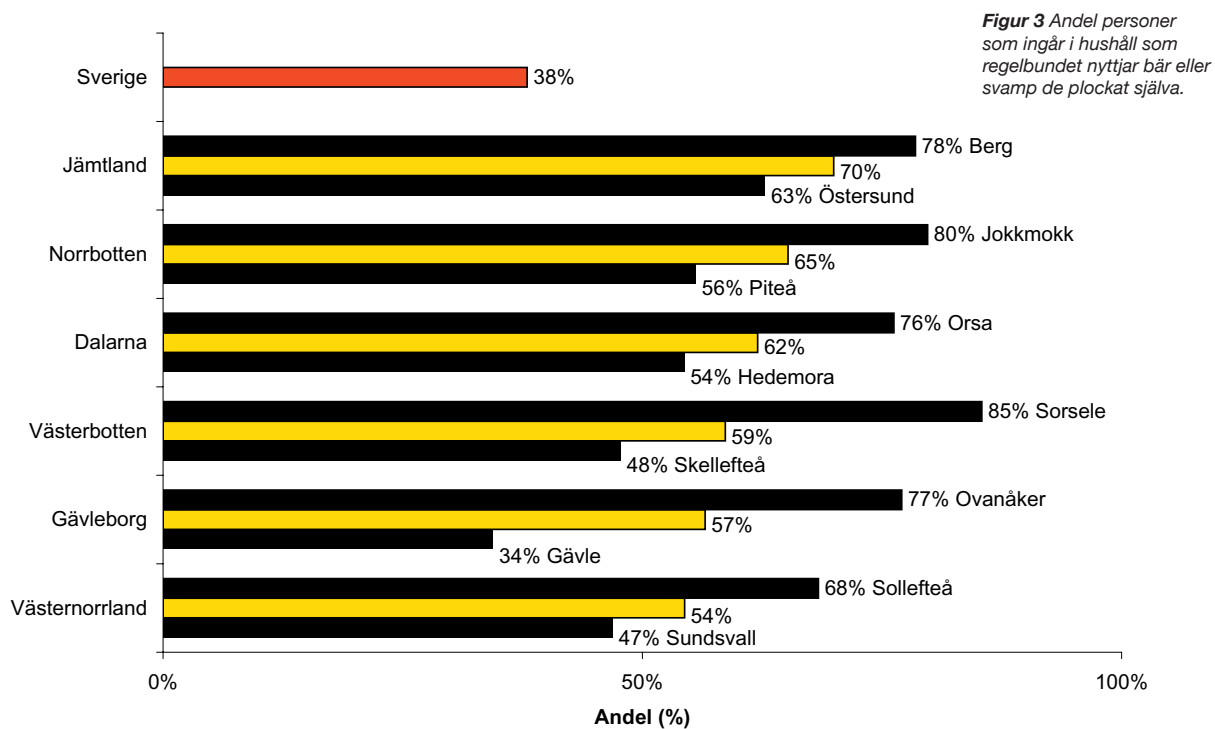
När det gäller andel av de tillfrågade som ingår i hushåll där någon i hushållet är fiskare är variationen mellan kommuner något mindre. För de tre nordligaste länen samt Dalarna ligger de högsta observerade andelarna i nivån 80 till 90 procent. Motsvarande lägsta andelar varierar från 44 procent (Dalarna) till 67 procent (Jämtland). För kommunerna i Västernorrland varierar andelarna mellan 48 och 70 procent medan andelen svarande med någon som fiskar i hushållet varierar mellan 43 och 68 procent i Gävleborgs län.

Mot bakgrund av de här resultaten framstår jakt och fiske som en betydelsefull verksamhet för landets hushåll i allmänhet och norrlandskommunerna i synnerhet. Resultaten visar också på en stor variation inom länen. Generellt visar mönstret att inlandskommuner har högre andelar hushåll med jägare och fiskare, jämfört med övriga kommuner. Bilden är emellertid inte entydig och det finns exempel på inlandskommuner med svarsmönster som liknar de från övriga kommuner.

1.3.2 Viltet och fiskens betydelse för hushållen

Jägarnas och fiskarnas aktiviteter förknippas av många med fritidsaktiviteter. Många har också jakt och fiske som ett huvudsakligt fritidsintresse och värdesätter jakt och fisk utifrån detta intresse. Vid sidan av att vara ett fritidsintresse bedrivs även jakt och fiske för husbehov, dvs. i syfte att skaffa mat till hushållet. För att belysa denna betydelse av jakt och fiske ställdes frågor kring hushållens nyttjande av kött från vilt, egen fångad fisk, samt svamp och bär.





För Sverige som helhet uppskattas 38 procent av de tillfrågade ingå i hushåll som regelbundet nyttjar bär och svamp som de plockat själva (se Figur 3). Det är i sig en hög andel men kan jämföras med norrlandslänen där ännu fler, mellan 50 och 80 procent dvs. en majoritet av de tillfrågade, anger att deras hushållen ofta nyttjar bär och svamp. Störst andel bland norrlandslänen observeras för Jämtland, där 70 procent anger att man i hushållet regelbundet nyttjar svamp och bär som de plockat själva, och den minsta andelen bland norrlandslänen observeras för Västernorrland (54 procent). Även för denna fråga är variationen mellan kommuner i länen stor. Bland Västerbottens kommuner varierar andelarna mellan 48 och 85 procent och i Gävleborgs län mellan 34 och 77 procent Värt att notera är att det i många kommuner är omkring 80 procent av de tillfrågade som anger att deras hushåll nyttjar svamp och bär som de plockat själva.

I Figur 4 redovisas svar på frågan om hushållet regelbundet nyttjar kött från vilt. För Jämtland och Norrbotten svarar mer än hälften av de tillfrågade att de i hushållet regelbundet nyttjar kött från vilt (65 respektive 55 procent), vilket kan jämföras med 20 procent för Sverige som helhet. Motsvarande värden för Västerbotten och Västernorrland är 46 respektive 40 procent. I Dalarna och Gävleborgs län uppskattas 36 respektive 28 procent av de tillfrågade ingå i hushåll som regelbundet nyttjar kött från vilt. Relativt sett visar detta att fler hushåll i norrlandslänen nyttjar kött från vilt jämfört med alla hushåll i Sverige. Även här kan det noteras att för vissa kommuner uppskattas mellan 80 och 90 procent av de tillfrågade individerna ingå i hushåll som använder kött från vilt.

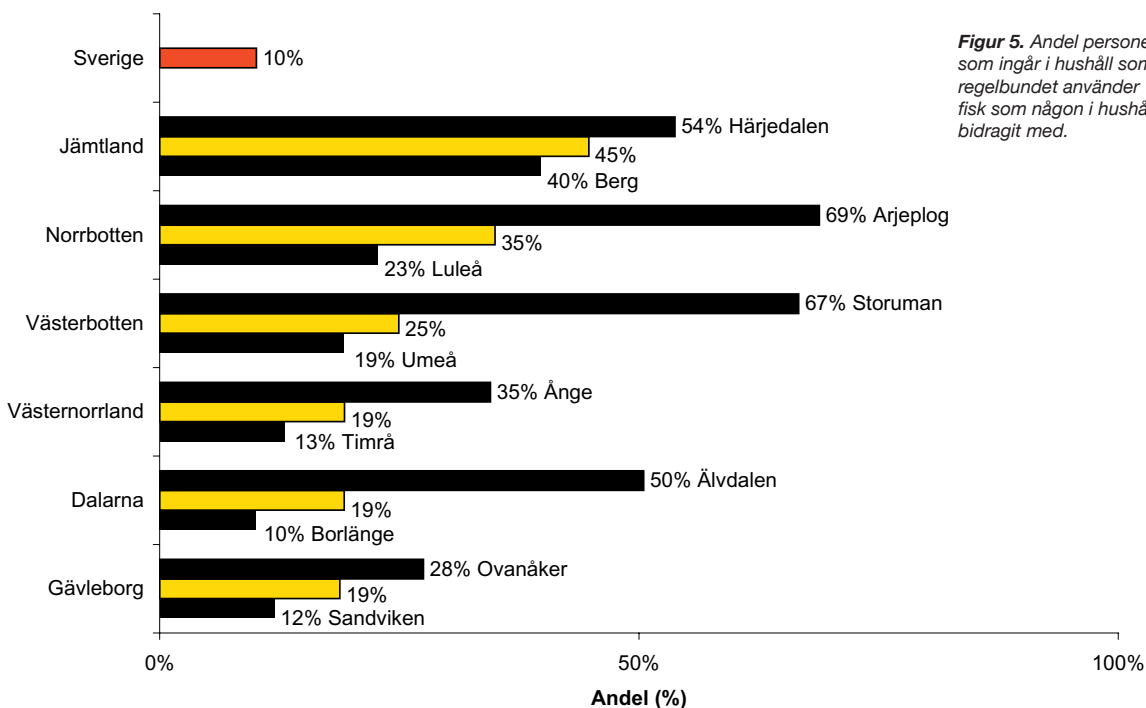
Genom att jämföra resultaten i Figur 4 med de som redovisas i Figur 1 framkommer att jakten har en viss spridningseffekt. Det är betydligt fler hushåll än de som har jägare som nyttjar kött från vilt. I Västernorrlands län är det till exempel dubbelt så många av de som svarat som säger att hushållet nyttjar kött från vilt jämfört med antal svarande som anger att det finns en eller flera jägare i hushållet. I detta avseende begränsas därmed inte jaktens betydelse till enbart hushåll med jägare. Även andra hushåll får nytta av jakten.

Resultaten i Figur 5 visar att endast 10 procent av de tillfrågade i den nationella gruppen anger de att ingår i ett hushåll som regelbundet nyttjar fisk som de fångat själva. Detta är i kontrast med resultaten i Figur 2 där 43 procent av de svarande anger att de har fiskare som medlemmar i hushållet. En möjlig tolkning av detta är att en majoritet av fiskarna är sportfiskare där fiskeupplevelsen och inte fångsten är det centrala. Andelen individer som ingår i hushåll i Norrland som nyttjar egen fångad fisk är högre än andelen för Sverige i stort enligt resultaten. Omkring 20 procent av de svarande i Dalarna, Gävleborg och Västernorrland, samt 25 procent av de svarande i Västerbotten uppger att de i hushållet nyttjar egen fångad fisk. För Norrbotten och Jämtland är motsvarande uppskattningar 35 respektive 45 procent. Även på detta område observeras en stor variation mellan kommunerna i länen. Generellt visar undersökningen dock att en större andel av hushållen hos de tillfrågade i inlands/glesbygdskommuner nyttjar egenfångad fisk jämfört med hushåll i kustkommuner med större tätorter.

Resultaten tyder på att användningen av svamp, bär, kött och fisk, som hushållen införskaffat på egen hand är en naturlig del av ekonomin för många hushåll. Närmare två av fem tillfrågade svenskar anger att någon i hushållet plockar svamp och bär regelbundet, och en av fem av de tillfrågades hushåll regelbundet använder kött från jakt, enligt skattningarna. Egen fångad fisk används av vart tionde hushåll. Bland de tillfrågade i norrlandslänen indikeras en ännu större betydelse av mat som införskaffas på egen hand. I mer än hälften av befolkningen anger fler än hälften att deras hushåll använder till exempel svamp och bär regelbundet. I Jämtland och Norrbotten uppskattas mer än hälften av hushållen nyttja kött från vilt. Uppskattningarna av användningen av egen fångad fisk varierar mellan 19 och 45 procent för hushållen bland de tillfrågade individerna i norrlandslänen.

1.3.3 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen

Under senare år har debatten, om hur fjällens resurser ska nyttjas och vem som ska ha inflytande över nyttjandet, intensifierats.



Figur 5. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder fisk som någon i hushållet bidragit med.

I den här attitydundersökningen har vi därför ställt ett antal frågor med anknytning till den här debatten. Det är frågor som rör exklusivt nyttjande, förutsättningar att skapa nya arbetstillfällen, samt olika förvaltningsformer av statens mark i fjällen. Eftersom det i dagsläget råder en hel del oklarheter kring dessa frågor är en del av dem föremål för en statlig utredning. Det är därför viktigt att påpeka att vi i den här undersökningen har utgått från nu gällande regelverk.

1.3.3.1 Jakt- och fisketurism

Ett viktigt resultat i den här undersökningen är att många, och då inte minst de som är bosatta i norrlandsläna, jagar och fiskar. Resultaten när det gäller fiske tyder också på att många fiskare är sport- och fritidsfiskare. Det finns med andra ord ett stort intresse för såväl jakt som fiske och en fråga som har diskuterats mycket under senare år är om det är en typ av fritidsaktiviteter som också skulle kunna generera nya arbetstillfällen. Här är resultaten relativt entydiga. Halva befolkningen, i de undersökta åldersklasserna, uppskattas instämma helt eller delvis i påståendet att en satsning på jakt- och fisketurism kan generera fler arbetstillfällen (se Figur 6). För norrlandsläna är tilltron till möjligheterna att skapa jobb inom dessa turistnäringar ännu större. Mellan 60 och 70 procent av norrlänningarna instämmer, helt eller delvis, i påståendet. I Dalarna instämmer 52 procent, enligt resultaten. För Dalarna observeras också den största variationen mellan kommunerna. Från 36 procent i Vansbro till 70 procent i Älvdalen.

Ett problem som många jakt- och fiskeentreprenörer stöter på är att de har liten kontroll över den jakt- eller fiskeresurs de söker utveckla för turism. Det är till exempel inte lika lätt att ta betalt för en tjänst, till exempel nyttjandet av ett specifikt fiskevatten, om det är så att vattnet är öppet för alla mot lösande av fiskekort. Ett alternativ för att lösa detta problem kan vara att upplåta exklusiva jakt- och fiskerättigheter till entreprenörer. Undersökningen visar emellertid på ett litet stöd för en sådan lösning, enligt figur 7. För Sverige i sin helhet uppskattas 20 procent stödja förslag att upplåta exklusiva nyttjanderättigheter

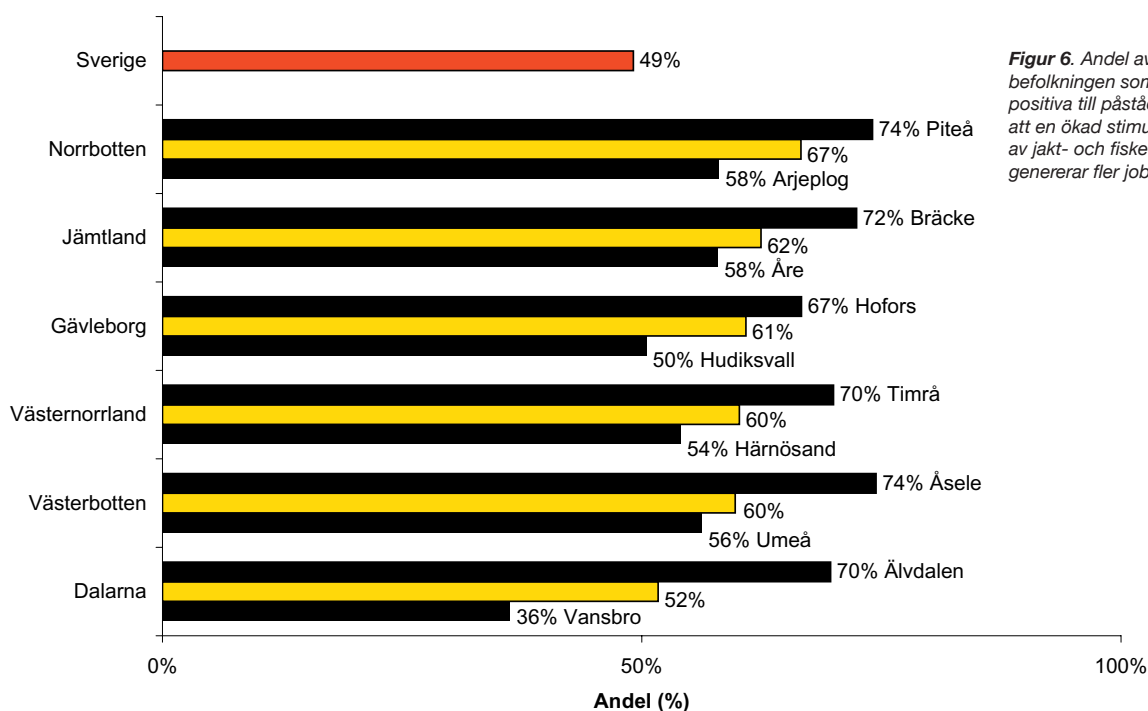
till lokala entreprenörer. För Dalarna och Västerbotten uppskattas 18 respektive 22 procent stödja sådana lösningar. Störst stöd observeras för Västernorrland där 36 procent är positiva till att upplåta rättigheterna till entreprenörer. För övriga län varierar uppskattningarna mellan 25 och 30 procent. Även för denna fråga är variationerna inom länen stora. I Västerbotten varierar andelarna mellan 17 och 48 procent. Det bör också noteras att för vissa kommuner observeras ett relativt starkt positivt gensvar till förslaget. För några kommuner instämmer omkring 45 procent i förslaget att upplåta exklusiva rättigheter till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism.

1.3.3.2 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen

Förvaltningen av jakt- och fiskeresurser på statens mark i fjällen är föremål för många diskussioner bland olika intressenter. En intressent är ägaren, d.v.s. staten. Andra betydelsefulla intressenter är samebyarna och lokalbefolkningen. Ett alternativ till att staten förvaltar resursen är att lokalbefolkningen får ansvar för förvaltningen. Ett annat alternativ är att samebyarna får detta ansvar. En förvaltningsform som, enligt tidigare forskning inom FjällMistra, visat sig vara framgångsrik är samförvaltning. I detta sammanhang skulle en typ av samförvaltning innebära att staten (via länsstyrelsen), kommunen, lokalbefolkningen och samebyarna får ett gemensamt ansvar för förvaltningen av resurserna. Ett annat alternativ är att låta samebyarna och lokalbefolkningen samförvalta resurserna.

I syfte att mäta befolkningens attityder till förvaltningsproblemet ställdes frågor om skötseln av fisket, småviltjakten och älgjakten på statens mark. I frågorna fick de intervjuade ta ställning till de fyra förvaltningsformerna som anges i figurerna 8–10.

Resultaten visar på ett tydligt, starkt stöd för en samförvaltning där länsstyrelsen, kommunen, samebyarna och lokalbefolkningen ingår. Näst starkast stöd har en statlig förvaltning. Som figur 8 visar stödjer 50 procent av befolkningen en samförvaltningslösning av fisket. För fjällläna, d.v.s. Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten, är andelen 61 procent. När det

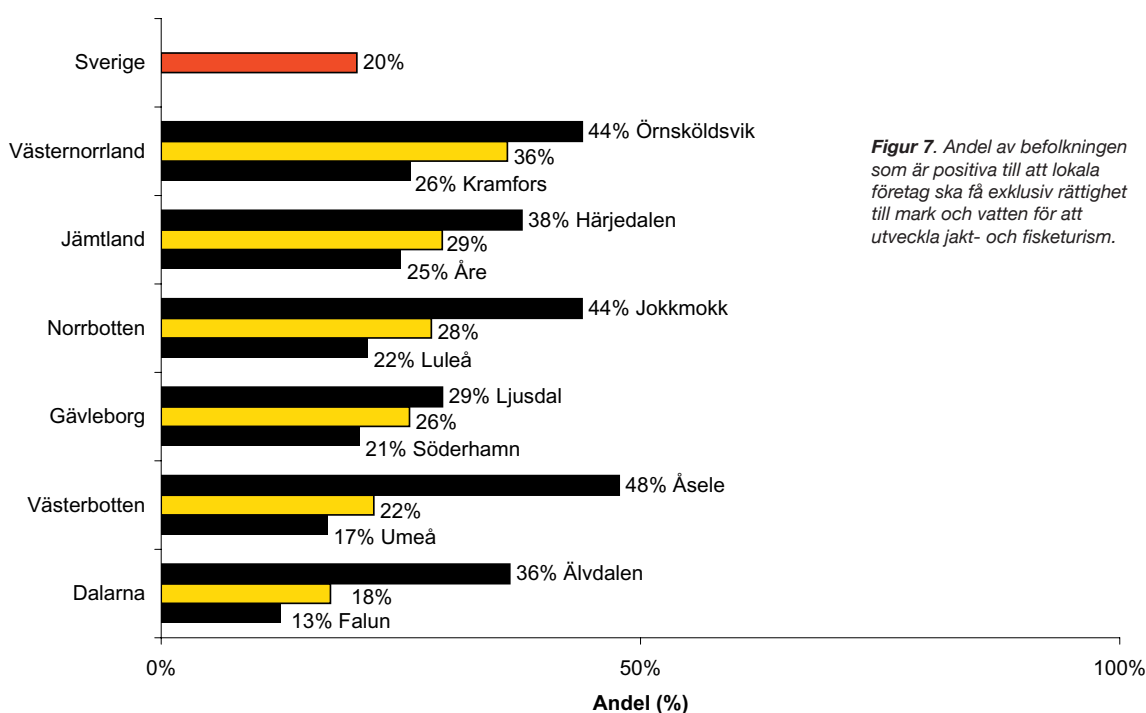


Figur 6. Andel av befolkningen som är positiva till påståendet att en ökad stimulans av jakt- och fisketurism genererar fler jobb

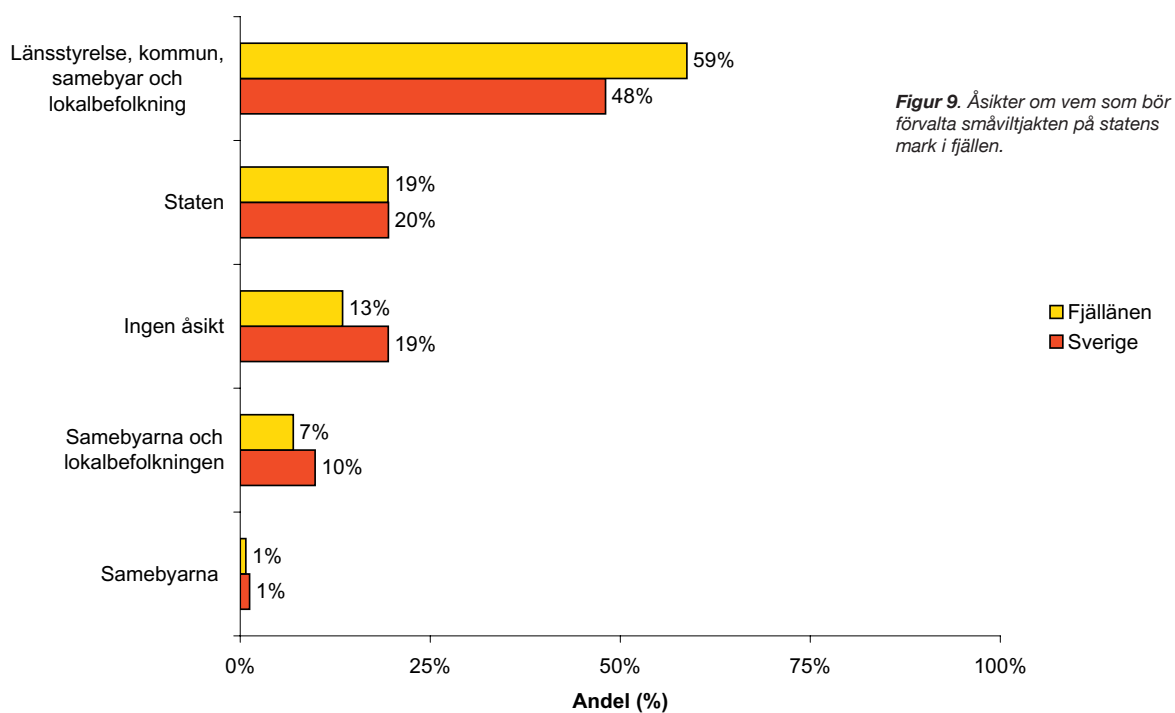
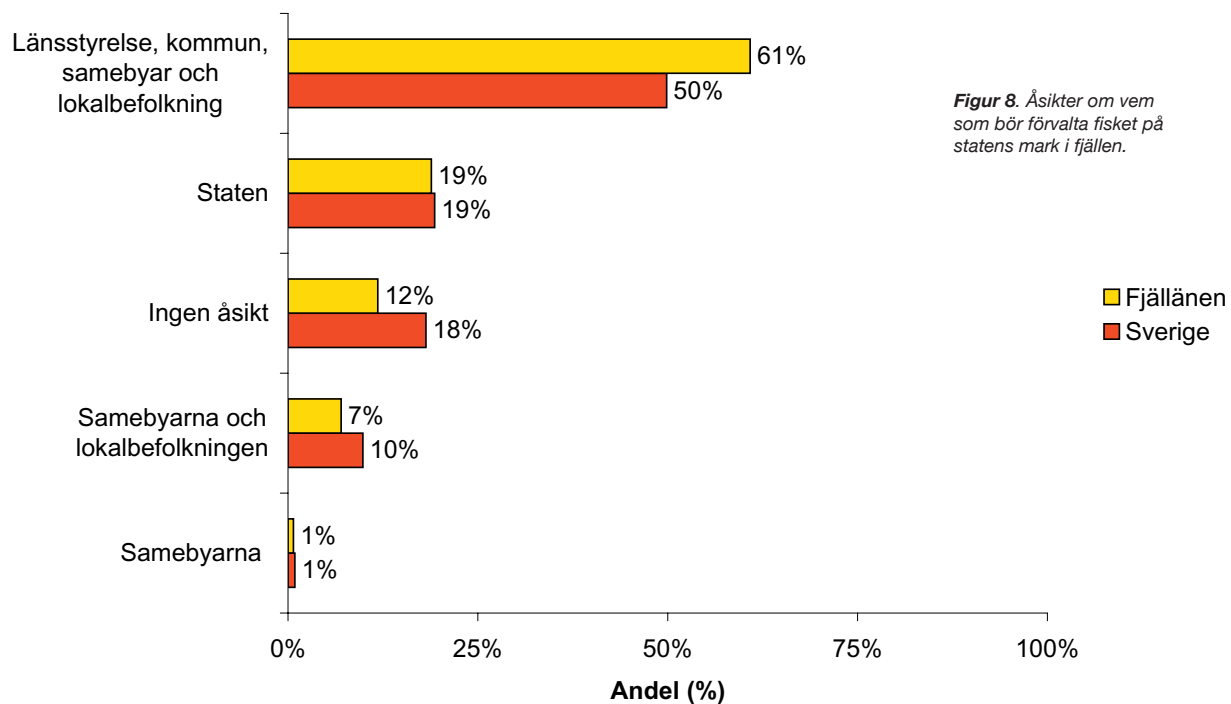
Nationell överblick

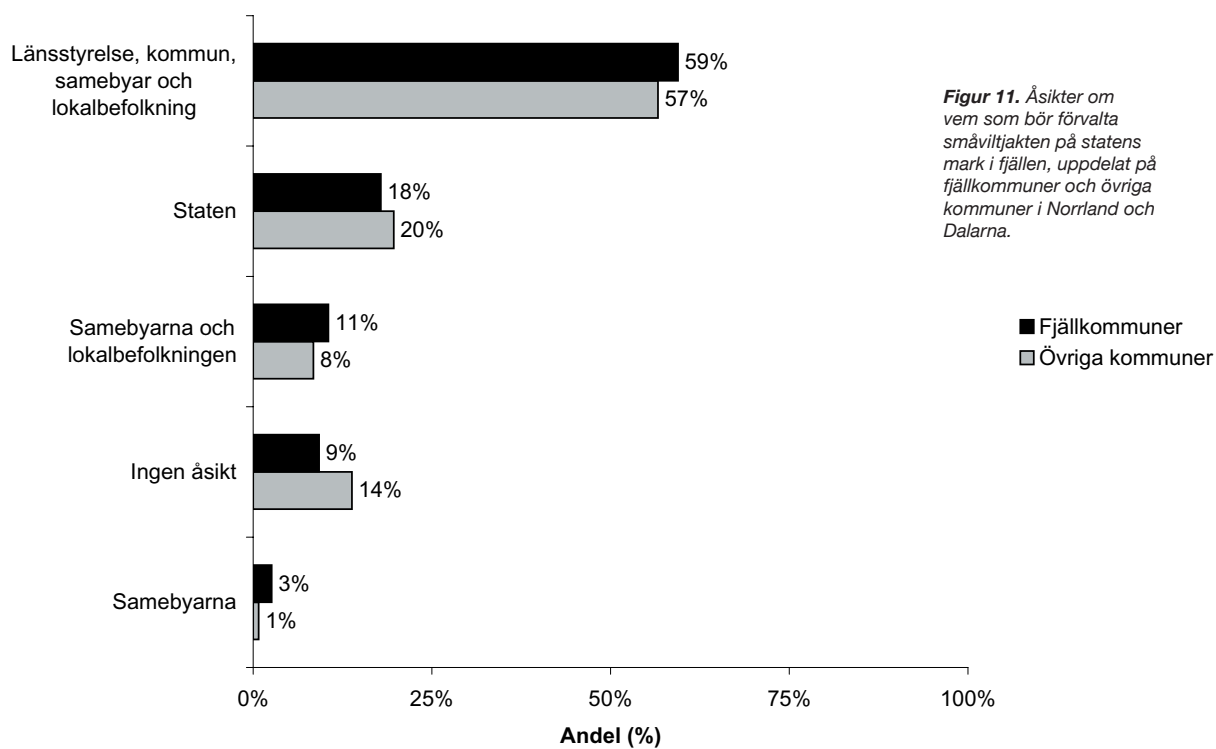
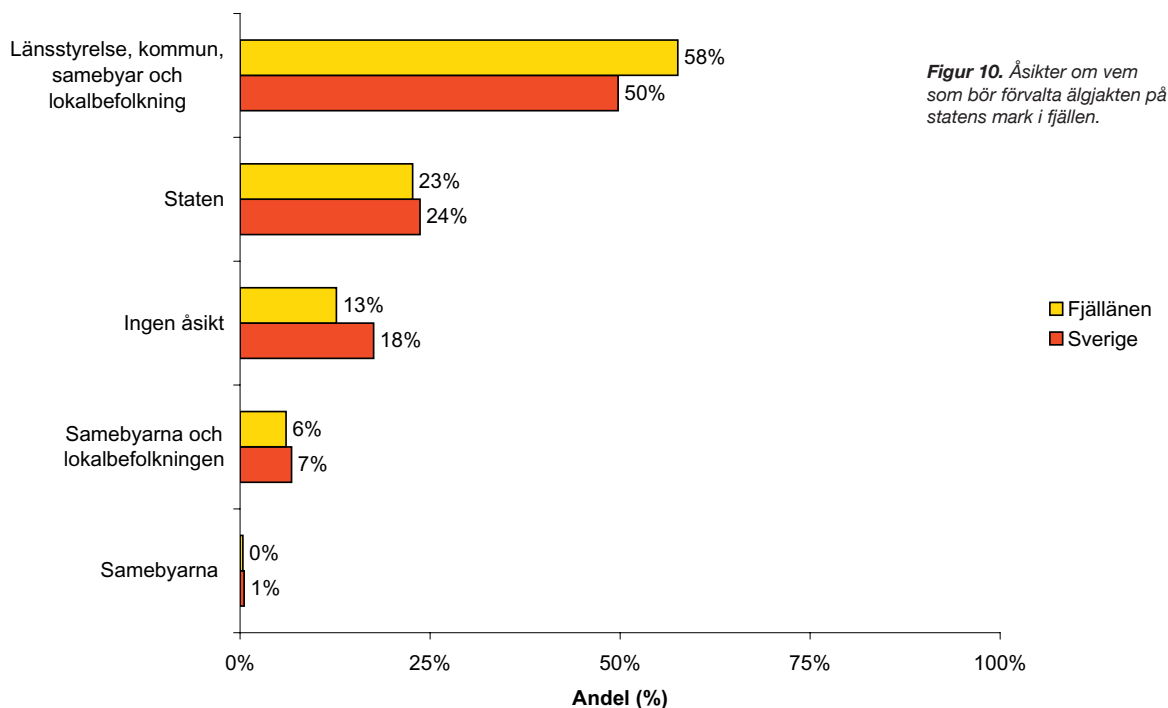
En ren statlig förvaltning har ungefär lika stort stöd i fjälläna som i Sverige som helhet. Omkring 20 procent stödjer en statlig förvaltning av fisket och småviltjakten på statlig mark. När det gäller älgjakten ger omkring 23 procent sitt stöd för en statlig förvaltning enligt resultaten. Jämfört med befolkningen i fjälläna skattas ett något starkare stöd för en samförvaltningsmodell med lokalbefolkning och samebyar i riket som helhet. För de olika fiske- och jaktformerna uppskattas omkring 10 procent av Sveriges befolkning föredra en sådan förvaltningsform. Bland fjälläna är motsvarande uppskattning omkring 6 procent. I jämförelsen mellan hela Sverige och fjälläna framgår också en större andel personer utan åsikt i Sverige. Resultatet tyder på ett större engagemang i frågan bland innevånarna i fjälläna.

I en separat analys jämfördes åsikterna i fjällkommuner med de som finns i övriga kommuner i Norrland och Dalarna (figur 11). Resultaten visar på att det finns skillnader mellan fjällkommuner och övriga kommuner. Samtidigt visar resultaten att dessa skillnader är mycket små och har ingen större betydelse. Detta kan illustreras av resultaten när de gäller förvaltningen av småviltjakten. I fjällkommunerna uppskattas 59 procent ge sitt stöd åt samförvaltning mellan länsstyrelsen, kommunen, samebyarna och lokalbefolkningen. Motsvarande stöd bland befolkningen i övriga kommuner är 57 procent. Stödet för en statlig förvaltning är 18 procent bland fjällkommuner och 20 procent bland övriga kommuner.



Figur 7. Andel av befolkningen som är positiva till att lokala företag ska få exklusiv rättighet till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism.





2.1 Sammanfattning

I Dalarna är andelen av de svarande där någon i hushållet jagar nästan dubbelt så hög som för landet i sin helhet, 22 procent jämfört med 13 procent. Det finns en stor variation mellan kommunerna. I Orsa och Malung svarar nästan varannan att det i hushållet finns någon jägare, i Älvdalen anger drygt varannan av de tillfrågade att det ingår någon eller några som jagar i hushållet. I kommunerna i sydvästra Dalarna däremot ligger andelen individer från hushåll med jägare på samma nivå som riksgenomsnittet.

Andelen individer från hushåll där någon fiskar är också högre än för riksgenomsnittet. Det finns också betydligt fler som fiskar än som jagar. Vi ser en geografisk variation inom länet även om sambandet inte är riktigt lika starkt mellan stad och landsbygd som för jakten.

Skogen och vattnets resurser verkar ha stor betydelse för invånarna i Dalarna. Det visar sig när vi studerar nyttjandet av dessa resurser. Hela 62 procent anger att hushållet regelbundet (en gång i månaden eller oftare) nyttjar bär och svamp som man plockat själva, jämfört med 38 procent för hela riket. 36 procent av länsborna anger att de i hushållet regelbundet använder kött från vilt vilket kan jämföras med 20 procent för riket som helhet. Här är emellertid variationen mellan kommunerna också väldigt stor. Om 81 procent av de tillfrågade i Älvdalen anger att de regelbundet använder kött från vilt i hushållet är det enbart 18 procent av de tillfrågade i Hedemora som gör detsamma.

Under de senaste åren har såväl möjligheter att utveckla näringar i relation till viltet och fisken som hur dessa resurser

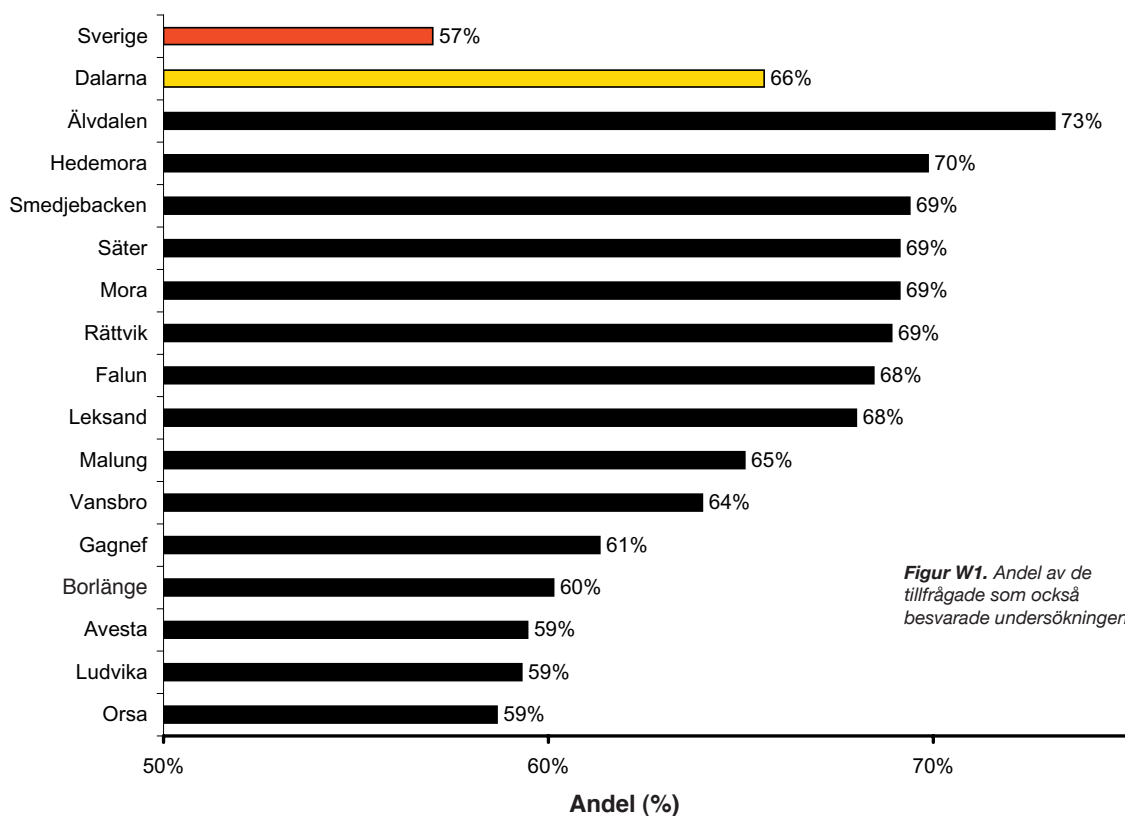
ska förvaltas diskuterats. Drygt hälften av invånarna i Dalarna instämmer i påståendet att ökad stimulans av jakt- och fisketurism kan skapa nya jobb. Däremot är det knappt 20 procent av länsborna som är beredda att tillmötesgå det krav som ofta ställs från entreprenörer att de ska få ensamrätt till jaktmarker och fiskevatten, för att på så sätt utveckla en produkt. Vi kan här se en viss skillnad mellan kommunerna. I Älvdalen och Orsa är invånarna något mer positivt inställda till att ge entreprenörerna ensamrätt jämfört med boende i till exempel Vansbro eller Falun.

När det gäller inställningen till hur jakten och fisket ska förvaltas på statens marker i fjällen föredrar de flesta en samförvaltningslösning där länsstyrelse, kommun, samebyar och lokalbefolkning inkluderas framför andra presenterade alternativ.

2.2 Svarefrekvens i Dalarna

I Dalarna svarade 66 procent av de tillfrågade länsborna på attitydundersökningen. Det är något högre än riksgenomsnittet vilket antyder att de frågor som ställdes i undersökningen också är frågor som intresserar länsborna i högre utsträckning än svenskarna i genomsnitt. Det blir också tydligt när man tittar på svarefrekvensen i de olika kommunerna. I flera av de kommuner där många innevånare både jagar och fiskar, till exempel Älvdalen, är också svarefrekvensen hög. Av länets kommuner var svarefrekvensen lägst i Orsa, men över riksgenomsnittet.

Om inte annat anges utgår nedanstående redovisning från antagandet att de svarande är representativa för respektive kommun. På kommunnivå antas därmed att det inte finns något samband mellan bortfall och respondenternas egenskaper och attityder.

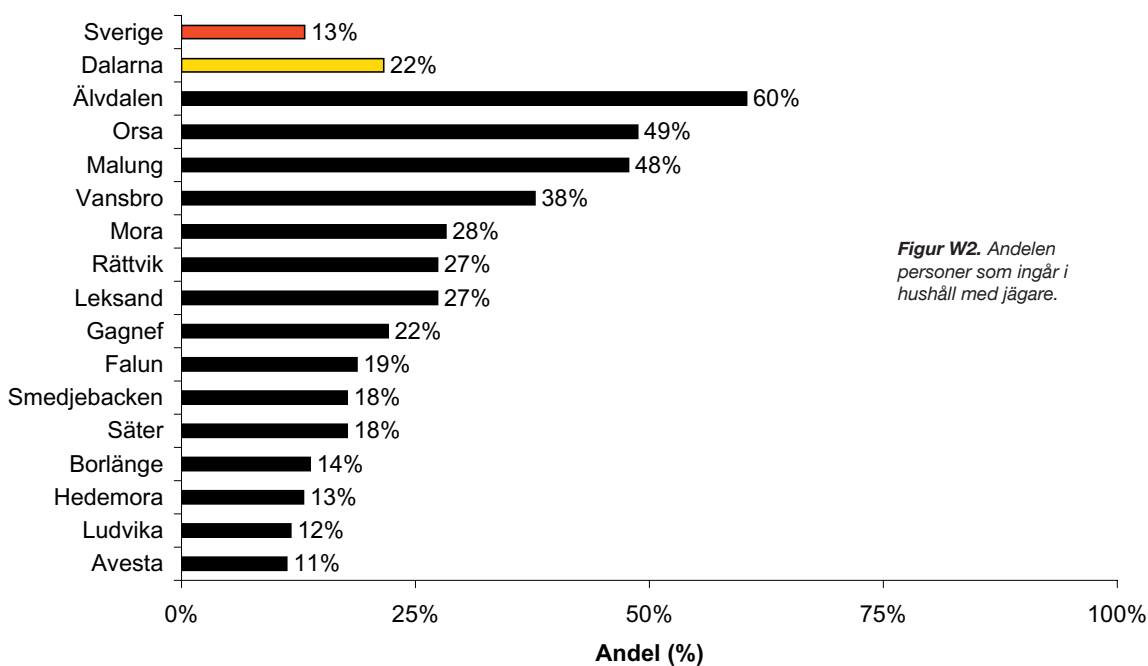


Figur W1. Andel av de tillfrågade som också besvarade undersökningen.

2.3 Jakt och fiske — populärt i Dalarna

Traditionellt har jakt och fiske spelat en viktig roll för människor. Tidigare forskning har till exempel visat att möjligheterna till jakt och fiske är en viktig faktor vid valet av bostadsort. Jaktens och fiskets roll har emellertid förändrats över tid. Om jakt och fiske tidigare spelade en viktig roll för människors överlevnad utgör numera såväl jakten som fisket också en viktig källa till rekreation. Andelen hushåll med jägare eller fiskare kan således ge en indikation på vilken betydelse jakten och fisket har, i såväl traditionell som modern mening, i respektive län och kommun. Eftersom jägare via sina egna intresseorganisationer arbetar med viltvårdsfrågor i Sverige kan andelen hushåll med jägare även ge en bild av engagemanget i den här typen av naturvårdsfrågor. Nedan redovisas svaren på frågan "Är det någon i ditt hushåll som jagar eller fiskar?"

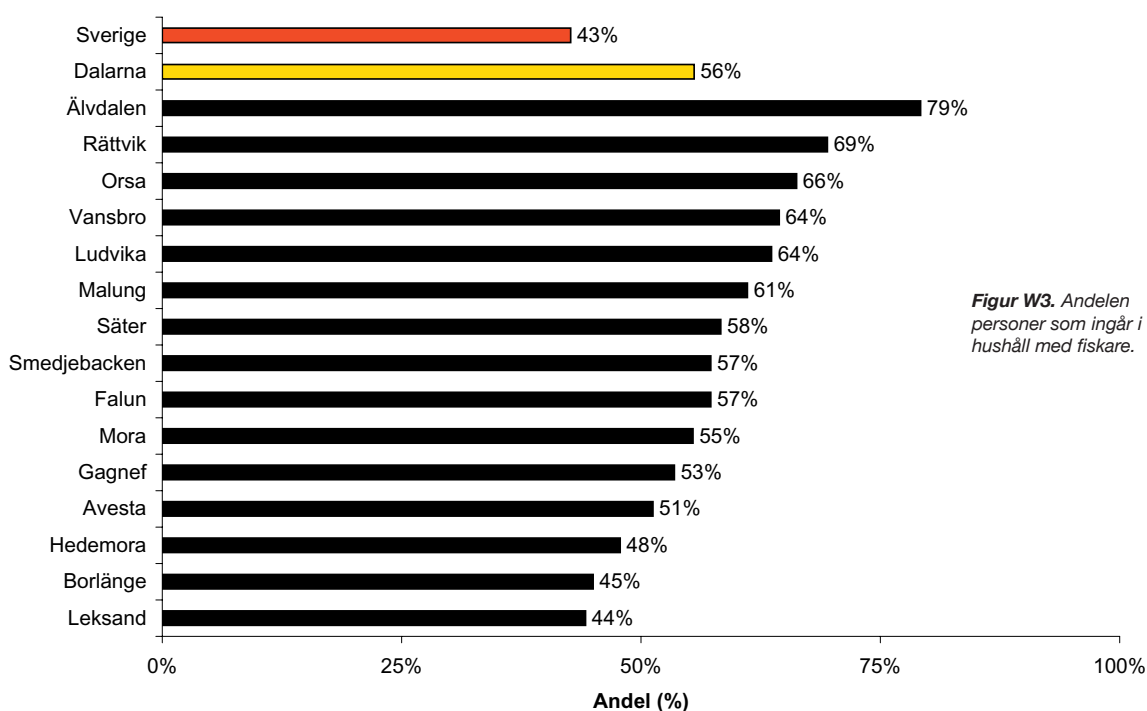
Figuren visar på en något större andel svarande där någon i hushållet jagar i Dalarna jämfört med landet i sin helhet. Variationen inom länet är stor. Älvdalen, Orsa och Malung är kommuner där det finns många hushåll med jägare, omkring 50–60 procent av individerna som svarat ingår i hushåll som har medlemmar som jagar. En hög andel observeras även för Vansbro med ca 40 procent av de svarande från jägarhushåll. Kommunerna Borlänge, Hedemora, Ludvika och Avesta har andelar bland de svarande som är omkring eller mindre än riksgenomsnittet på 13 procent. Övriga kommuner har andelar omkring 20–30 procent. Den variation som går att utläsa från figuren visar, vilket inte är helt överraskande, att andelen svarande som ingår i hushåll med jägare är större i glesbygdskommuner än i kommuner med större tätorter. Dessa kommuner återfinns också i hög utsträckning i den nordvästliga delen av länet.



Figur W2. Andelen personer som ingår i hushåll med jägare.

Figur W3 visar att 56 procent av de tillfrågade personerna i Dalarna har medlemmar i hushållet som är fiskare. Detta är något mer än riksgenomsnittet på drygt 40 procent. Älvdalen har den högsta andelen av de tillfrågade vilka ingår i hushåll med fiskare, ca 80 procent. Därefter kommer kommunerna Rättvik, Orsa, Vansbro, Ludvika och Malung med andelar mellan 60–70 procent. Lägsta andelarna har kommunerna Hedemora,

Borlänge och Leksand med knappt 50 procent av individerna som ingår i hushåll med fiskare. En jämförelse av figurerna W2 och W3 visar att det är vanligare att någon i hushållet fiskar än att någon jagar. Även här kan man emellertid utläsa samma mönster mellan kommunerna, dvs det är vanligare med fiskare i ett hushåll i glesbygdskommunerna jämfört med i kommuner med större tätorter.

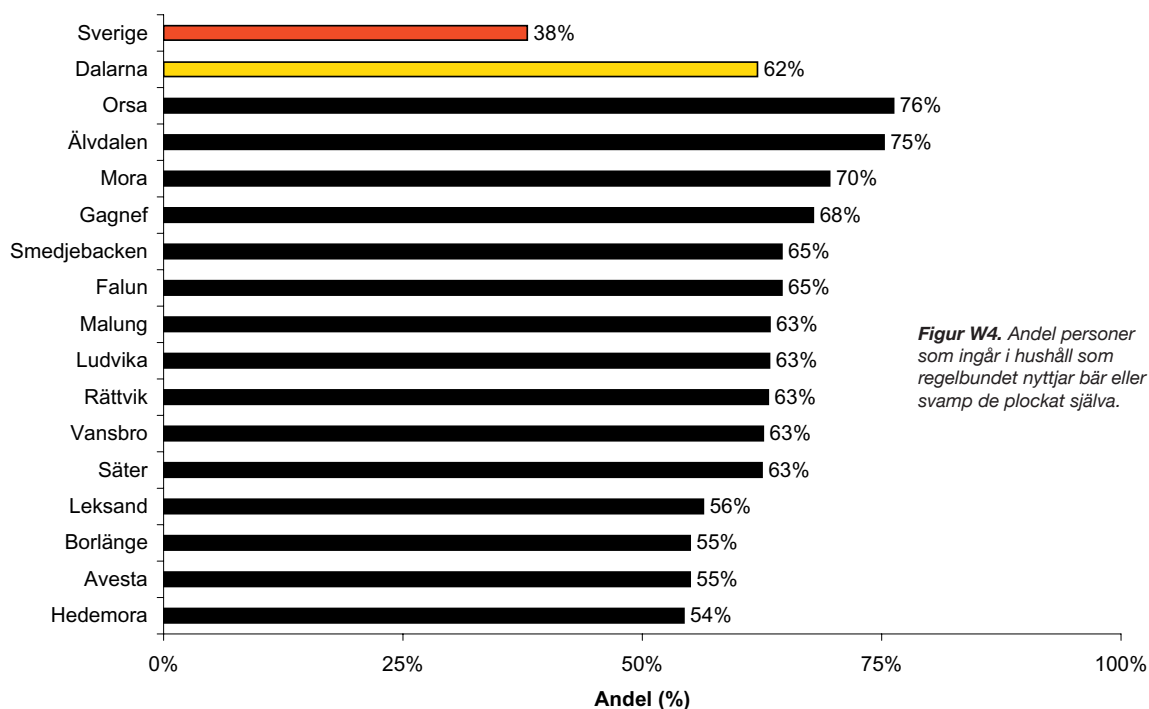


Figur W3. Andelen personer som ingår i hushåll med fiskare.

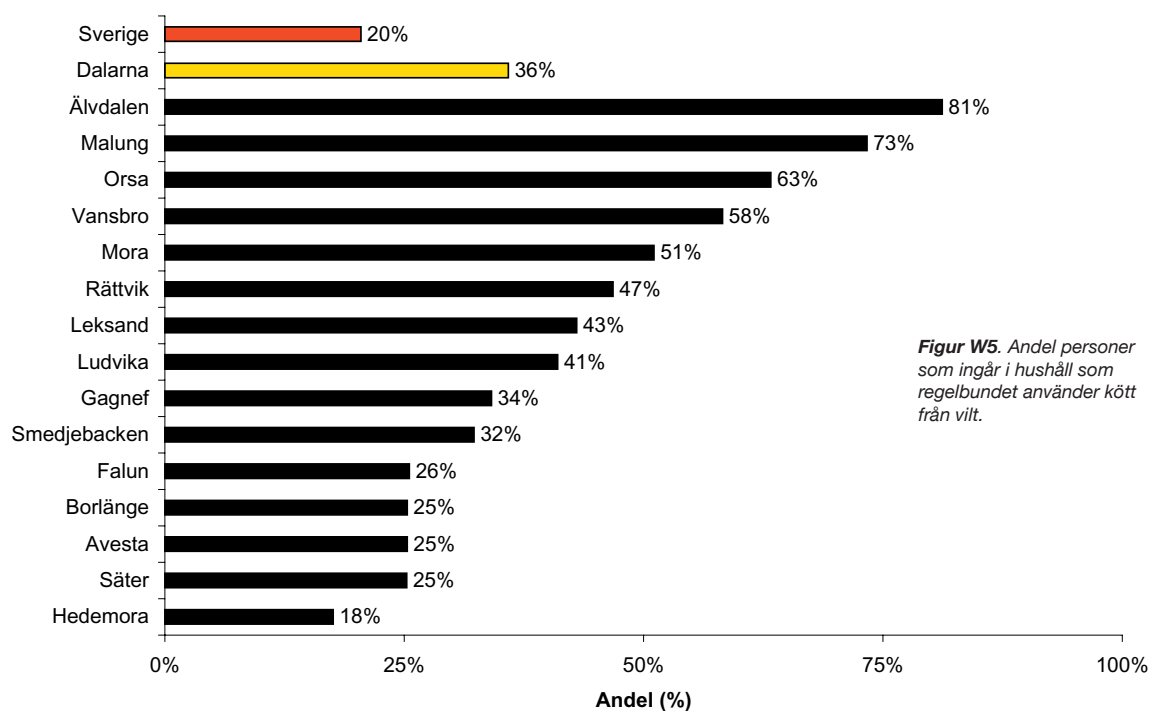
2.4. Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet

En frågeställning som studeras av forskarna i FjällMistra är i vilken utsträckning som vilt och fisk regelbundet nyttjas i hushållen. Förutom att det ger en bild av hur viktiga dessa naturresurser är för hushållens ekonomi, ger de också en indikation på graden av självförsörjning. I attitydundersökningen har frågan formulerats enligt följande: Hur ofta brukar ditt hushåll använda bär eller svamp som ni plockat själva, kött från vilt, kött från vilt som någon i hushållet bidragit med eller fisk som någon i hushållet bidragit med? I figurerna nedan redovisas den andel som besvarat frågorna rörande nyttjandet av bär eller svamp, kött från vilt samt fisk som någon i hushållet bidragit med svarsalternativen minst en gång i månaden och minst en gång i veckan.

Figur W4 visar att en majoritet av länsborna ingår i hushåll som regelbundet använder bär eller svamp som hushållets medlemmar plockat själva. Omkring 75 procent av de tillfrågade i Orsa och Älvdalen anger att hushållet regelbundet nyttjar egenhändigt insamlade bär och svamp. I Leksand, Borlänge, Avesta och Hedemora är denna andel omkring 55 procent. Övriga kommuner har andelar mellan 60 och 70 procent. För riket i sin helhet är andelen personer som ingår i hushåll som regelbundet nyttjar egenhändigt plockad svamp och bär knappt 40 procent. Skillnaderna mellan kommunerna är inte lika uttalade kring den här frågan som när det gäller nyttjandet av vilt och fisk även om det också här går att uttyda en viss skillnad mellan stad och land.



Figur W4. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet nyttjar bär eller svamp de plockat själva.



Figur W5. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder kött från vilt.

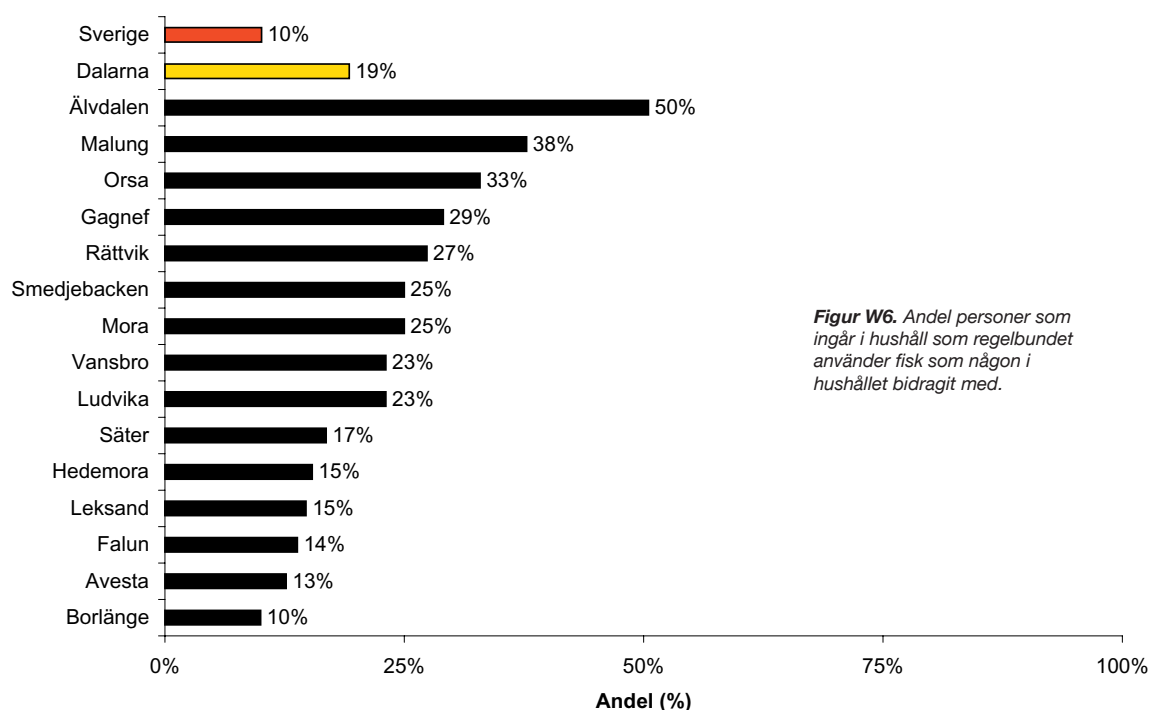
Variationen i användningen av kött från vilt avspeglas i variationen av andelen hushåll med jägare. I kommuner med störst andel av de tillfrågade som ingår i hushåll med jägare (Älvdalen, Malung, Orsa, och Vansbro) finns också den största användningen av kött från vilt där mellan 60 och 80 procent av befolkningen anger att man i hushållet använder viltkött regelbundet. En jämförelse av figur W5 med figur W2 tyder på att en stor andel hushåll utan jägare använder kött från vilt, vilket i sin tur ger en bild av jaktens spridningseffekter. En slutsats är att jakten inte enbart har betydelse för det egna hushållet utan även för hushåll där ingen jagar. I Dalarna som helhet nyttjar 36 procent av de tillfrågade kött från vilt i hushållet, vilket kan jämföras med att 22 procent av de tillfrågade ingår i hushåll med jägare. Denna bild observeras även för riket i sin helhet. Den stora variationen mellan kommunerna i länet är återigen ett uttryck, med något undantag, för skillnader mellan stad och land. Det finns förmodligen ett flertal olika sätt att förklara variationen mellan kommunerna. Skillnaderna kan till exempel ha ett samband med olika demografiska och ekonomiska faktorer som ålder, kön och markägande. Det kan emellertid också vara så att traditionella kunskaper om hur man tar tillvara bär och vilt i högre utsträckning lever kvar i glesbygdskommuner än i tätorter. Det kan dock inte undersökningen besvara.

Enligt figur W6 använder endast 10 procent av de tillfrågade i Sverige regelbundet egenhändigt fångad fisk i hushållen. I Dalarna är andelen något högre, 19 procent. Älvdalen är den kommun i

Dalarna som har högst andel av de tillfrågade, 50 procent, som regelbundet nyttjar egenhändigt fångad fisk i hushållet. Malung har den näst högsta andelen på 38 procent, medan kommunerna Borlänge, Avesta, Falun, Leksand, Hedemora och Säter har de lägsta andelarna, mellan 10 och 20 procent. Enligt figur W3 har de flesta kommunerna en majoritet av befolkning i vars hushåll någon fiskar. Detta återspeglas inte i användningen av fångad fisk. Figuren visar att, med undantag för Älvdalens kommun, en minoritet av de tillfrågades hushåll i kommunerna nyttjar egenhändigt fångad fisk. En tolkning kan vara att fiska är viktigt för att tillfredsställa ett rekreationsbehov, men att nyttokomponenten är mindre viktig.

2.5 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen

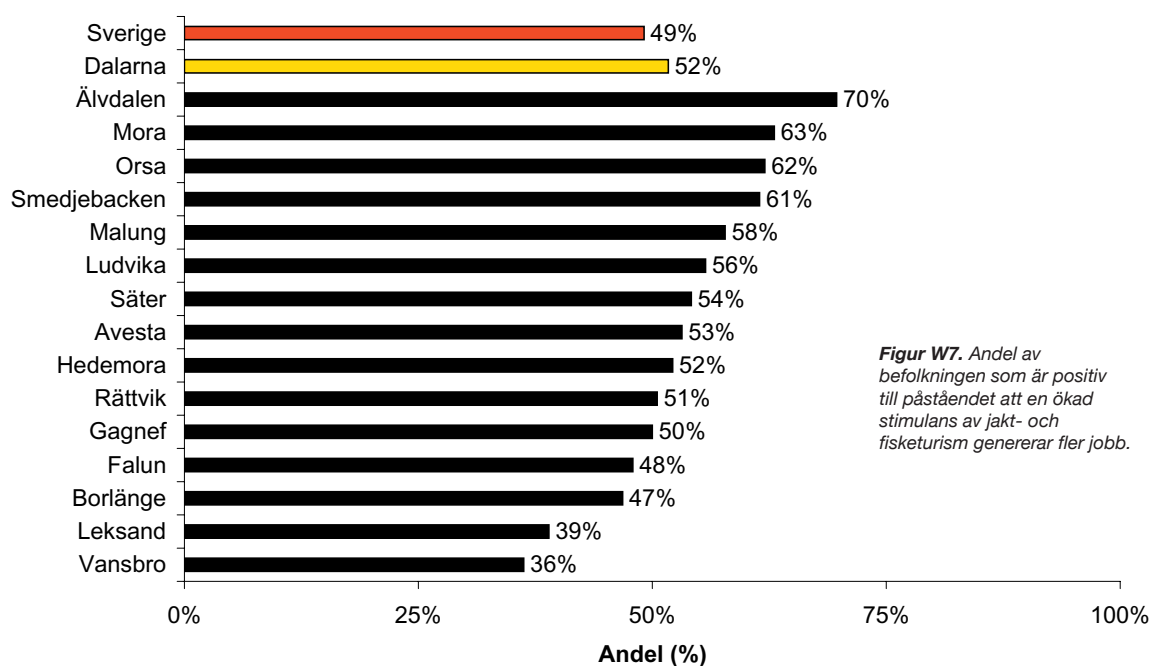
Hur fjällens resurser ska nyttjas och vem som ska ha inflytande över detta nyttjandet är en omdiskuterad fråga. En fråga som debatterats under senare år är i vilken utsträckning som turistföretag ska få exklusiv rätt att nyttja mark och vatten för att kunna utveckla sina företag. Därmed har också frågan om vem det egentligen är som besitter rätten till den mark och de vatten i fjällen som staten i dagsläget förvaltar ställts på sin spets. Oklarheterna kring detta är för närvarande föremål för en offentlig utredning. I den här undersökningen har vi utgått från nu gällande regelverk. Nedan redovisas attityder dels till förutsättningarna att utveckla jakt- och fisketurism, samt attityder till olika förvaltningsformer av vilt och fisk i fjällen



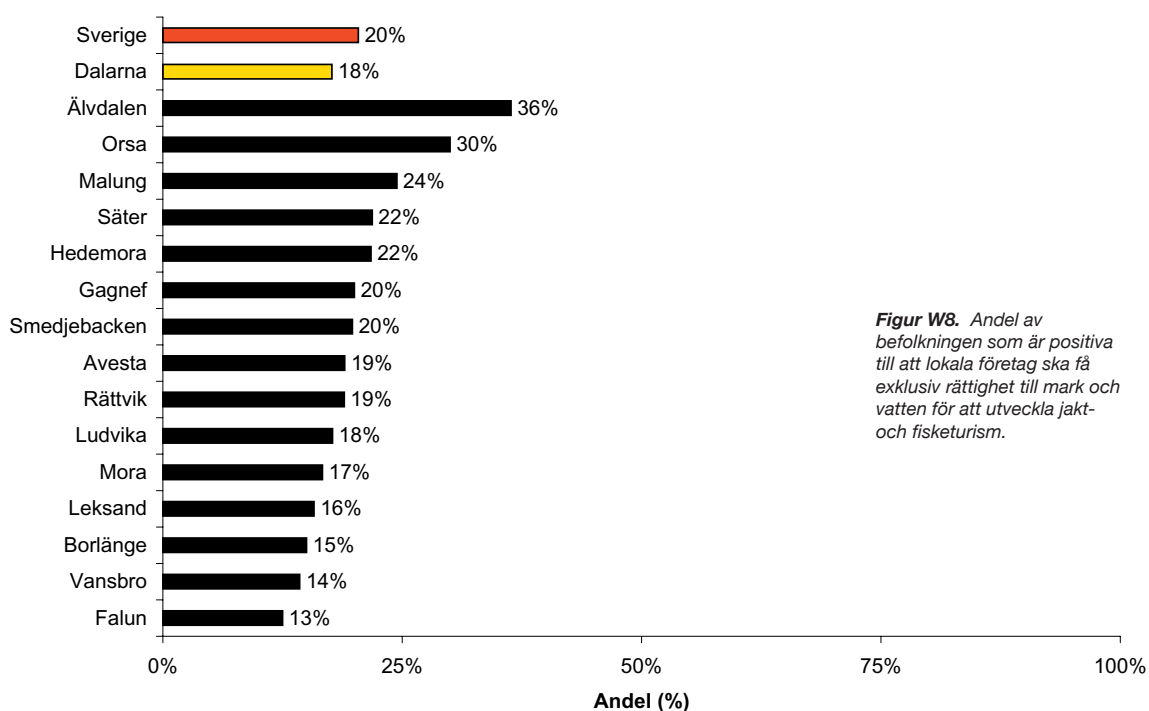
Figur W6. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder fisk som någon i hushållet bidragit med.

Hela 70 procent av de svarande i Älvdalen instämmer i påståendet att jakt- och fisketurism har en potential att skapa nya arbetstillfällen. Motsvarande siffror för Mora, Orsa och Smedjebacken är också höga, strax över 60 procent. Överlag instämmer de svarande i stor utsträckning i påståendet, omkring 50 procent

eller mer av de som svarade. Två kommuner utgör undantag från detta mönster, Vansbro och Leksand där endast 36 respektive 39 procent av personerna tror att jakt- och fisketurism innebär nya jobb.



Figur W7. Andel av befolkningen som är positiv till påståendet att en ökad stimulans av jakt- och fisketurism genererar fler jobb.



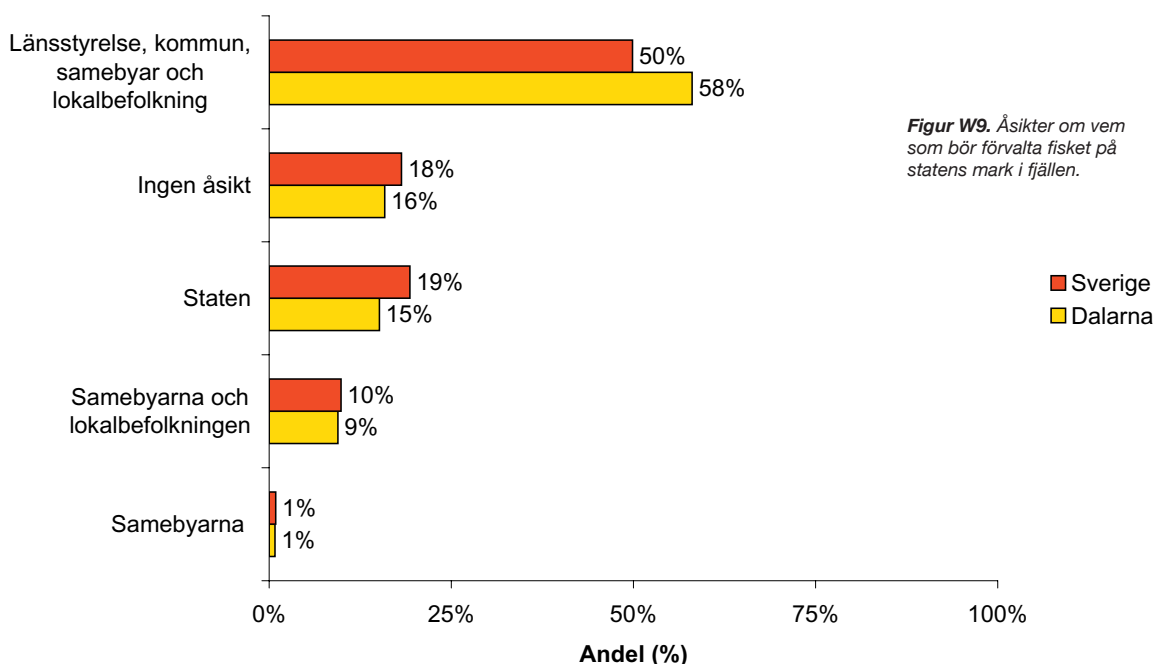
Figur W8. Andel av befolkningen som är positiva till att lokala företag ska få exklusiv rättighet till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism.

Trots att en majoritet av invånarna i Dalarna instämmer i påståendet att jakt- och fisketurism har en potential att skapa nya arbetstillfällen anser en minoritet av de svarande i Dalarna att lokala företag skall få exklusiv rätt till mark och vatten för jakt- och fisketurism. Andelen positiva är enbart 18 procent vilket är jämförbart med riksgenomsnittet på 20 procent. Det finns emellertid exempel på kommuner i Dalarna, däribland Älvdalen och Orsa, där något fler än genomsnittet kan tänka sig att upplåta mark och vatten exklusivt för turistsatsningar. Det är också de kommuner med flest andel hushåll med jägare och stort eget nyttjande av vilt- och fiskeresursen.

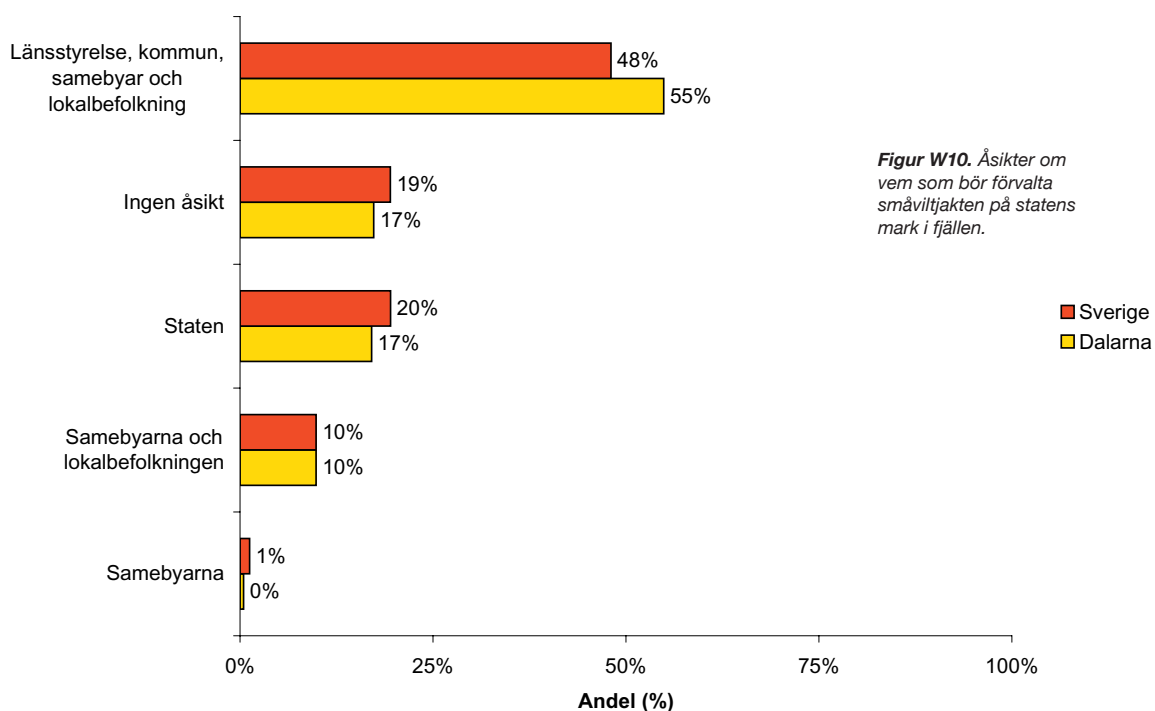
Enligt resultaten föredrar en majoritet av länsborna att fisket

på statens mark i fjällen skall samförvaltas mellan länsstyrelsen, kommunen, samebyar och lokalbefolkningen framför de övriga alternativen. Den uppskattade andelen som anser detta är 58 procent, vilket är något högre än den uppskattade andelen för riket som helhet: 50 procent.

Även när det gäller förvaltning av småviltjakten föredrar en majoritet av befolkningen i Dalarna en form av samförvaltning där såväl länsstyrelse, kommuner, lokalbefolkning och samebyar ingår i förvaltningsarrangemanget jämfört med de övriga presenterade alternativen. Den andel som anser detta är 55 procent i Dalarna, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på 48 procent.



Figur W9. Åsikter om vem som bör förvalta fisket på statens mark i fjällen.

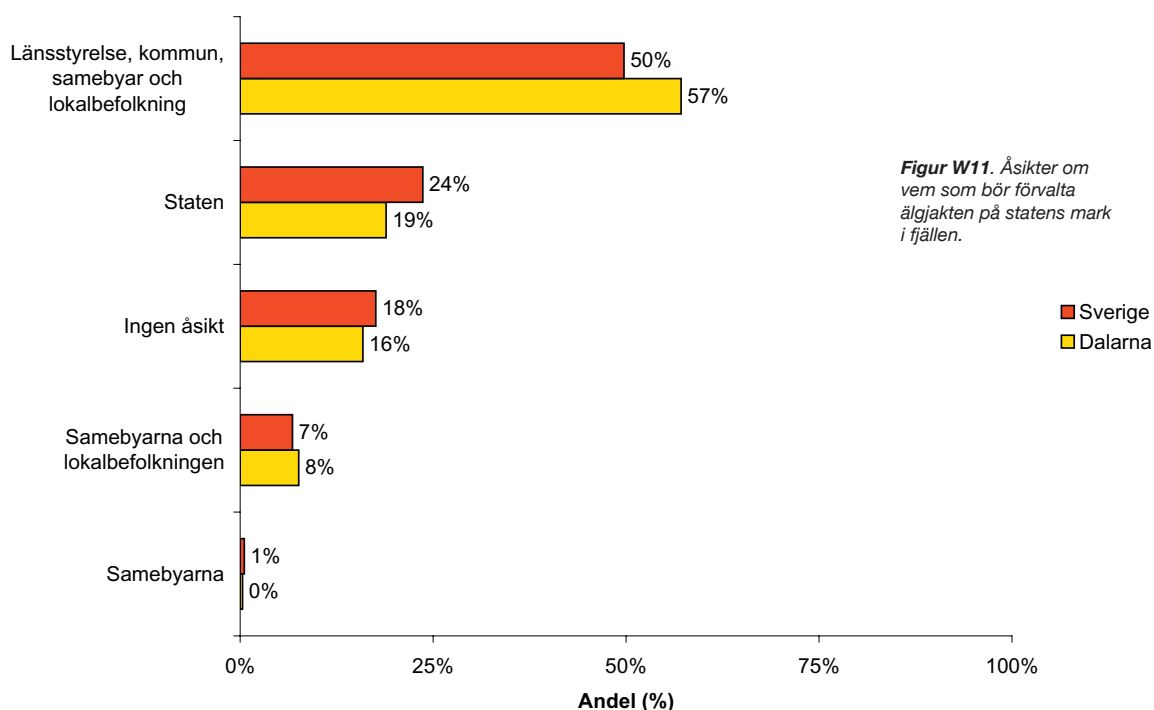


Figur W10. Åsikter om vem som bör förvalta småviltjakten på statens mark i fjällen.

Även älgjakten skall enligt en majoritet av de som svarat på attitydundersökningen förvaltas gemensamt av länsstyrelsen, kommunerna, samebyarna och lokalbefolkningen. Denna attityd uppskattas för 57 procent av hushållen. Motsvarande siffra för riket är 50 procent.

Sammantaget visar resultaten i figurerna W9–W11 på ett stöd för samförvaltning jämfört med de andra förvaltningsformerna som beaktats. För älgjakten anger 57 procent att samförvaltning är det bästa alternativet. De två därefter största grupperna är de som inte har någon åsikt (16 procent) eller som anser att Staten självt (19 procent) bäst förvaltar resursen. Liknande bilder fås även för förvaltning av fisket och förvaltning av småviltjakten.

Resultaten som redovisas här är naturligtvis behäftade med osäkerhet. Två källor är den statistiska osäkerheten samt osäkerheten kring attityderna hos individerna i bortfallet. Behandlas frågorna var för sig kan det inte statistiskt säkerställas att en majoritet anser att samförvaltning är den bästa förvaltningsformen. I en känslighetsanalys kan det därtill antas att alla i bortfallet inte har någon åsikt. I sådant fall är gruppen av individer utan åsikt störst medan företrädarna för samförvaltning är näst största. Ett sådant antagande är emellertid extremt och inte rimligt, men visar på känsligheten i analysen. En rimlig bedömning och slutsats av resultaten är att av de förvaltningsformer som undersökts har samförvaltning det klart starkaste stödet.



3.1 Sammanfattning

I Gävleborgs län bor mer än hälften av personerna i hushåll där någon fiskar. Sannolikheten att du stöter på någon som fiskar är emellertid betydligt större i kommuner som Ovanåker, Söderhamn, Nordanstig eller Ljusdal jämfört med i Söderhamn eller Gävle. Däremot är det bara var femte person som bor i hushåll med jägare. Även här kan man se vissa skillnader mellan de olika kommunerna i länet. I Ovanåker, Ljusdal och Ockelbo är andelen personer som bor i hushåll med jägare drygt trettio procent, medan motsvarande siffra för Sandviken är enbart 4 procent. Fiske förefaller således vara populärare än jakt i Gävleborg. Om vi ser till variationerna inom länet är intresset för främst jakten, men i någon mån också fisket, något högre i inlandskommunerna jämfört med kustkommunerna.

Trots att många i länet fiskar är det enbart 19 procent av de tillfrågade som anger att de regelbundet nyttjar egenhändigt fångad fisk. Det kan jämföras med motsvarande siffror för jakten, där andelen personer som bor i hushåll med jägare i länet är 18 procent medan 28 procent av länsborna anger att de bor i hushåll som regelbundet nyttjar vilt. Även när det gäller nyttjandet av vilt och fisk kan man se ganska stora skillnader mellan länets kommuner. Det är betydligt fler i både Ovanåker och Ljusdal som regelbundet nyttjar vilt och fisk jämfört med i Gävle och Sandviken. Samma mönster återfinns för konsumtionen av bär och svamp. Både när det gäller nyttjandet av vilt och fisk men även bär och svamp ligger konsumtionen i Gävleborg något över riksgenomsnittet.

Jakt- och fisketurism och dess potential att generera nya jobb har diskuterats flitigt under de senaste åren. Meningarna är delade om i vilken grad jakt och fiske faktiskt kan leda till

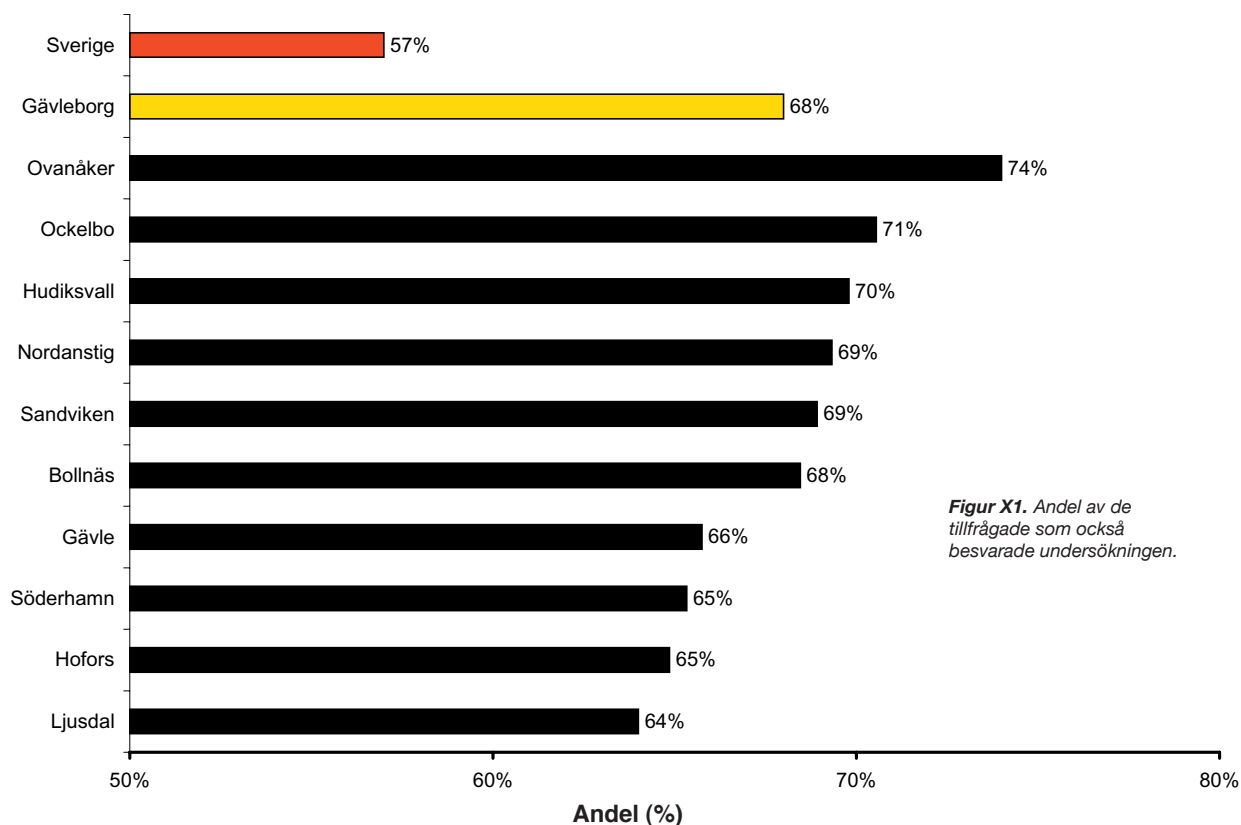
fler arbetstillfällen. Hela 61 procent av gävleborgarna instämmer emellertid i påståendet att med någon form av stimulans skulle nya arbetstillfällen kunna skapas med utgångspunkt från jakten och fisket. Det är något högre än för landet i genomsnitt, där 49 procent instämmer i påståendet. Det är emellertid inte primärt i de kommuner där en stor andel av hushållen såväl jagar som fiskar men också i hög utsträckning konsumerar vilt och fisk, som instämmer i det här påståendet, utan snarare tvärtom. Även om många tror att jakt och fiske har en viss arbetsskapande potential är det endast 26 procent av länsborna som ställer sig bakom idén om att mark och vatten ska kunna ställas till entreprenörers förfogande för att kunna nyttjas exklusivt i turistiskt syfte.

3.2. Svarefrekvens i Gävleborg

I Gävleborg besvarade 68 procent av de tillfrågade attitydundersökningen (se Figur X1). Det är elva procentenheter över riksgenomsnittet. Svarefrekvensen mellan de olika kommunerna varierar något med flest svar i Ovanåker, följt av Ockelbo och Hudiksvall. I Ljusdal, Hofors, Söderhamn och Gävle har en något lägre andel av de tillfrågade valt att besvara undersökningen. Om inte annat anges utgår nedanstående redovisning från antagandet att de svarande är representativa för respektive kommun. På kommunnivå antas därmed att det inte finns något samband mellan bortfall och respondenternas egenskaper och attityder.

3.3. Fiske betydligt populärare än jakt i Gävleborg

Traditionellt har jakt och fiske spelat en viktig roll för människor bosatta i den svenska fjällregionen. Tidigare forskning har till exempel visat att möjligheterna till jakt och fiske är en viktig faktor vid valet av bostadsort. Jakten och fiskets roll har emellertid förändrats över tid. Om jakt och fiske tidigare spelade en viktig roll för människors överlevnad utgör numera såväl jakten

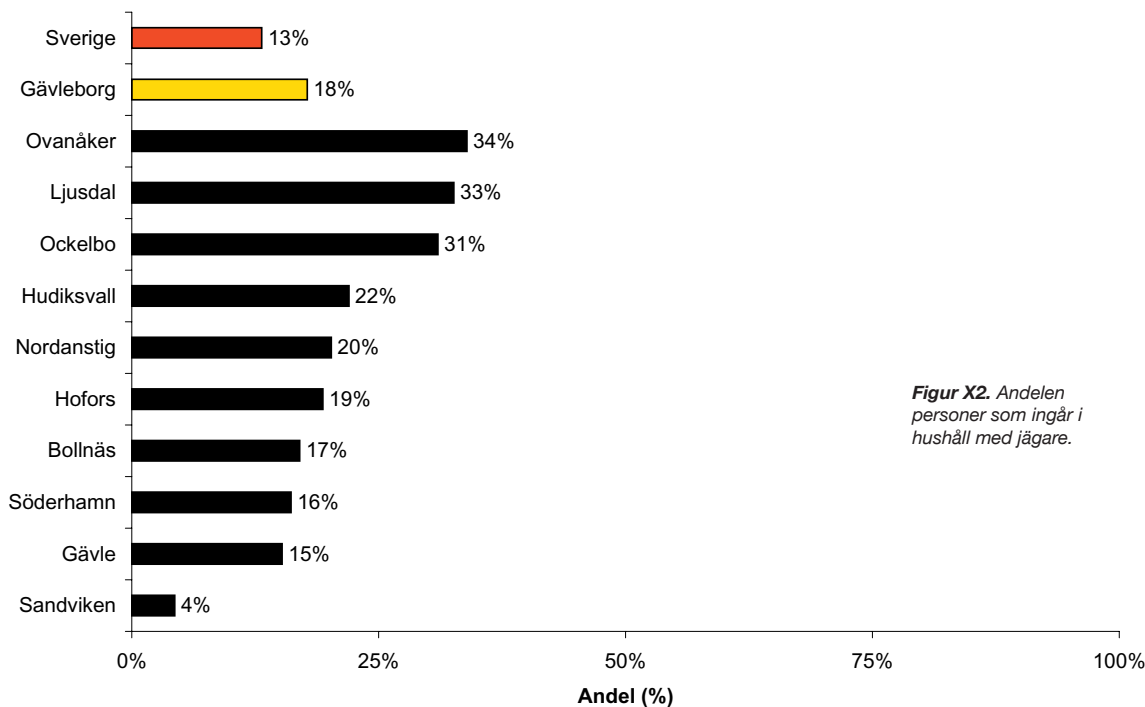


Figur X1. Andel av de tillfrågade som också besvarade undersökningen.

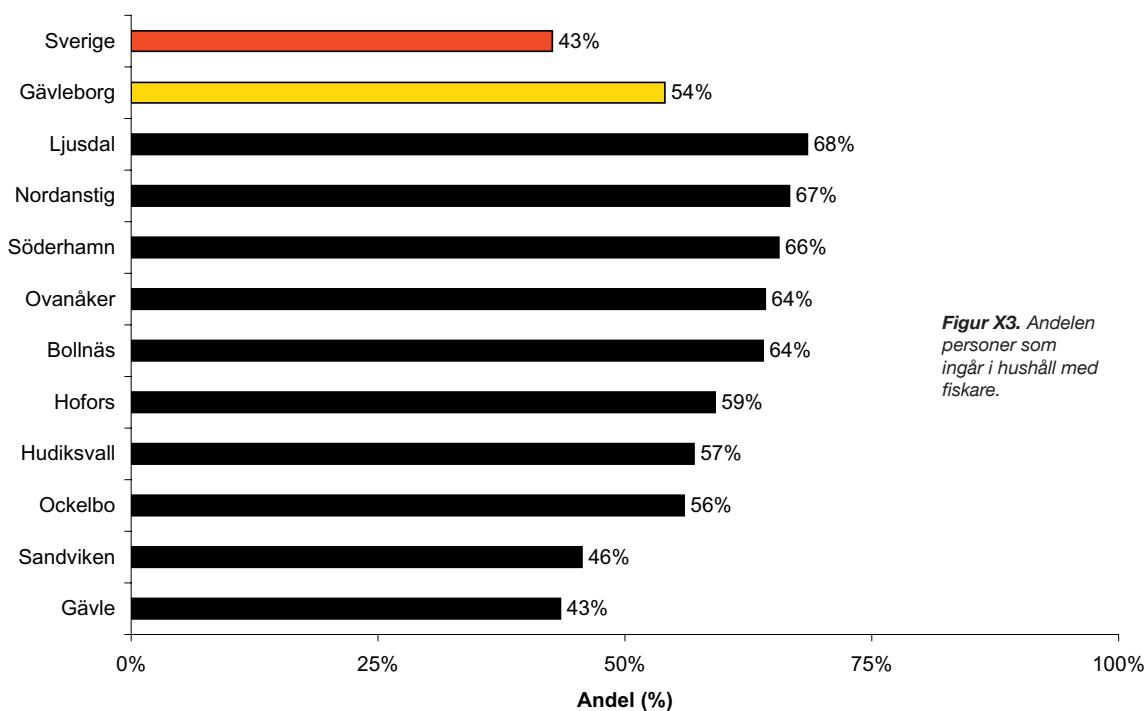
som fisket också en viktig källa till rekreation. Andelen hushåll med jägare eller fiskare kan således ge en indikation på vilken betydelse jakten och fisket har, i såväl traditionell som modern mening, i respektive län och kommun. Eftersom till exempel jägare via sina egna intresseorganisationer arbetar med viltvårdsfrågor i Sverige kan andelen hushåll med jägare även ge en bild av engagemanget i den här typen av naturvårdsfrågor. Nedan redovisas svaren på frågan "Är det någon i ditt hushåll som jagar eller fiskar?"

I Gävleborg är andelen personer som bor i hushåll med jägare högre än för riket i sin helhet. Av de som svarat på attitydunder-

sökningen är det 18 procent som uppger att någon i deras hushåll jagar, vilket kan jämföras med 13 procent för riket. Det finns emellertid en viss variation mellan länets kommuner. I kommunerna Ovanåker, Ljusdal och Ockelbo anger drygt 30 procent att de bor i hushåll med medlem som jagar. Denna andel ligger i alla de övriga kommunerna, förutom Sandviken, på mellan 15 och 22 procent. I Sandviken uppger enbart 4 procent av de intervjuade att de bor i hushåll med jägare. Personer som bor i hushåll med jägare är således något fler i inlandskommunerna jämfört med i de flesta kustnära kommunerna.



Figur X2. Andelen personer som ingår i hushåll med jägare.



Figur X3. Andelen personer som ingår i hushåll med fiskare.

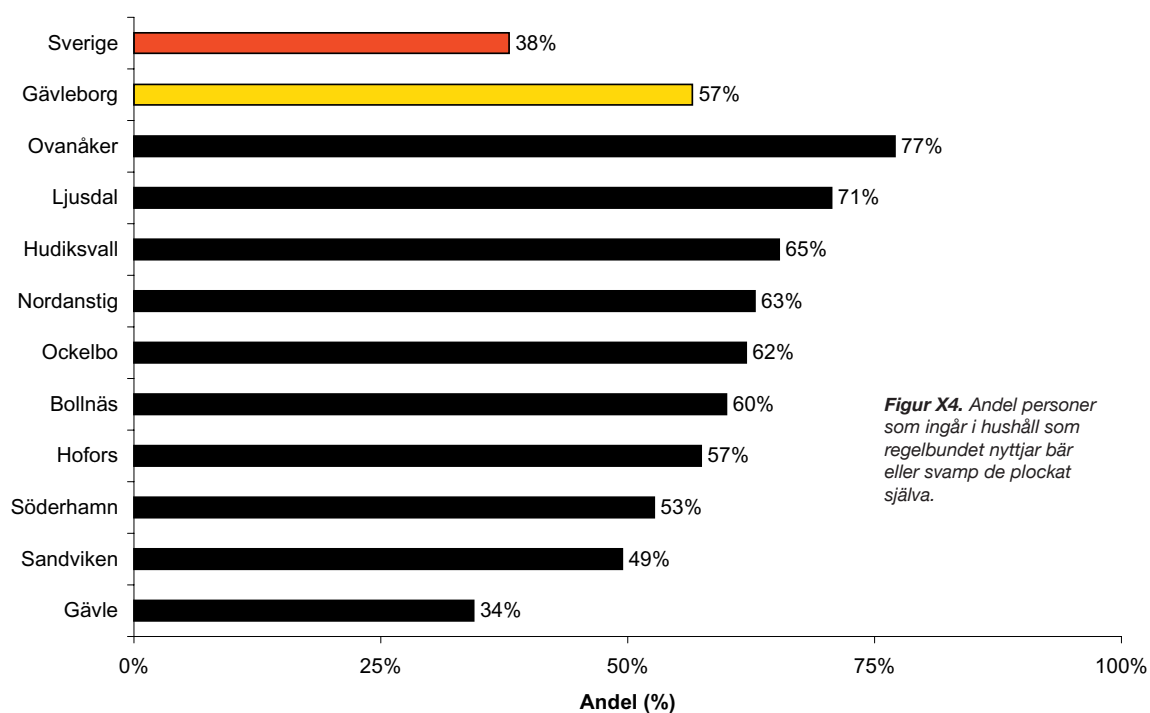
Personer som bor i hushåll med fiskare i Gävleborg är drygt tio procentenheter fler jämfört med landet i sin helhet. Femtiofyra procent av befolkningen i Gävleborgs län uppskattas ha hushållsmedlem som fiskar. Om vi ser till variationen mellan kommunerna, som inte alls är lika stor som för andelen personer som bor i hushåll med jägare, framträder också ett delvis annorlunda mönster. I kommunerna Ljusdal, Nordanstig, Söderhamn, Ovanåker och Bollnäs bor 64–68 procent i hushåll med fiskare. I Hofors, Hudiksvall och Ockelbo ligger andelen något lägre, mellan 56 och 59 procent, medan andelen i Sandviken och Gävle ligger på mellan 36 och 43 procent. Även om det är möjligt att även här se en skillnad mellan större tätorter och landsbygd är den inte lika uttalad som i frågan om hushåll med jägare. Att döma av hur många som utövar fiske jämfört med jakt förefaller således fiske vara betydligt populärare att utöva än jakt i Gävleborg.

3.4. Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet

En frågeställning som studeras av forskarna i FjällMistra är i vilken utsträckning som vilt och fisk regelbundet nyttjas i hushållen. Förutom att det ger en bild av hur viktiga dessa naturresurser är för hushållens ekonomi, ger de också en indikation på graden av

självförsörjning. I attitydundersökningen har frågan formulerats enligt följande: Hur ofta brukar ditt hushåll använda bär eller svamp som ni plockat själva, kött från vilt, kött från vilt som någon i hushållet bidragit med eller fisk som någon i hushållet bidragit med? I figurerna nedan redovisas den andel som besvarat frågorna rörande nyttjandet av bär eller svamp, kött från vilt samt fisk som någon i hushållet bidragit med, med svarsalternativen minst en gång i månaden och minst en gång i veckan (figur X4–X6).

Mer än hälften av befolkningen i Gävleborg, 57 procent, uppger att de regelbundet nyttjar egenhändigt plockade bär och svampar i hushållet. Det är något fler än för riket i sin helhet där endast 38 procent uppger att de regelbundet äter bär och svamp som de plockat själva. Variationen inom länet är relativt stor. I Ovanåker och Ljusdal är andelen personer som bor i hushåll som nyttjar dessa produkter ofta 77 respektive 71 procent medan den i Sandviken och Gävle enbart är 49 respektive 34 procent. Precis som är fallet med andelen personer som bor i hushåll med till exempel jägare är det möjligt att se en viss geografisk variation, där det om än med vissa undantag, är vanligare att man nyttjar bär och svamp i landsbygdskommuner än i kommuner med stora befolkningscentra.



Figur X4. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet nyttjar bär eller svamp de plockat själva.

Knappt 30 procent av befolkningen i länet uppskattas bo i hushåll som regelbundet nyttjar vilt. Även här finns en relativt stor variation mellan kommunerna som kan förstås mot bakgrund av dimensionen stad respektive landsbygd. I Ovanåker anger hälften av de svarande att de regelbundet nyttjar vilt i hushållet, medan motsvarande andel i Sandviken är endast 14 procent. Det är till och med en lägre andel än för riksgenomsnittet som ligger på 20 procent.

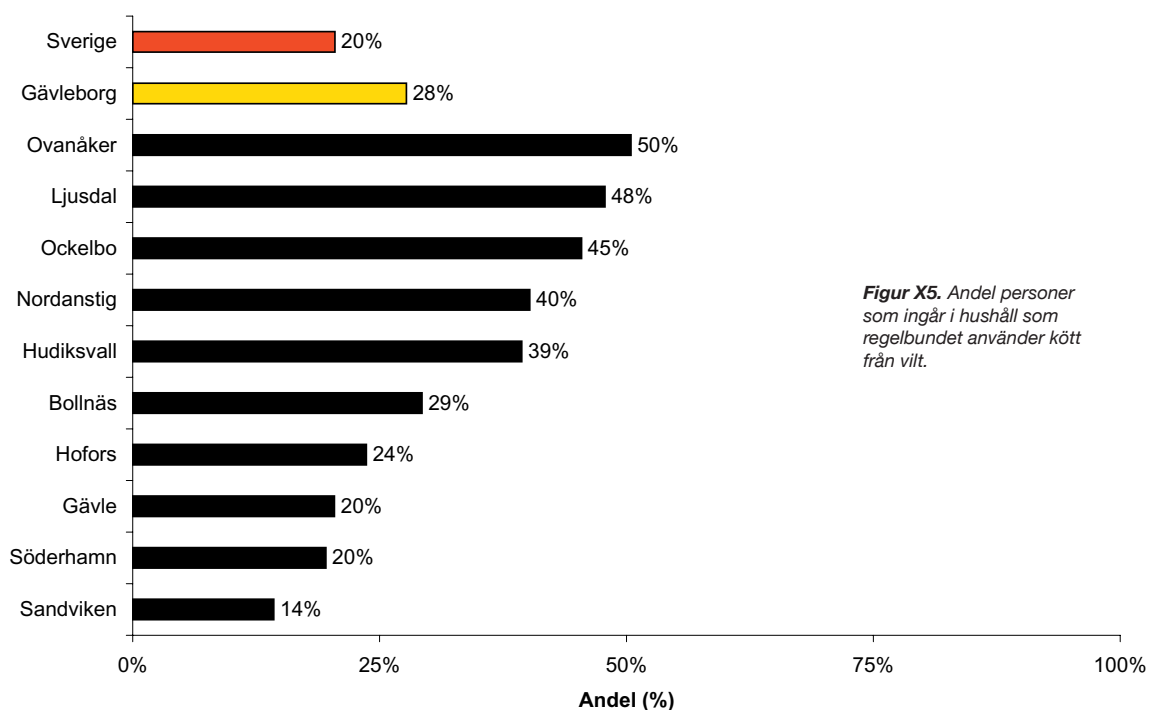
Att jakten har en spridningseffekt blir tydligt när man jämför figur X5 och figur X2. Det är betydligt fler personer som bor i hushåll som regelbundet nyttjar vilt än personer som bor i hushåll med jägare.

Trots att 54 procent av befolkningen i länet uppskattas ha hushållsmedlem som fiskar (se figur X3) är det enbart 19 procent som uppger att de regelbundet nyttjar egenhändigt infångad fisk (figur X6). Här finns det förvisso en variation från Ovanåker där

28 procent av de svarande anger att de regelbundet äter egenhändigt fångad fisk i hushållet, till 12 procent av de svarande i Sandviken. Skillnaderna mellan andelen fiskare och andelen som regelbundet nyttjar fisk är ändå förhållandevis markanta, vilket förmodligen kan förstås mot bakgrund av att fiske inte främst utgör ett sätt att skaffa mat till hushållet utan också är en viktig fritidssysselsättning.

3.5. Förutsättningar för jakt- och fisketurism

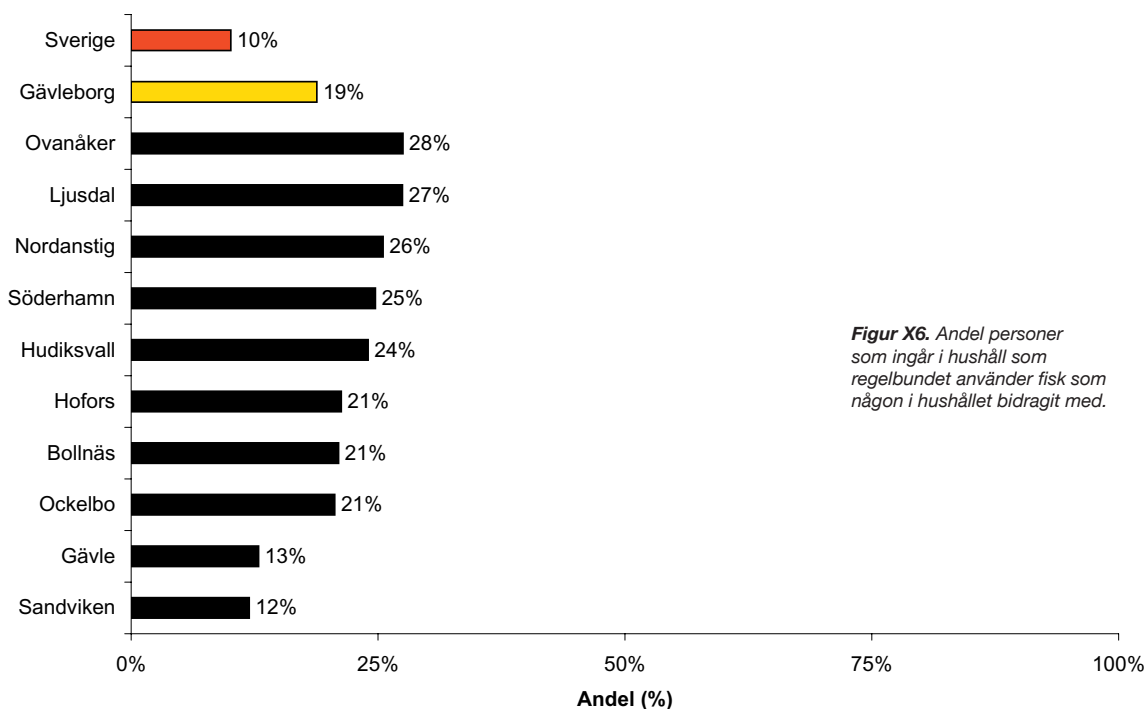
Hur naturens resurser ska nyttjas och vem som ska ha inflytande över detta nyttjandet är en omdiskuterad fråga. En sådan fråga som debatterats under senare år är i vilken utsträckning som turistföretag ska få exklusiv rätt att nyttja mark och vatten för att kunna utveckla sina företag. Nedan redovisas gävleborgarnas attityder till två frågor rörande förutsättningar att utveckla jakt- och fisketurism (figur X7–X8).



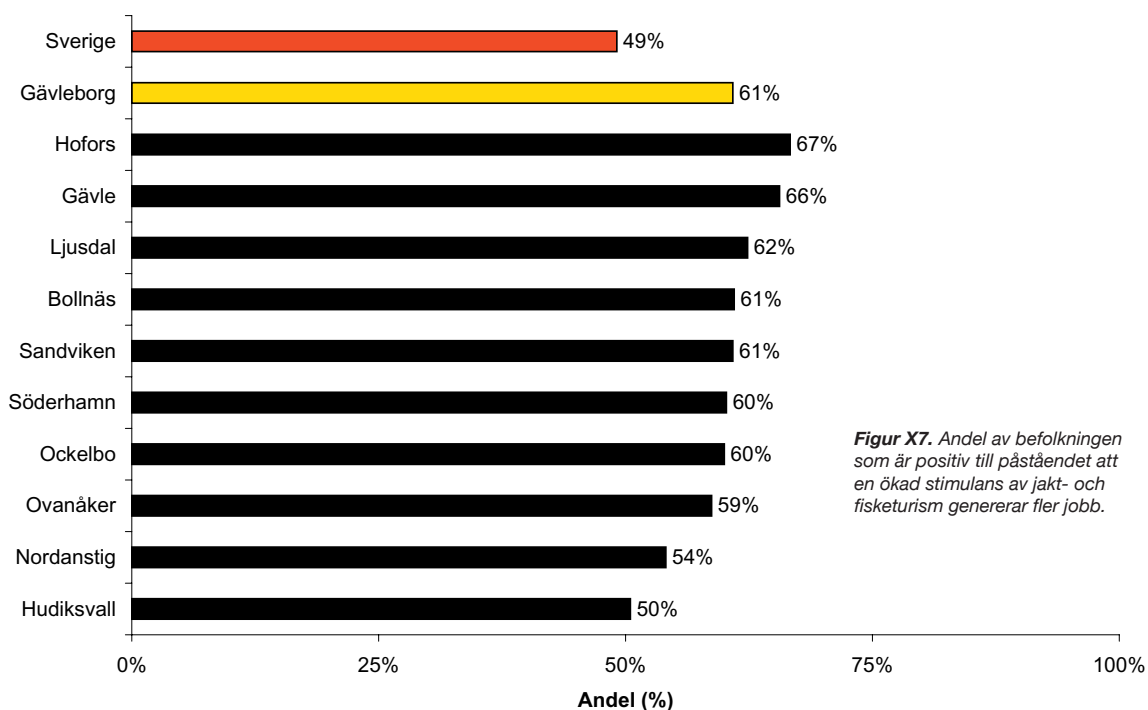
Figur X5. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder kött från vilt.

I Gävleborg är det 61 procent av de tillfrågade som instämmer i påståendet att mer stimulans till jakt- och fisketurism ger fler jobb, vilket är högre än bland svenskarna i gemen, 49 procent. Variationen mellan kommunerna är relativt liten. I Hofors anser

67 procent att mer stimulans till den här näringen kan generera mer jobb medan hälften av de tillfrågade i Hudiksvall är av samma uppfattning.



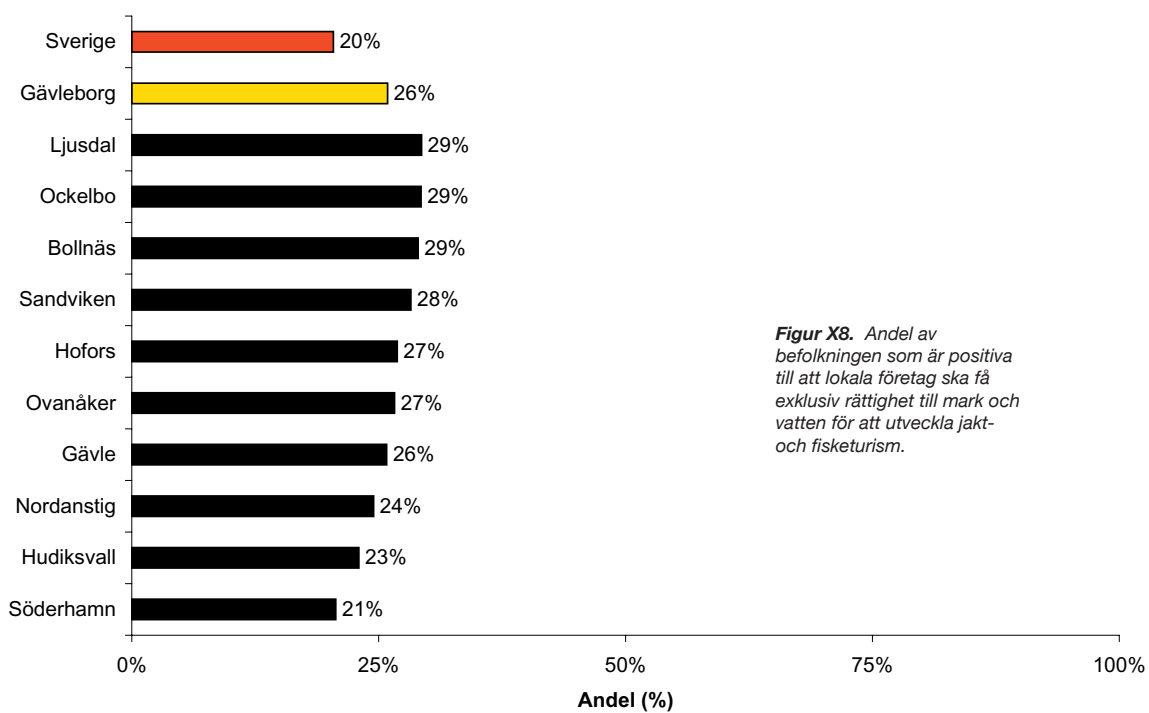
Figur X6. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder fisk som någon i hushållet bidragit med.



Figur X7. Andel av befolkningen som är positiv till påståendet att en ökad stimulans av jakt- och fisketurism genererar fler jobb.

Många turistentreprenörer menar att det är nödvändigt att skapa unika produkter, baserade på exklusiva rättigheter, för att kunna locka turister. Trots att många länsbor anser att jakt- och fisketu-

rism har en viss potential är det knappt en tredjedel som ställer sig bakom idén att lokala företag ska få exklusiv rättighet till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism (figur X8).



4.1 Sammanfattning

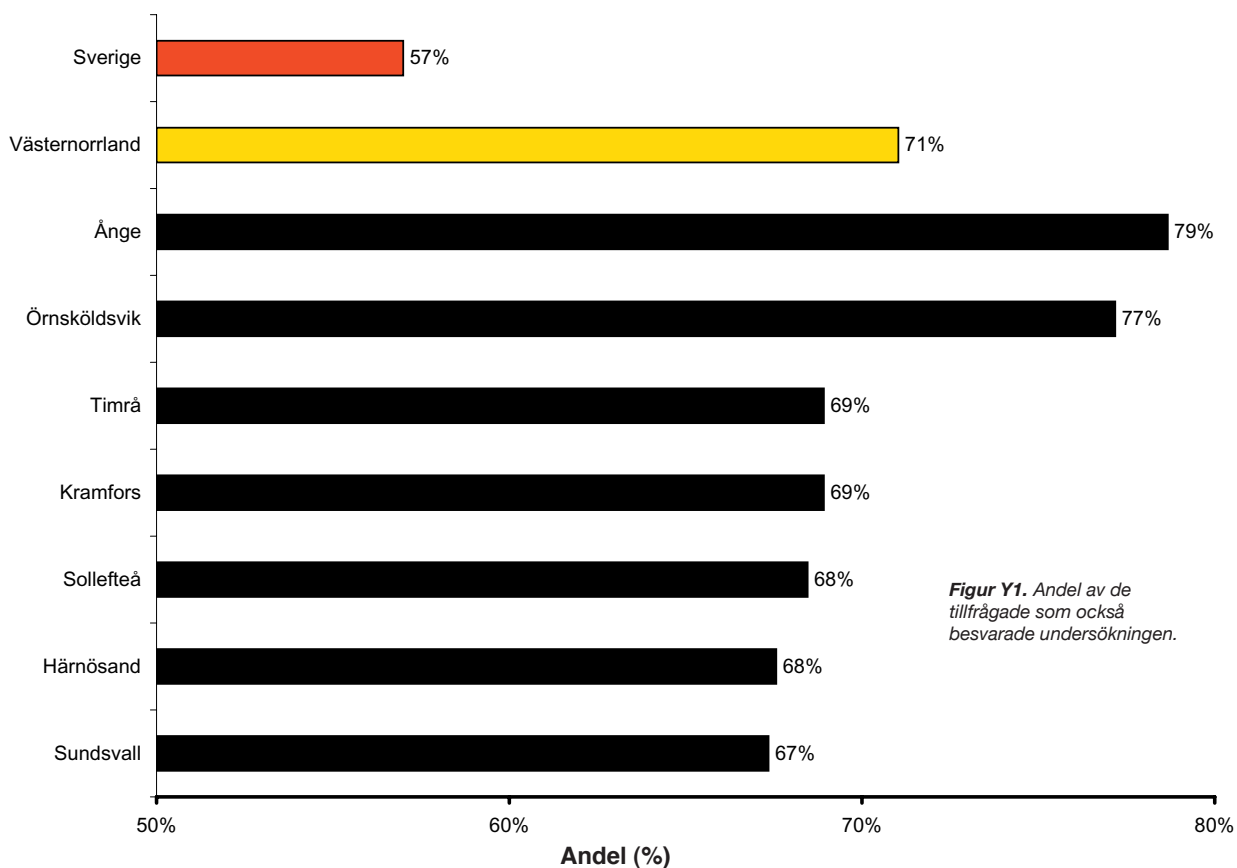
Fiske och jakt är populärt i Västernorrland. Femtiosju procent uppskattas bo i hushåll där någon eller några fiskar. Tjugo procent uppskattas bo i hushåll där någon eller några är jägare. I båda fallen är det en högre andel jämfört med riksgenomsnittet, 43 procent fiskare och 13 procent jägare. Om man ser till länet i sin helhet är såväl andelen boende i hushåll med fiskare som andelen boende i hushåll med jägare högre i inlands- jämfört med kustkommunerna. Ånge och Sollefteå skiljer sig från de övriga kommuner eftersom andelarna är högre för båda dessa kommuner. I Härnösand och Sundsvall är andelen personer boende i hushåll med jägare och fiskare betydligt lägre jämfört med i de övriga kommunerna.

Drygt hälften av länsborna äter egenhändigt plockade bär och svampar mer än en gång i månaden. Det är en något högre andel av de svarande jämfört med riket i övrigt. Andelen personer som bor i hushåll som nyttjar vilt med någon regelbundenhet är dubbelt så hög som för riket. Fyrtio procent av befolkningen i Västernorrland uppskattas bo i hushåll som äter vilt mer än en gång i månaden. I Ånge är siffran 69 procent medan den i Timrå är 29 procent. Hur ofta hushållen i de olika kommunerna nyttjar vilt motsvaras i hög utsträckning av i vilka kommuner andelen

jägare är hög, även om det också är tydligt att jakten har vissa spridningseffekter, eftersom det är en högre andel personer som bor i hushåll som nyttjar vilt än andelen personer som bor i hushåll med jägare.

Motsvarande siffror för fisket visar ungefär samma mönster även om det är betydligt färre, endast 19 procent av länsborna, som har förmånen att regelbundet äta egenhändigt fångad fisk.

Eftersom jakt men framförallt fiske är intressen som förefaller locka allt fler påstås de båda ofta, om än med viss stimulans, kunna ligga till grund för etableringen av fler turistföretag. En majoritet (60 procent) av länsborna instämmer i det påståendet, vilket är något fler än svenskarna i gemen. Mest optimistiska till att sådana åtgärder ska leda till fler jobb är man i Timrå, där 70 procent av de som svarat stöder påståendet. I Härnösand och Sundsvall är stödet för påståendet däremot inte riktigt lika starkt, även om en majoritet av invånarna i dessa kommuner fortfarande ställer sig bakom det. Närmare 40 procent av invånarna i länet är dessutom positivt inställda till att lokala företag ska få exklusiv rättighet till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism. Det är nästan dubbelt så många som i landet i sin helhet. Mest positiva till sådana rättigheter är invånarna i Örnsköldsvik och minst positiva de i Kramfors och Härnösand.



Figur Y1. Andel av de tillfrågade som också besvarade undersökningen.

4.2. Svarsfrekvens i Västernorrland

I Västernorrland har 71 procent av de tillfrågade besvarat attitydundersökningen. Det är 14 procentenheter fler än för riket i genomsnitt, vilket får betecknas som en mycket hög svarsfrekvens. Högst svarsfrekvens har Ånge och Örnsköldsvik med 79 respektive 77 procentenheter. I de övriga kommunerna ligger svarsfrekvensen på mellan 67–69 procent.

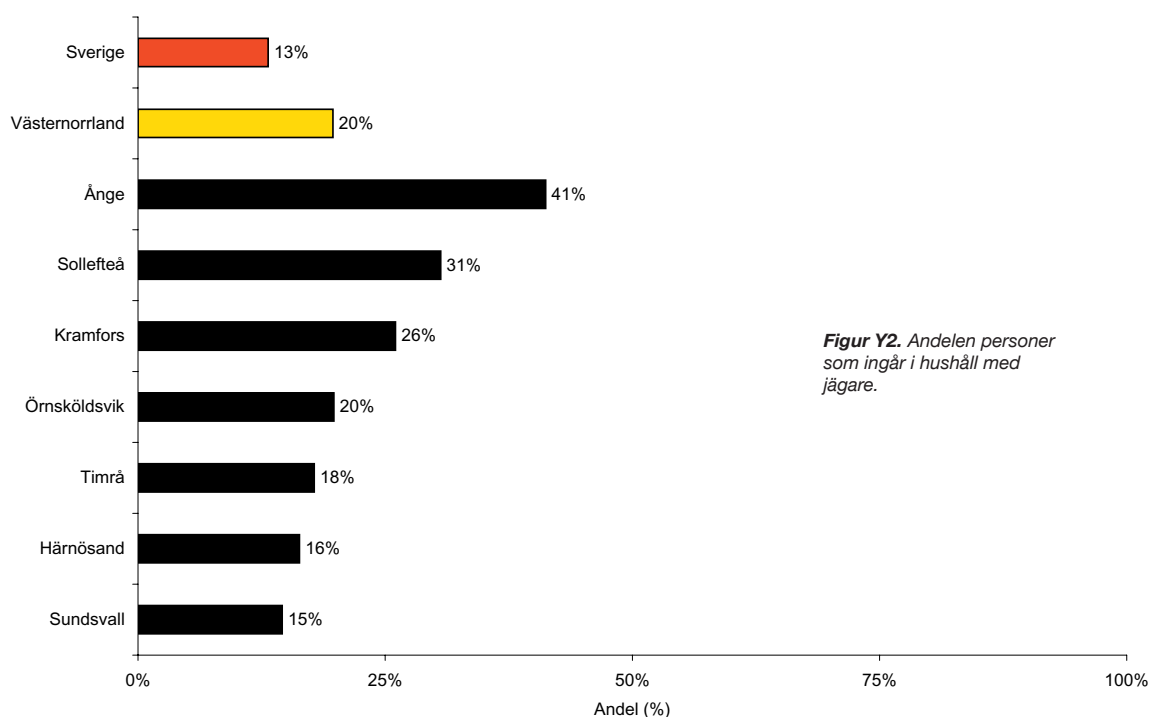
Om inte annat anges utgår nedanstående redovisning från antagandet att de svarande är representativa för respektive kommun. På kommunnivå antas därmed att det inte finns något samband mellan bortfall och respondenternas egenskaper och attityder.

4.3. Jakt och fiske — populärt i Västernorrland

Traditionellt har jakt och fiske spelat en viktig roll för människor bosatta i den svenska fjällregionen. Tidigare forskning har till

exempel visat att möjligheterna till jakt och fiske är en viktig faktor vid valet av bostadsort. Jakten och fiskets roll har emellertid förändrats över tid. Om jakt och fiske tidigare spelade en viktig roll för människors överlevnad utgör numera såväl jakten som fisket också en viktig källa till rekreation. Andelen hushåll med jägare eller fiskare kan således ge en indikation på vilken betydelse jakten och fisket har, i såväl traditionell som modern mening, i respektive län och kommun. Eftersom till exempel jägare via sina egna intresseorganisationer arbetar med viltvårdsfrågor i Sverige kan andelen hushåll med jägare även ge en bild av engagemanget i den här typen av naturvårdsfrågor. Nedan redovisas svaren på frågan "Är det någon i ditt hushåll som jagar eller fiskar?"

I Västernorrland uppger 20 procent att någon i deras hushåll jagar. Det är något högre än riksgenomsnittet som ligger på 13 procent. Som figuren visar finns det en viss variation mellan länets

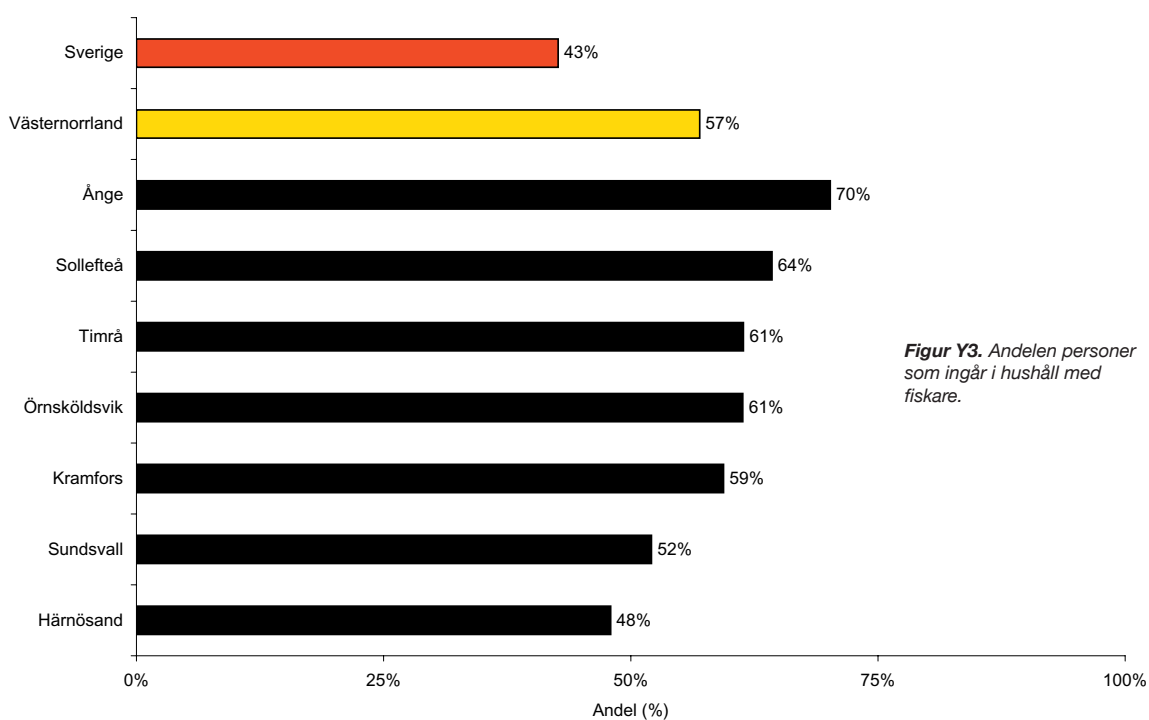


Figur Y2. Andelen personer som ingår i hushåll med jägare.

kommuner. I Ånge respektive Sollefteå kommuner är andelen personer som bor i hushåll med jägare 41 respektive 31 procent. I Sundsvall och Härnösand är andelen personer som bor i hushåll med jägare däremot enbart 15–16 procent. Andelen personer som bor i hushåll med jägare är med andra ord större i länets inlandskommuner jämfört med i kustkommunerna.

Andelen personer som bor i hushåll med fiskare är betydligt större än andelen personer som bor i hushåll med jägare.

57 procent av länets befolkning uppskattas bo i hushåll med fiskare. Det är också högre än riksgenomsnittet som ligger på 43 procent. Även här kan man se att frekvensen av personer som bor i hushåll med fiskare är något högre i inlandskommunerna, toppat av Ånge med 70 procent jämfört med de kommuner som ligger vid kusten representerade av Sundsvall med 52 procent och Härnösand med en andel på 48 procent.



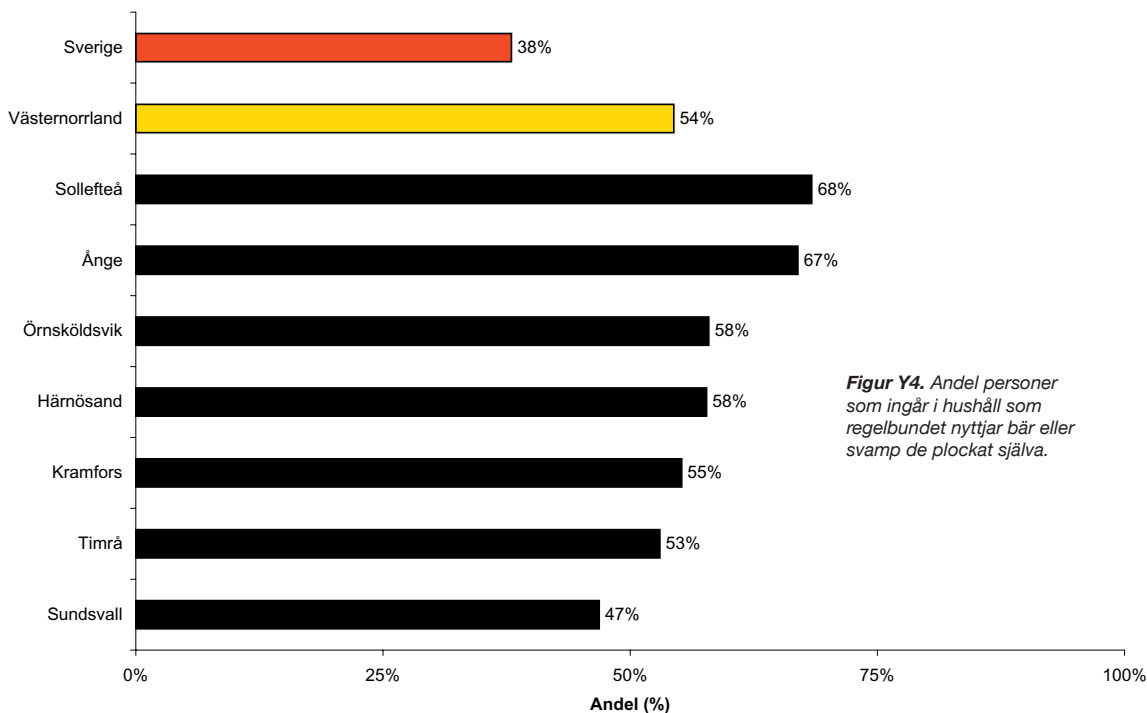
Figur Y3. Andelen personer som ingår i hushåll med fiskare.

4.4. Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet

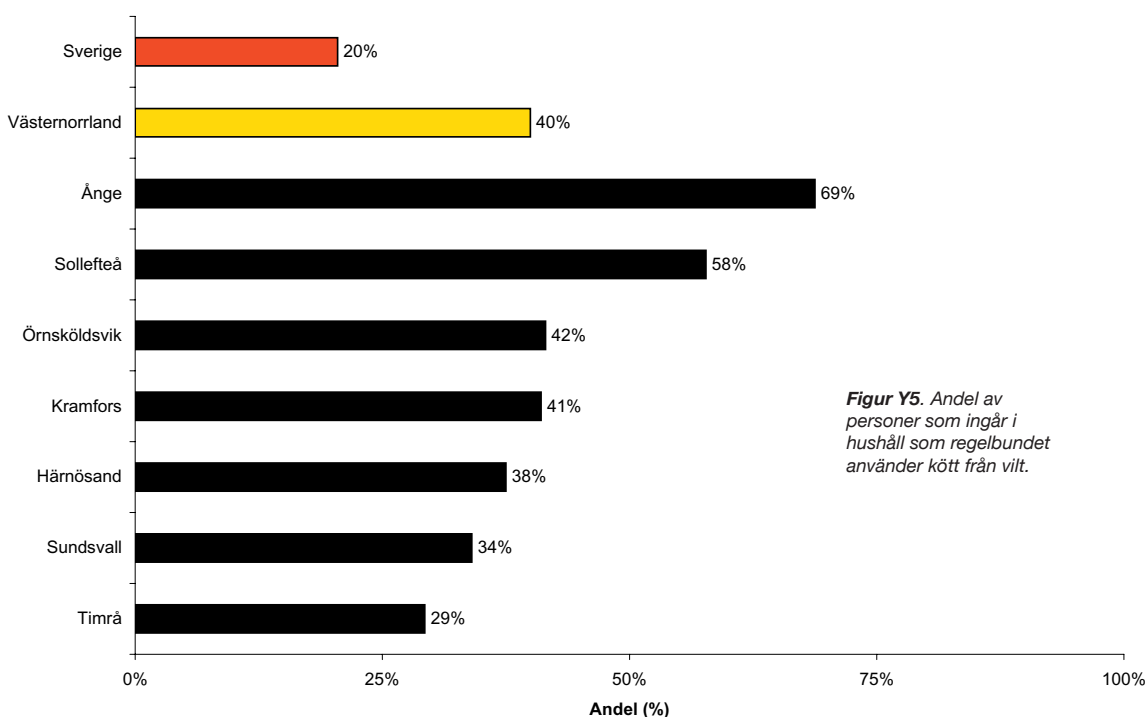
En frågeställning som studeras av forskarna i FjällMistra är i vilken utsträckning som vilt och fisk regelbundet nyttjas i hushållen. Förutom att det ger en bild av hur viktiga dessa naturresurser är för hushållens ekonomi, ger de också en indikation på graden av självförsörjning. I attitydundersökningen har frågan formulerats enligt följande: Hur ofta brukar ditt hushåll använda bär eller svamp som ni plockat själva, kött från vilt, kött från vilt som någon i hushållet bidragit med eller fisk som någon i hushållet bidragit med? I figurerna nedan redovisas den andel som besvarat frågorna rörande nyttjandet av bär eller svamp, kött från vilt

och fisk som någon i hushållet bidragit med svarsalternativen minst en gång i månaden och minst en gång i veckan.

Bär och svamp nyttjas regelbundet av 54 procent av länets invånare, också det är en något högre andel än för riket i sin helhet. I Sollefteå och Ånge uppger knappt 70 procent att de nyttjar bär och svamp regelbundet. I spannet mellan 50 och 60 procent återfinns kommunerna Timrå, Kramfors, Härnösand och Örnsköldsvik, medan knappt femtio procent av sundsvallsborna uppger att de nyttjar bär och svamp som de plockat själva med någon regelbundenhet.



Figur Y4. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet nyttjar bär eller svamp de plockat själva.

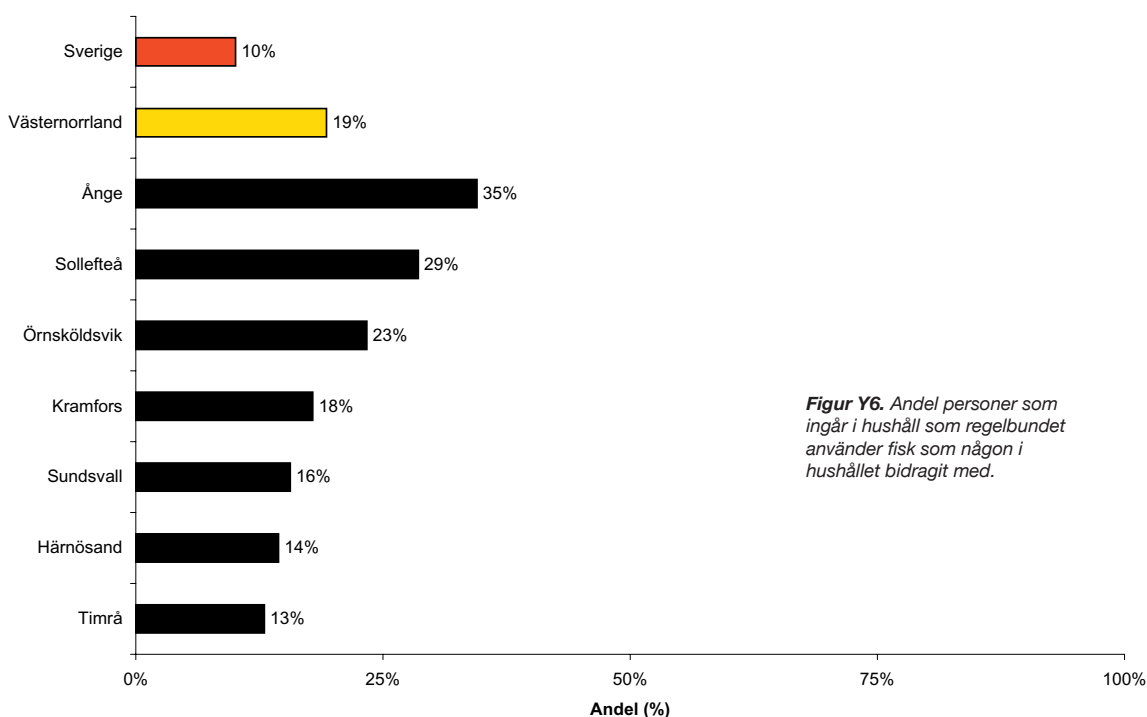


Figur Y5. Andel av personer som ingår i hushåll som regelbundet använder kött från vilt.

Jämfört med Sverige som helhet uppskattas en dubbelt så hög andel vara boende i hushåll som konsumerar viltkött regelbundet. I länet uppskattas 40 procent bo i hushåll som nyttjar viltkött minst en gång i månaden eller oftare. Här är det emellertid stora skillnader mellan kommunerna. I Ånge är andelen nästan 70 procent, medan enbart 29 procent i Timrå anger att de äter viltkött regelbundet. Precis som har kunnat konstateras för de övriga norrlandslänen har jakten vissa spridningseffekter. Trots att andelen personer som bor i hushåll med jägare i genomsnitt är 20 procent i länet uppger 40 procent att de bor i hushåll som regelbundet nyttjar vilt.

Precis som när det gäller jakten är andelen personer i länet som bor i hushåll som regelbundet nyttjar egenhändigt fångad

fisk nästan dubbelt så hög som för riket i övrigt. För Ånge kommun observeras den högsta andelen, 35 procent, som kan nyttja egenhändigt infångad fisk, tätt följd av Sollefteå, 29 procent och Örnsköldsvik 23 procent. Något färre andelar har därefter Kramfors, Sundsvall, Härnösand och slutligen Timrå, med en andel på 13 procent. Om man jämför med figur Y3, dvs. andelen personer som bor i hushåll med fiskare, kan man se att det är betydligt fler som fiskar än som regelbundet äter fisk. Det kan förmodligen förstås mot bakgrund av att fisket primärt utgör en källa till rekreation och att man därför inte fiskar tillräckligt ofta för att också kunna äta fisk med någon regelbundenhet.



Figur Y6. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder fisk som någon i hushållet bidragit med.

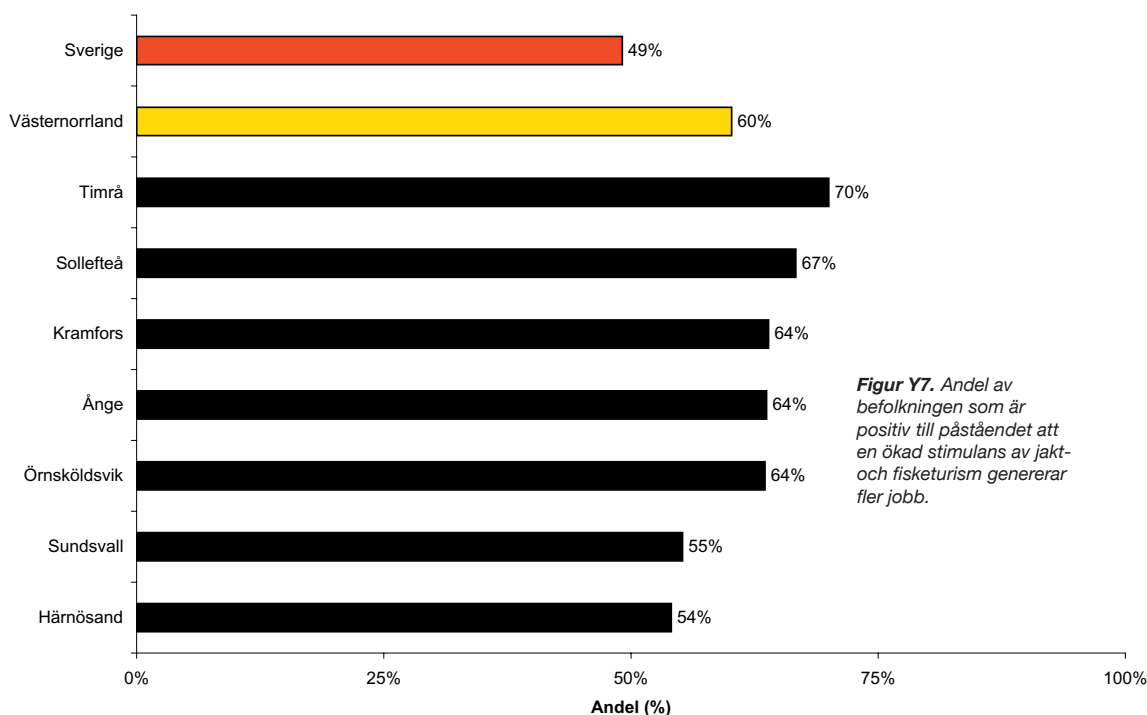
4.5 Förutsättningar för jakt- och fisketurism

Hur naturens resurser ska nyttjas och vem som ska ha inflytande över detta nyttjandet är en omdiskuterad fråga. En sådan fråga som debatterats under senare år är i vilken utsträckning som turistföretag ska få exklusiv rätt att nyttja mark och vatten för att kunna utveckla sina företag. Nedan redovisas västernorrlandningarnas attityder till två frågor rörande förutsättningar att utveckla jakt- och fisketurism.

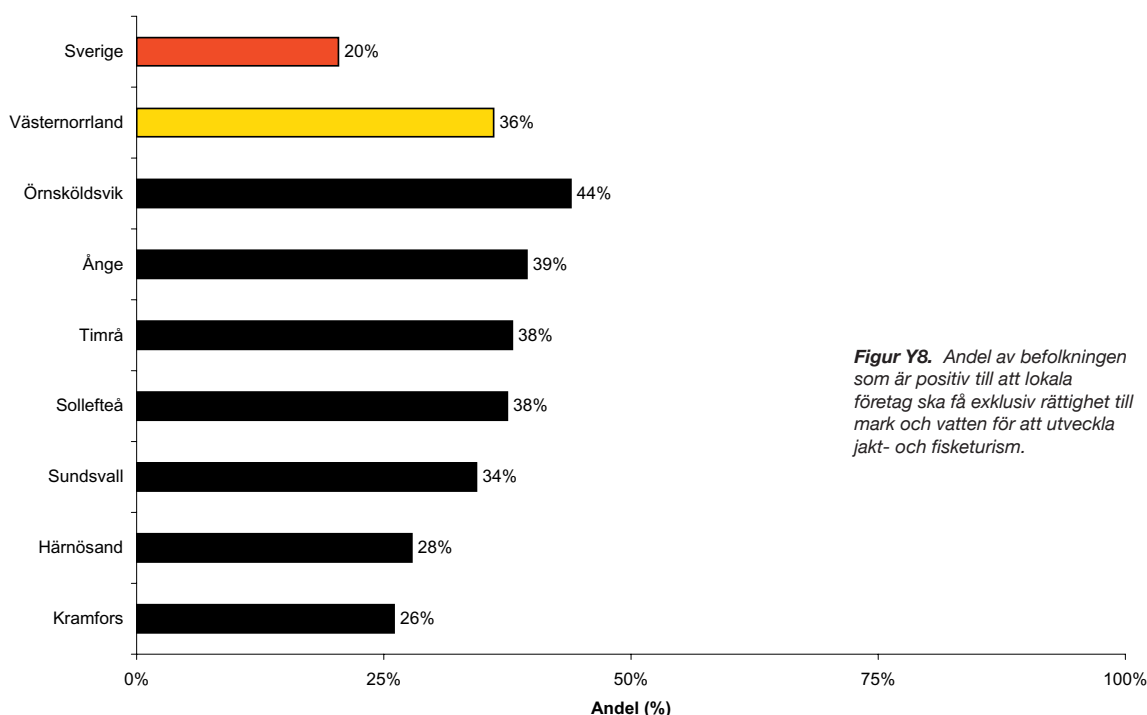
En majoritet av de boende i Västernorrland, 60 procent, tror att ökad stimulans av jakt- och fisketurism kan generera fler jobb. Det är något fler än för riket i sin helhet. I Timrå är det 70 procent av de svarande som anser att jakt och fiske har den

här potentialen medan något färre, mellan 64 och 67 procent, av invånarna i Örnsköldsvik, Ånge, Kramfors och Sollefteå är av samma åsikt. I Sundsvall och Härnösand är det enbart lite drygt hälften, 54–55 procent, som delar denna uppfattning.

Knappt 40 procent av de som svarat på attitydundersökningen är positiva till att lokala företag ska få exklusiv rättighet till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism. Trots att en minoritet av länsborna är av den uppfattningen är det ändå betydligt fler än för riket i sin helhet, där enbart 20 procent ställer sig bakom en sådan idé. Mest stöd får påståendet i Örnsköldsvik där 44 procent av kommuninvånarna ställer sig positiva medan det lägsta stödet noteras i Kramfors med endast 26 procent.



Figur Y7. Andel av befolkningen som är positiv till påståendet att en ökad stimulans av jakt- och fisketurism genererar fler jobb.



Figur Y8. Andel av befolkningen som är positiv till att lokala företag ska få exklusiv rättighet till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism.

5.1 Sammanfattning

I förhållande till övriga norrlandslän och Dalarna är andelen jägare högst i Jämtland. 40 procent av de som svarat på attitydundersökningen anger att någon i deras hushåll jagar, vilket kan jämföras med 13 procent för riket i sin helhet. Det finns skillnader mellan kommunerna i Jämtland. I Härjedalen, Bräcke och Strömsund uppger en majoritet av de som svarat att någon i deras hushåll jagar medan motsvarande andel jägare i Östersund enbart är 33 procent.

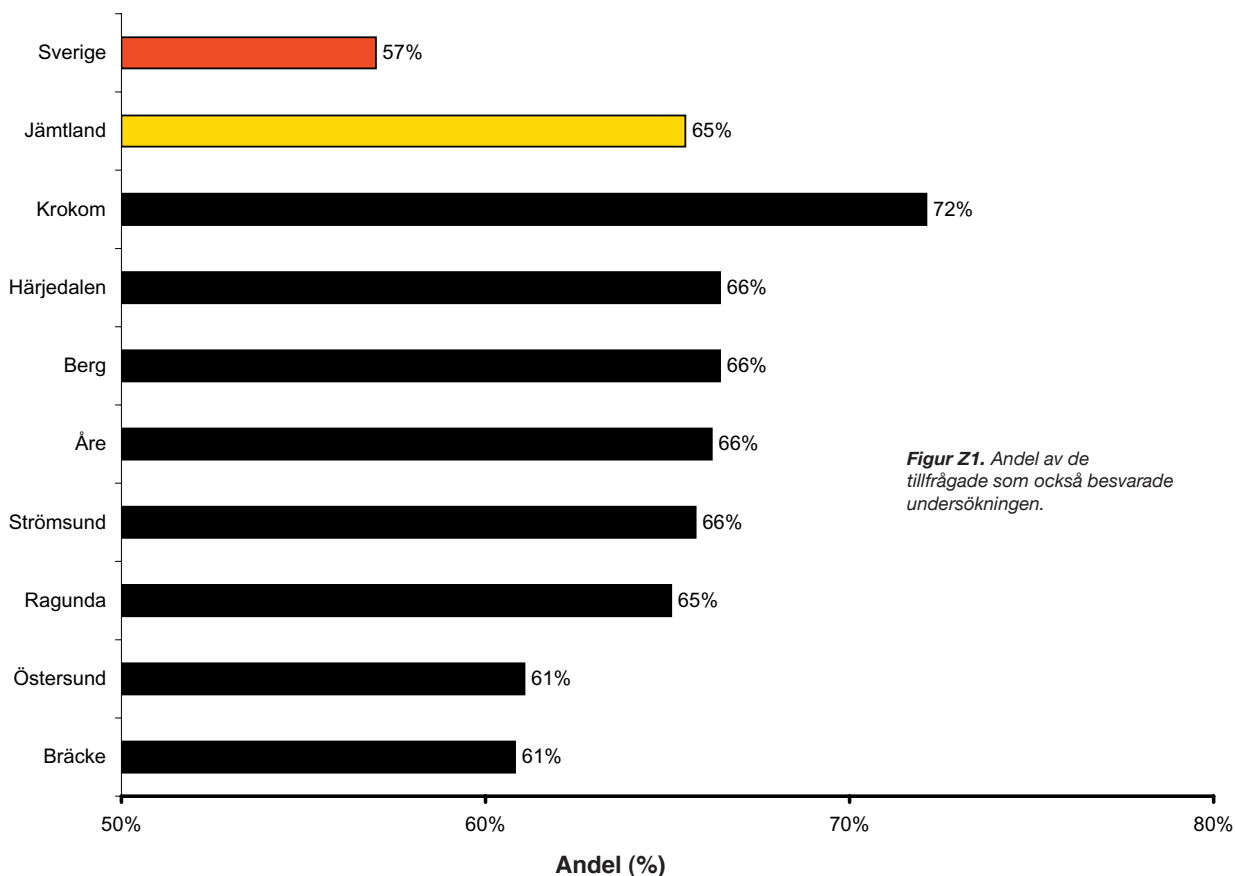
Jämtland skiljer sig också i förhållande till de andra länen när det gäller andelen fiskare. För länet i sin helhet har knappt tre av fyra någon i sitt hushåll som fiskar, vilket är en betydligt högre andel jämfört med de övriga norrlandsläna. I de flesta av länets kommuner är andelen personer boende i hushåll med fiskare 75–80 procent medan motsvarande siffra för Östersund och Bergs kommuner är marginellt lägre, knappt 70 procent.

Att många jämtar rör sig ute i naturen verkar avspeglas också i hur ofta som man äter bär och svamp samt vilt och fisk. Av de tillfrågade är det 70 procent som uppger att man i deras hushåll ofta nyttjar bär eller svamp som de plockat själva. 65

procent anger att man i deras hushåll äter vilt mer än en gång i månaden, medan 45 procent uppger att man i deras hushåll äter egenfångad fisk lika ofta. När det gäller nyttjandet av vilt och fisk utgör Härjedalens och Östersunds kommuner varandras motpoler. I Härjedalen är det till exempel 87 procent som uppger att deras hushåll ofta nyttjar vilt och 54 procent som ofta nyttjar egenhändigt fångad fisk. För Östersund är motsvarande siffra 56 procent respektive 40 procent.

Många av jämtlänningarna, 62 procent, tror också att det finns förutsättningar att utveckla jakt- och fisketurism och att det kan skapa nya jobb i länet, men att det förutsätter ett visst stöd. Däremot är det en mindre andel, 29 procent, som är beredd att upplåta exklusiva rättigheter för mark och vatten till lokala företag för utvecklandet av jakt- och fisketurism.

När det gäller förvaltningen av statens marker i fjällen föredrar en majoritet av länsborna, liksom i de övriga länen, samförvaltning. Av de alternativ som presenterats i attitydundersökningen har runt 60 procent angett att länsstyrelsen, kommunerna, samebyarna och lokalbefolkningen tillsammans bör förvalta jakten och fisket på statens marker i fjällen.



Figur Z1. Andel av de tillfrågade som också besvarade undersökningen.

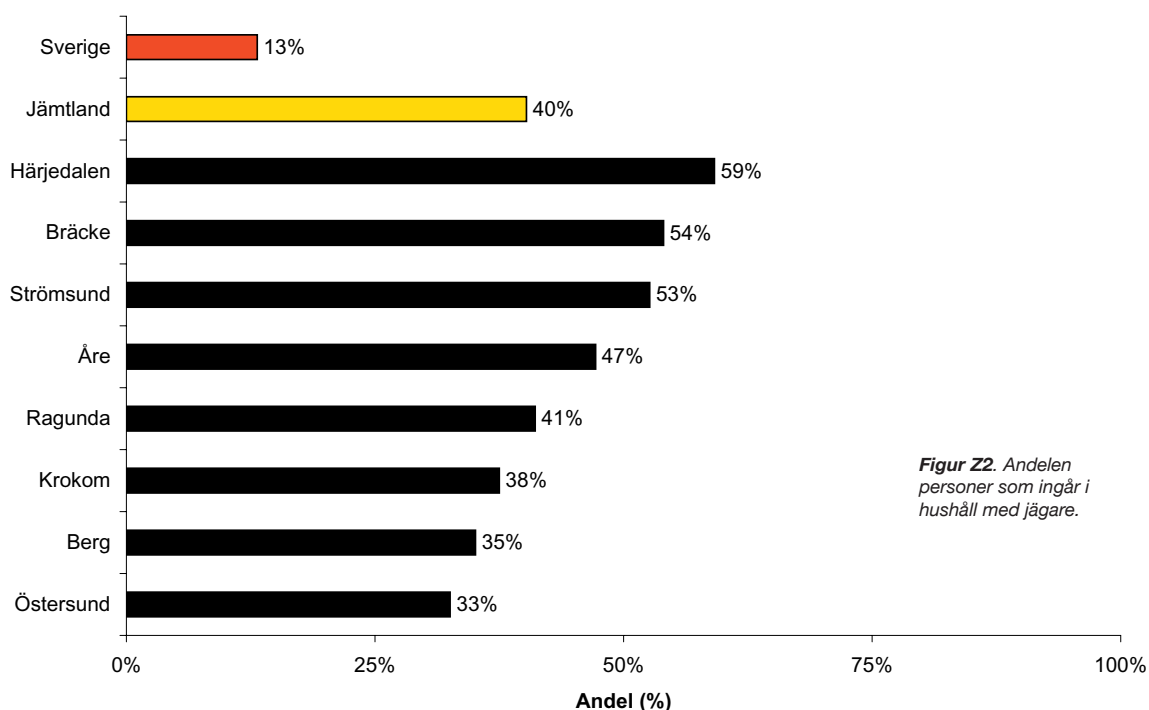
5.2 Svansfrekvens i Jämtland

I Jämtland har 65 procent av de tillfrågade besvarat attitydundersökningen. Det är en något högre svansfrekvens jämfört med riksgenomsnittet, 57 procent. Intresset att besvara undersökningen har varit störst i Krokoms kommun medan den lägsta svansfrekvensen återfinns i Östersund och Bräcke. Spridningen mellan kommunerna är emellertid inte särskilt omfattande och i samtliga kommuner ligger svansfrekvensen över riksgenomsnittet.

Om inte annat anges utgår nedanstående redovisning från antagandet att de svarande är representativa för respektive kommun. På kommunnivå antas därmed att det inte finns något samband mellan bortfall och respondenternas egenskaper och attityder.

5.3. Jakt och fiske — populärt i Jämtland

Traditionellt har jakt och fiske spelat en viktig roll för människor. Tidigare forskning har till exempel visat att möjligheterna till jakt och fiske är en viktig faktor vid valet av bostadsort. Jakten och fiskets roll har emellertid förändrats över tid. Om jakt och fiske tidigare spelade en viktig roll för människors överlevnad utgör numera såväl jakten som fisket också en viktig källa till rekreation. Andelen hushåll med jägare eller fiskare kan ge en indikation på betydelsen av jakt och fisk, i såväl traditionell som modern mening. Eftersom jägare via sina egna intresseorganisationer arbetar med viltvårdsfrågor i Sverige kan andelen hushåll med jägare även ge en bild av engagemanget i den här typen av naturvårdsfrågor. Nedan



Figur Z2. Andelen personer som ingår i hushåll med jägare.

redovisas svaren på frågan "Är det någon i ditt hushåll som jagar eller fiskar?"

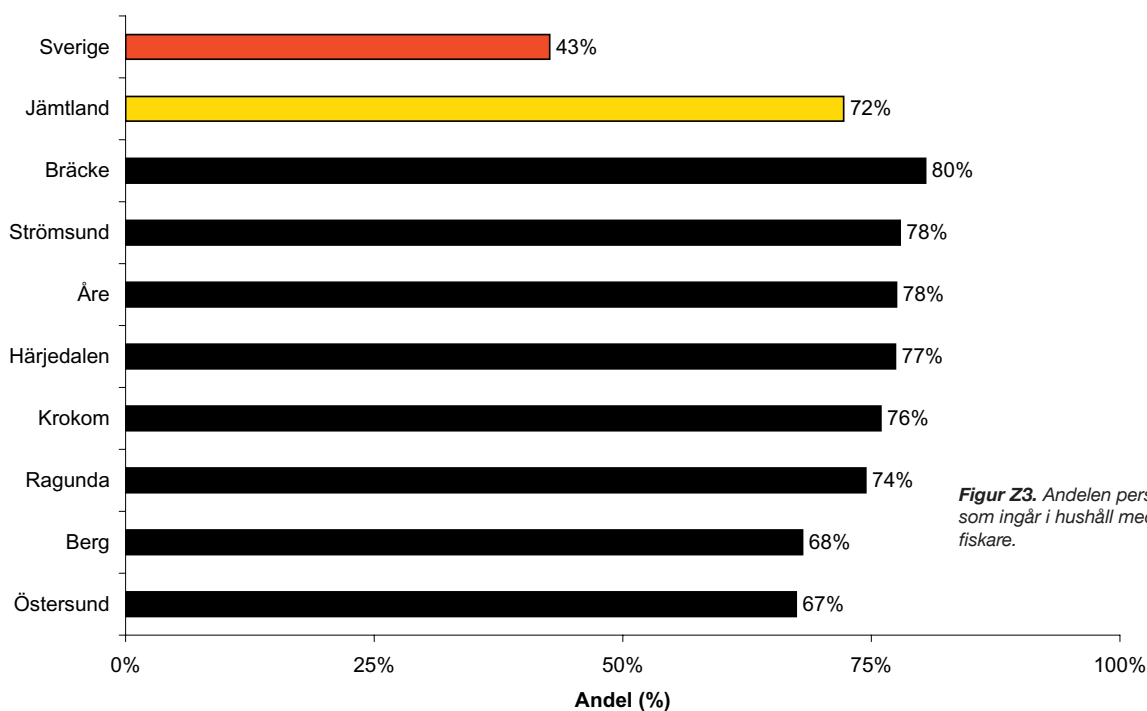
Det är många i Jämtland som jagar. Av de som svarat på undersökningen uppger en stor del av hushållen i Jämtland att de har medlemmar som är jagar. I Härjedalen uppger hela 59 procent att någon i deras hushåll jagar (Figur Z2). Bräcke och Strömsund har nästan lika stora andelar hushåll med jägare (54 respektive 53 procent). Östersund och Bergs kommuner har lägst andelar i länet (33 respektive 35 procent). Alla kommuner ligger högt över riksgenomsnittet på 13 procent. Mot bakgrund av de som svarat på attitydundersökningen uppskattas andelen hushåll med jägare i länet som helhet till 40 procent, vilket är tre gånger högre än riksgenomsnittet.

Figur Z3 visar att en mycket stor andel av de som svarat på undersökningen i Jämtland hyser minst en fiskare i sitt hushåll. För länet i sin helhet uppskattar nästan tre av fyra av de som svarat att någon i deras hushåll fiskar. Andelen hushåll med medlemmar som fiskar är höga för alla kommuner. I sex kom-

muner utgör mellan 75 och 80 procent av de som svarat hushåll med fiskare. Berg och Östersunds kommun har andelar strax under 70 procent.

5.4. Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet

En frågeställning som studeras av forskarna i FjällMistra är i vilken utsträckning som vilt och fisk regelbundet nyttjas i hushållen. Förutom att det ger en bild av hur viktiga dessa naturresurser är för hushållens ekonomi, ger de också en indikation på graden av självförsörjning. I attitydundersökningen har frågan formulerats enligt följande: Hur ofta brukar ditt hushåll använda bär eller svamp som ni plockat själva, kött från vilt, kött från vilt som någon i hushållet bidragit med eller fisk som någon i hushållet bidragit med? I figurerna nedan redovisas den andel som besvarat frågorna rörande nyttjandet av bär eller svamp, kött från vilt samt fisk som någon i hushållet bidragit med, svarsalternativen minst en gång i månaden och minst en gång i veckan.

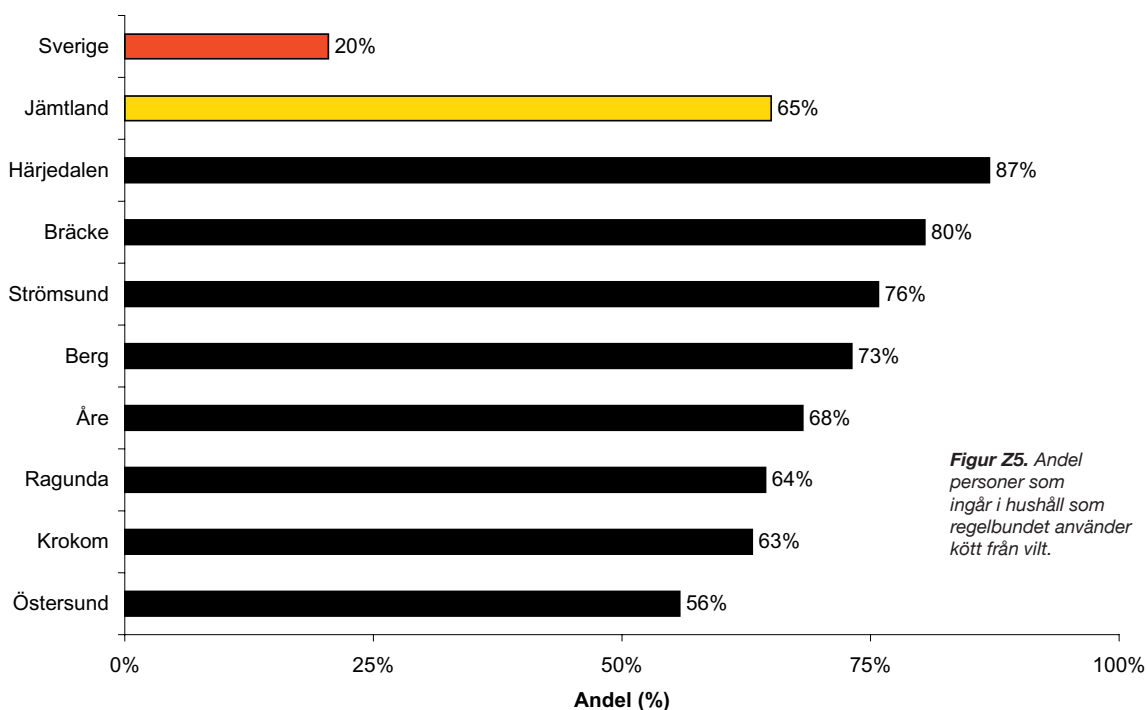
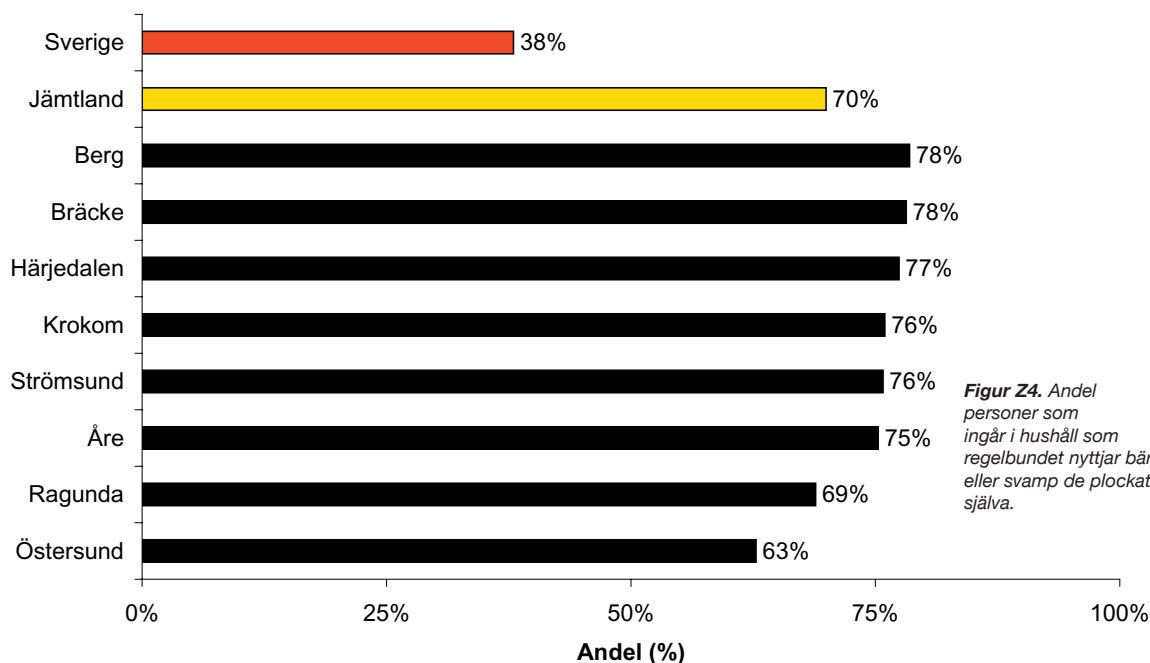


Figur Z3. Andelen personer som ingår i hushåll med fiskare.

Av de som svarat på attitydundersökningen är det i Östersund 63 procent som uppger att deras hushåll regelbundet använder bär och svamp som de plockat själva. Motsvarande andel i Ragunda är 69 procent. För de övriga kommunerna är det en något högre andel av de som svarat på undersökningen, mellan 75 och 80 procent, som anger att deras hushåll ofta äter bär eller svamp som de plockat själva. I Jämtland i sin helhet anger 70 procent av de som svarat att de ofta nyttjar egenhändigt plockade bär eller svampar, vilket i det närmaste är dubbelt så högt som för riket i sin helhet.

En stor andel av de som svarat på undersökningen i Jämtland (65 procent) anger att deras hushåll regelbundet använder kött från vilt. Skillnader mellan kommuner följer de skillnader som

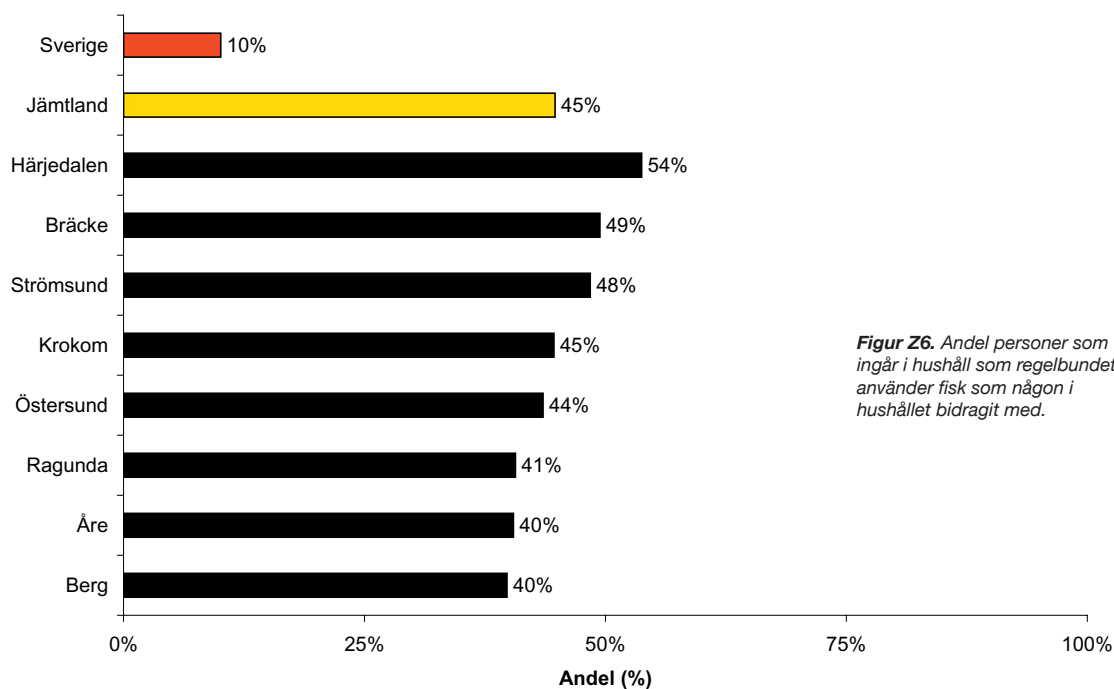
ses i figur Z2 när det gäller hur många som uppger att någon i deras hushåll jagar. Kommuner där de flesta som svarat angett att någon i deras hushåll jagar är också de kommuner där flest har angett att deras hushåll ofta nyttjar kött från vilt. I Härjedalen uppskattar nästan 90 procent av de som svarat att deras hushåll ofta använder kött från vilt. Den lägsta andelen noteras för Östersund på 56 procent. Det kan även noteras att inom kommunerna är det betydligt fler som anger att deras hushåll regelbundet använder kött från vilt än de som uppger att någon hushållsmedlem jagar. Det tyder på en spridningseffekt av viltkött till hushåll där inte någon medlem jagar från hushåll med någon som jagar.



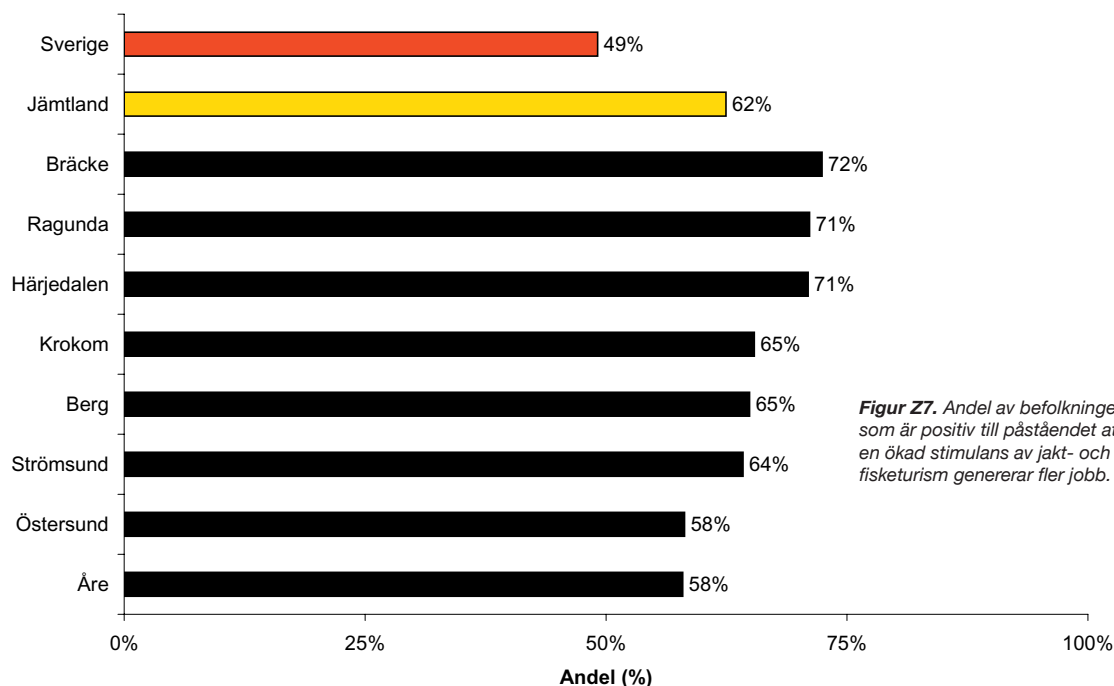
Det är betydligt färre av de som svarat på enkäten i Jämtland som anger att deras hushåll nyttjar egenhändigt fångad fisk (45 procent) jämfört med de som anger att någon av hushållets medlemmar är fiskare (72 procent). Detta mönster observeras också för riket i sin helhet, där enbart 10 procent svarar att deras hushåll nyttjar fisk, medan 43 procent av de som svarat anger att någon i deras hushåll är fiskare. Mot bakgrund av de som svarat på attitydundersökningen är andelen hushåll som nyttjar egenhändigt fångad fisk flest i Härjedalen, Bräcke och Strömsund (48–54 procent). Skillnaderna mellan övriga kommuner är liten. Andelarna varierar från 40 procent (Berg och Åre) till 45 procent (Krokom).

5.5 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen

Hur fjällens resurser ska nyttjas och vem som ska ha inflytande över detta nyttjandet är en omdiskuterad fråga. En sådan fråga som debatterats under senare år är i vilken utsträckning som turistföretag ska få exklusiv rätt att nyttja mark och vatten för att kunna utveckla sina företag. Därmed har också frågan om vem det egentligen är som besitter rätten till den mark och de vatten i fjällen som staten i dagsläget förvaltar ställts på sin spets. Oklarheterna kring detta är för närvarande föremål för en offentlig utredning. I den här undersökningen har vi emellertid utgått från nu gällande regelverk. Nedan redovisas attityder dels till förutsättningarna att utveckla jakt- och fisketurism, samt attityder till olika förvaltningsformer av vilt och fisk i fjällen (figur Z7–Z11).



Figur Z6. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder fisk som någon i hushållet bidragit med.



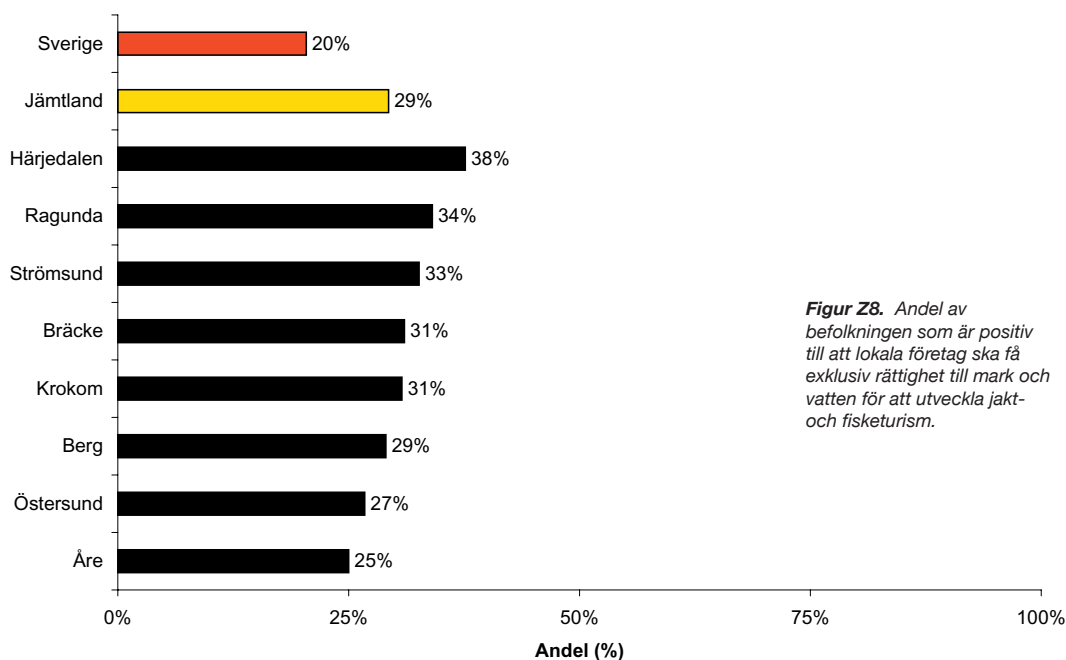
Figur Z7. Andel av befolkningen som är positiv till påståendet att en ökad stimulans av jakt- och fisketurism genererar fler jobb.

En majoritet i Jämtland, 62 procent, uppskattas instämma i påståendet att jakt- och fisketurism har en potential för skapandet av nya arbeten. Motsvarande siffra för riket i sin helhet är 49 procent. Drygt 70 procent i Bräcke, Ragunda och Härjedalen instämmer helt eller delvis i påståendet. I Östersund och Åre observeras de lägsta andelarna bland kommunerna, 58 procent instämmer helt eller delvis i påståendet.

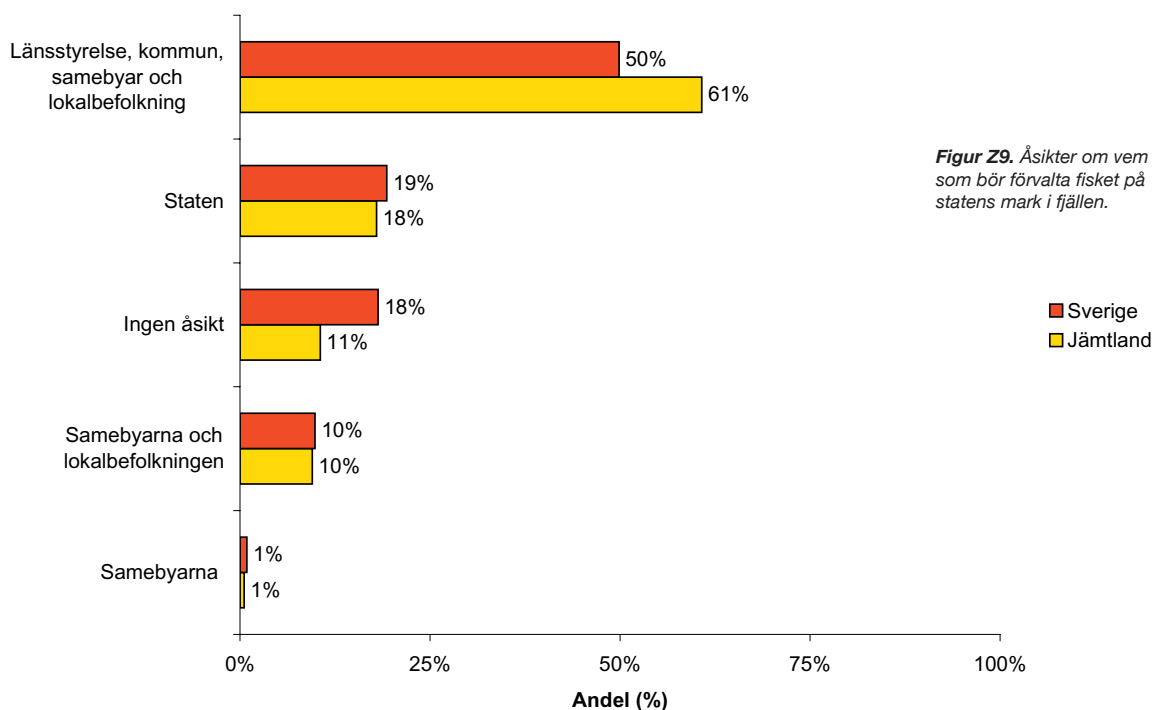
Endast 29 procent av befolkningen i Jämtland uppskattas vara positiv till att ge exklusiva rättigheter till mark och vatten till entreprenörer för utvecklandet av turism. Det står i kontrast

till den höga tilltron till möjligheterna till utnyttjandet av jakt- och fiskeresurser för skapande av jobb inom turismsektorn. Den högsta andelen positiva observeras för Härjedalen, 38 procent, och den lägsta andelen observeras för Åre, 25 procent.

För Jämtland uppskattas en majoritet av länsborna anse att fisket på statens mark i fjällen skall samförvaltas mellan länsstyrelsen, kommunen, samebyar och lokalbefolkningen. Den uppskattade andelen är 61 procent vilket är något högre än den uppskattade andelen för riket som helhet: 50 procent. Knappt 20 procent uppskattas anse att staten är den bästa förvaltaren.



Figur Z8. Andel av befolkningen som är positiv till att lokala företag ska få exklusiv rättighet till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism.



Figur Z9. Åsikter om vem som bör förvalta fisket på statens mark i fjällen.

■ Sverige
■ Jämtland

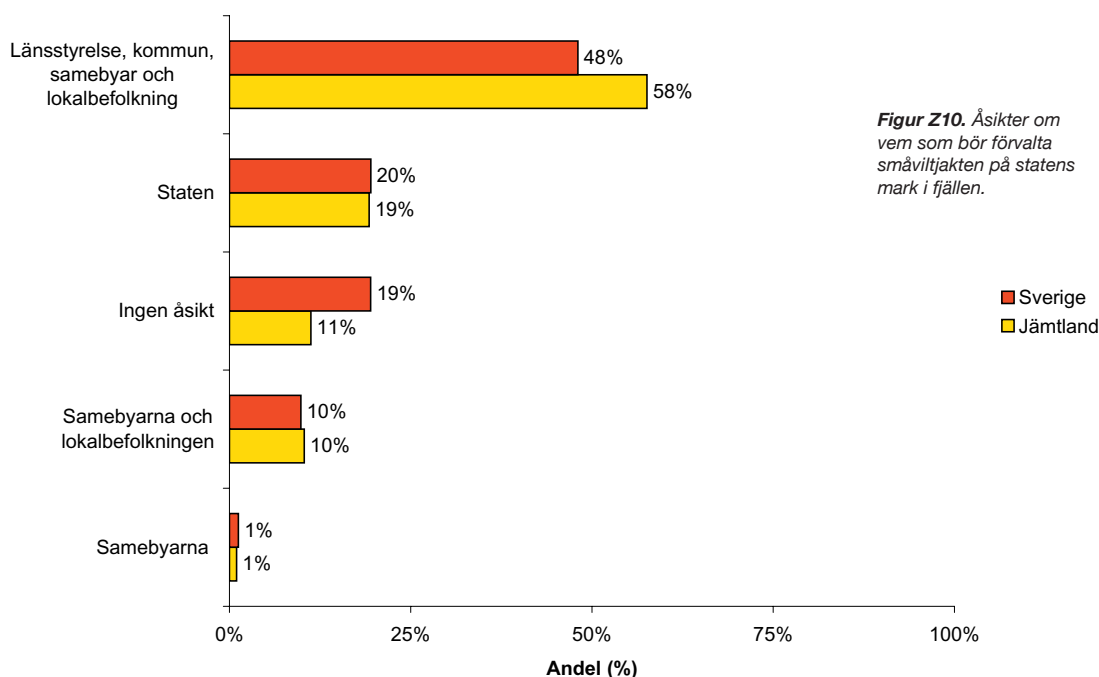
Även när det gäller förvaltning av småviltjakten föredrar en majoritet av hushållen i Jämtland en form av samförvaltning där såväl länsstyrelse, kommuner, lokalbefolkning och samebyar ingår i förvaltningsarrangemanget jämfört med de övriga presenterade alternativen. Andel som anser detta är 58 procent, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet som uppskattas till 48 procent.

För förvaltning av älgjakten uppskattas 57 procent av länsborna anse att en gemensam förvaltning mellan länsstyrelse, kommun, samebyar och lokalbefolkningen är det bästa. För riket i sin helhet är motsvarande uppskattning 50 procent.

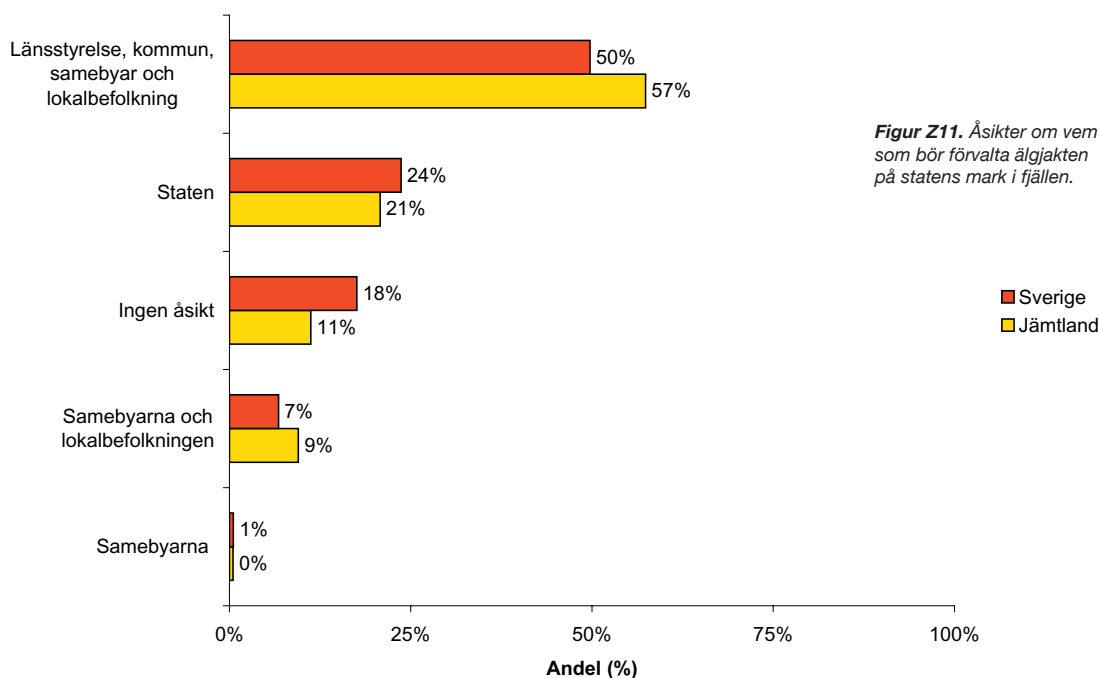
Sammantaget visar resultaten i figurerna Z9–Z11 på ett stöd för samförvaltning jämfört med de andra förvaltningsformerna som beaktats. För älgjakten uppskattas 57 procent anse att samförvaltning är det bästa alternativet. De två därefter största grupperna är de som inte har någon åsikt (11 procent) eller som

anser att Staten själv (21 procent) bäst förvaltar resursen. Liknande bilder fås även för förvaltning av fisket och förvaltning av småviltjakten.

Resultaten som redovisas här är naturligtvis behäftade med osäkerhet. Två källor är den statistiska osäkerheten samt osäkerheten kring attityderna hos individerna i bortfallet. Behandlas frågorna var för sig kan det inte statistiskt säkerställas att en majoritet anser att samförvaltning är den bästa förvaltningsformen. I en känslighetsanalys kan det därtill antas att alla i bortfallet inte har någon åsikt. I sådant fall är gruppen av individer utan åsikt lika stor eller större än gruppen av företrädare för samförvaltning. Ett sådant antagande är emellertid extremt och inte rimligt, men visar på känsligheten i analysen. En rimlig bedömning och slutsats av resultaten är att av de förvaltningsformer som undersökts har samförvaltning det klart starkaste stödet.



Figur Z10. Åsikter om vem som bör förvalta småviltjakten på statens mark i fjällen.



Figur Z11. Åsikter om vem som bör förvalta älgjakten på statens mark i fjällen.

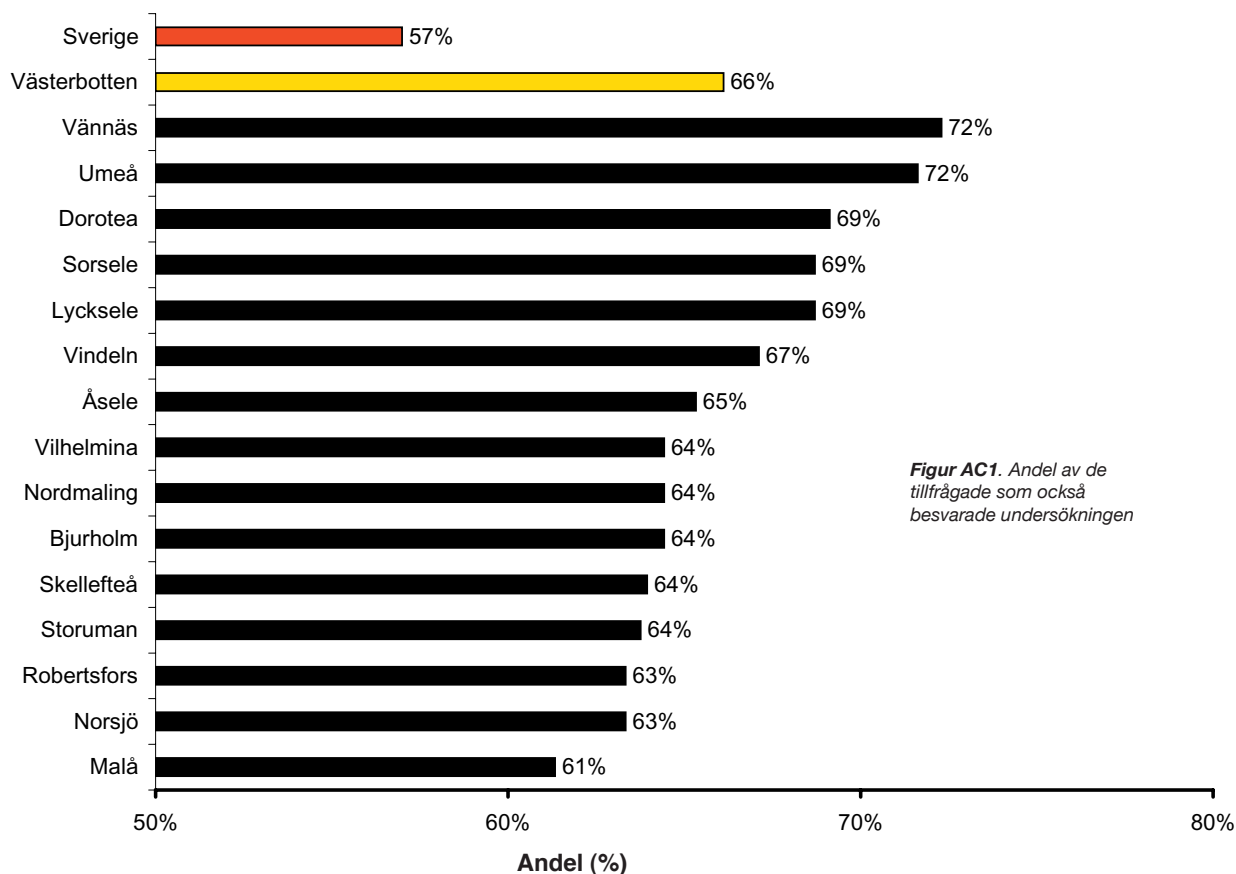
6.1 Sammanfattning

Sannolikheten att du stöter på någon som fiskar eller jagar i Västerbotten är hög. Bland de som svarat på attitydundersökningen finns fiskare i mer än vartannat hushåll i länet. Här är andelen betydligt högre i länets fjäll- och inlandskommuner jämfört med kustkommunerna. I Sorsele, Storuman och Vilhelmina uppger 85% av de som svarat att någon i deras hushåll fiskar, vilket kan jämföras med Umeå där motsvarande siffra är knappt 50 procent. Mot bakgrund av de som svarat på undersökningen uppger mer än dubbelt så många att någon i deras hushåll jagar jämfört med landet i sin helhet. Det bor med andra ord minst en jägare i vart tredje av de hushåll som deltagit i undersökningen. Även här kan man se en markant skillnad mellan länets kust- och inlandskommuner. I Storuman, Sorsele och Åsele uppger ca 60 procent att någon i deras hushåll jagar medan motsvarande andel för Skellefteå och Umeå är 20–24 procent.

Sex av tio hushåll i Västerbotten uppger att man ofta äter egenhändigt plockade bär och svampar, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på 38 procent. Hälften av hushållen uppger att man använder vilt minst en gång i månaden. Det är mer än dubbelt så många som för riket i genomsnitt. Mönstret för konsumtionen av vilt motsvarar mönstret för andelen jägare. Det är

vanligare att man äter vilt i inlandskommunerna jämfört med i de två stora kustkommunerna, Umeå och Skellefteå. Andelen som äter vilt är högre än andelen som jagar vilket kan förstås mot bakgrund av jaktens spridningseffekter. Just för den här frågan är emellertid variationen mellan länets kommuner mycket stor, vilket till exempel kan bero på att det är enklare att få tag på vilt om du bor i någon av inlandskommunerna.

En majoritet av västerbottningarna, 60 procent, anser att ökad stimulans av jakt- och fisketurism ger fler jobb. Det är en högre andel än för riket i genomsnitt, där knappt hälften är av samma uppfattning. Även här kan man se en viss skillnad mellan stad och landsbygd. Tjugotvå procent är beredda att avsätta mark och vatten för exklusiv nyttjande i turistiskt syfte. I vissa kommuner, som till exempel Åsele eller Vilhelmina, är man mer positiv till en möjlighet till exklusiv nyttjanderätt för jakt- och fiskeföretag. Andelen positiva till detta i Åsele och Vilhelmina är 48 respektive 40 procent. Vad gäller förvaltningen av jakt och fiske på statens mark i fjällen föredrar 58–65 procent en samförvaltningsform som inkluderar länsstyrelse, kommun, sambyar och lokalbefolkning framför de övriga svarsalternativen. Ungefär samma svarsmönster gäller även för riksgenomsnittet, förutom att det är betydligt fler som uppger att de inte har någon åsikt i frågan.



Figur AC1. Andel av de tillfrågade som också besvarade undersökningen

6.2 Svarefrekvens i Västerbotten

I Västerbotten har 66 procent av de tillfrågade besvarat attitydundersökningen. Det är nio procentenheter fler än riket i genomsnitt. I samtliga kommuner ligger svarefrekvensen över riksgenomsnittet vilket tyder på att frågorna i undersökningen intresserade västerbottningarna. I topp ligger Vännäs och Umeå där 72 procent av de tillfrågade svarat på undersökningen. Inte långt därefter ligger Dorotea, Sorsele och Lycksele med 69 procent vardera. Den lägsta svarefrekvensen återfinns i Malå och Norsjö.

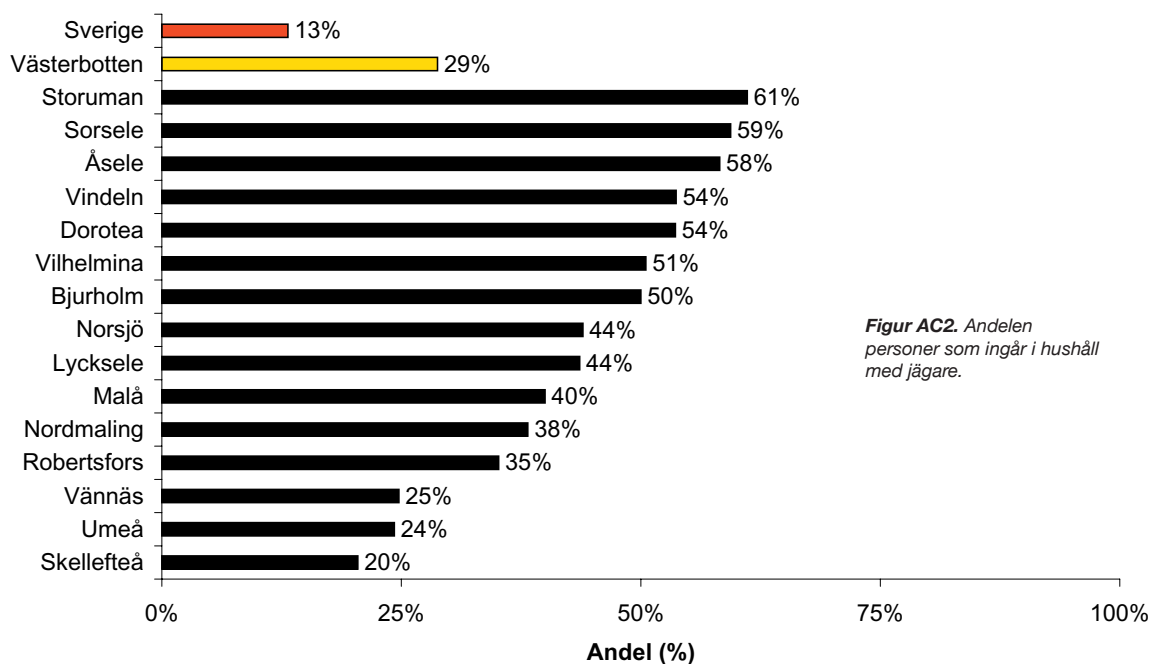
Om inte annat anges utgår nedanstående redovisning från antagandet att de svarande är representativa för respektive kommun. På kommunnivå antas därmed att det inte finns något samband mellan bortfall och respondenternas egenskaper och attityder.

6.3 Jakt och fiske — populärt i Västerbotten

Traditionellt har jakt och fiske spelat en viktig roll för människor bosatta i den svenska fjällregionen. Tidigare forskning har till exempel visat att möjligheterna till jakt och fiske är en viktig faktor vid valet av bostadsort. Jakten och fiskets roll har emellertid förändrats över tid. Om jakt och fiske tidigare spelade en

viktig roll för människors överlevnad utgör numera såväl jakten som fisket också en viktig källa till rekreation. Andelen hushåll med jägare eller fiskare kan således ge en indikation på vilken betydelse jakten och fisket har, i såväl traditionell som modern mening, i respektive län och kommun. Eftersom jägare via sina egna intresseorganisationer arbetar med viltvårdsfrågor i Sverige kan andelen hushåll med jägare även ge en bild av engagemanget i den här typen av naturvårdsfrågor. Nedan redovisas svaren på frågan "Är det någon i ditt hushåll som jagar eller fiskar?"

Mer än dubbelt så många av de som svarat på attitydundersökningen i Västerbotten, jämfört med riket i sin helhet, uppger att någon i deras hushåll jagar. Med utgångspunkt från de som svarat på enkäten skattas i Västerbotten andelen till 29 procent vilket kan jämföras med 13 procent för riket i sin helhet. I kommunerna Storuman, Sorsele och Åsele har mer än 60 procent av de som svarat uppgett att någon i deras hushåll jagar. Betydligt färre av de som bor i Skellefteå, Umeå och Vännäs har familjemedlemmar som jagar. Andelarna där varierar mellan 20 och 25 procent. För övriga kommuner varierar andelen mellan 35 och 55 procent. Här kan man också se att betydligt fler av de boende i fjäll- och inlandskommunerna som svarat på undersökningen uppger att någon i deras hushåll jagar jämfört med i kustkommunerna.

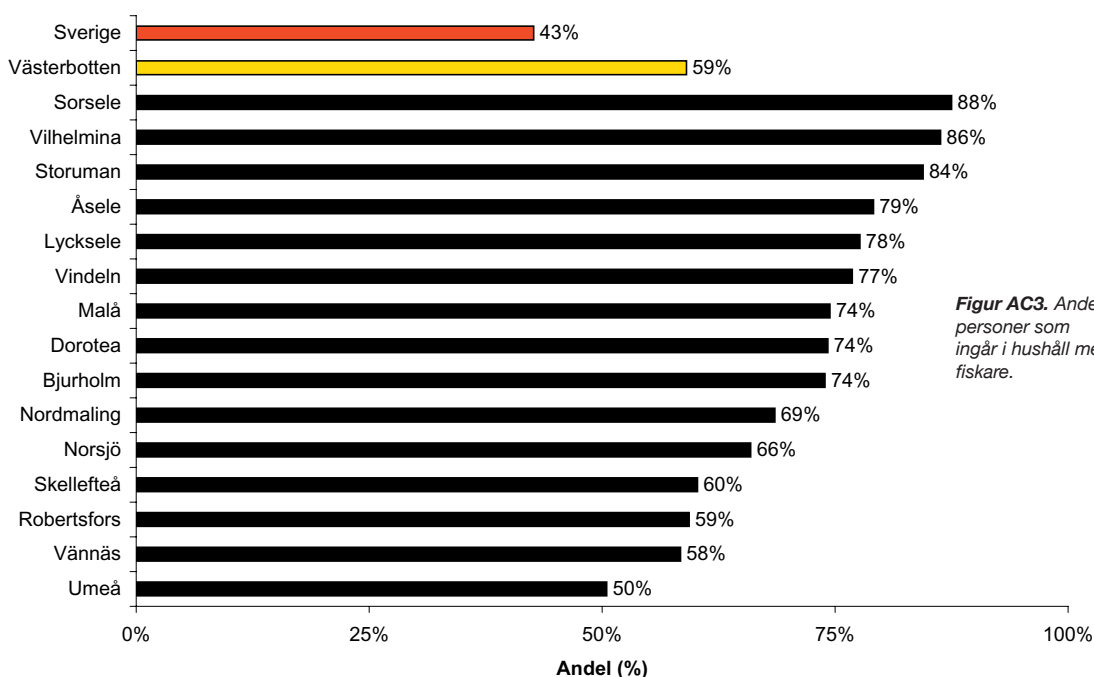


Figur AC2. Andelen personer som ingår i hushåll med jägare.

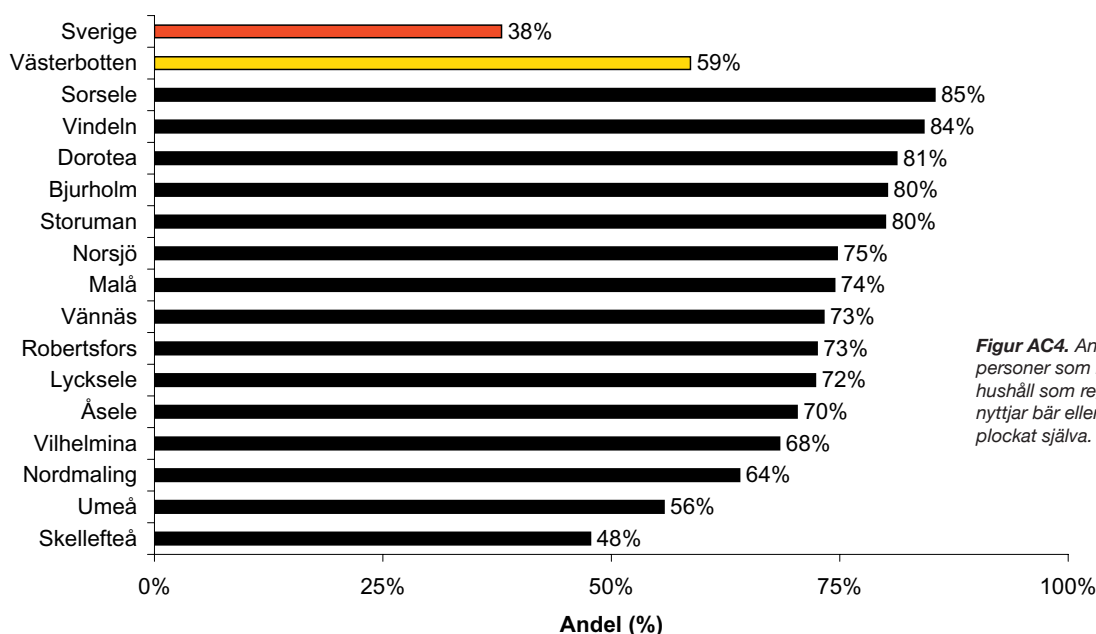
I kustkommunerna Umeå, Vännäs, Skellefteå och Robertsfors uppges mellan 50 och 60 procent av de som svarat på undersökningen att någon i deras hushåll fiskar. Det är högre än riksgenomsnittet på 43 procent. För fjällkommunerna Sorsele, Vilhelmina och Storuman anger omkring 85 procent av de som svarat att någon i hushållet fiskar. För övriga kommuner observeras motsvarande andelar på omkring 75 procent. För Västerbotten i sin helhet har ca 60 procent uppgett att någon i deras hushåll fiskar. Mot bakgrund av de som deltagit i den här undersökningen är det således vanligare med fiskare i hushållet jämfört med jägare i hushållet, vilket i länet skattades till 29 procent enligt figur AC2.

6.4. Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet

En frågeställning som studeras av forskarna i FjällMistra är i vilken utsträckning som vilt och fisk regelbundet nyttjas i hushållen. Förutom att det ger en bild av hur viktiga dessa naturresurser är för hushållens ekonomi, ger de också en indikation på graden av självförsörjning. I attitydundersökningen har frågan formulerats enligt följande: Hur ofta brukar ditt hushåll använda bär eller svamp som ni plockat själva, kött från vilt, kött från vilt som någon i hushållet bidragit med eller fisk som någon i hushållet bidragit med? I figurerna nedan redovisas den andel som besvarat frågorna rörande nyttjandet av bär eller svamp, kött från vilt samt fisk som någon i hushållet bidragit med, med svarsalternativen minst en gång i månaden och minst en gång i veckan.



Figur AC3. Andelen personer som ingår i hushåll med fiskare.



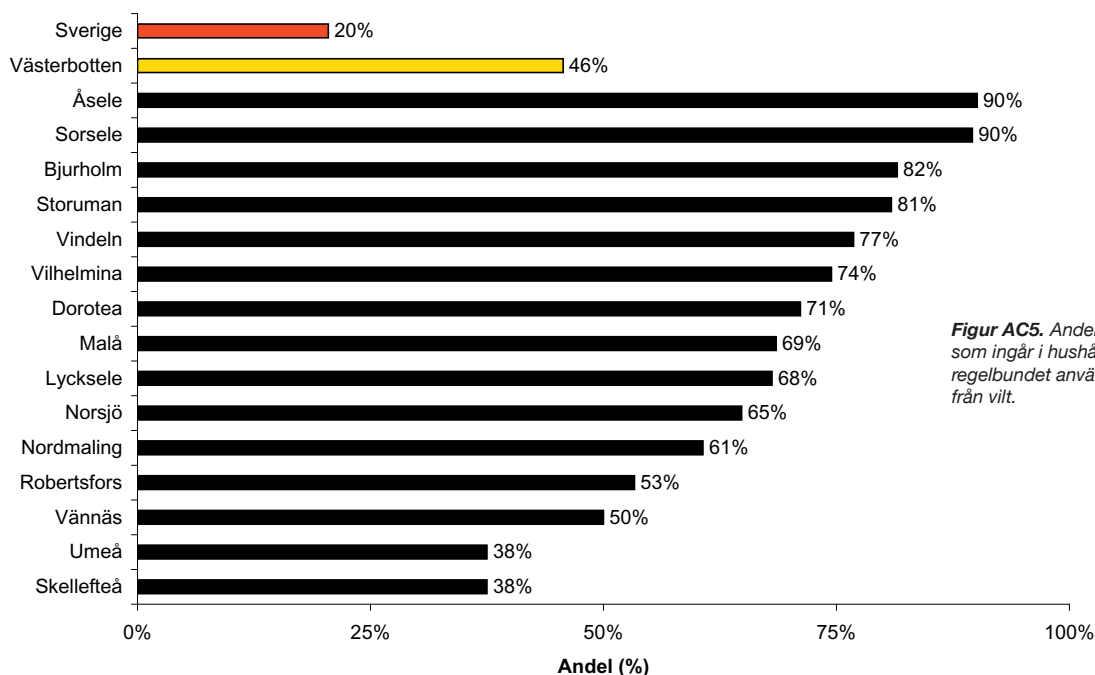
Figur AC4. Andelen personer som ingår i hushåll som regelbundet nyttjar bär eller svamp de plockat själva.

Det är vanligt att hushållen i Västerbotten nyttjar egenhändigt plockad svamp och bär. Denna andel uppskattas till 59 procent, att jämföra med 38 procent för Sverige i sin helhet. I länet finns en betydande variation. I Skellefteå är denna andel 48 procent medan kommunerna Sorsele och Vindeln har 85 respektive 84 procent hushåll som regelbundet använder svamp och bär som de plockat själva. Även här kan man således se ett tydligt samband mellan graden av nyttjande och i vilken kommun man är bosatt.

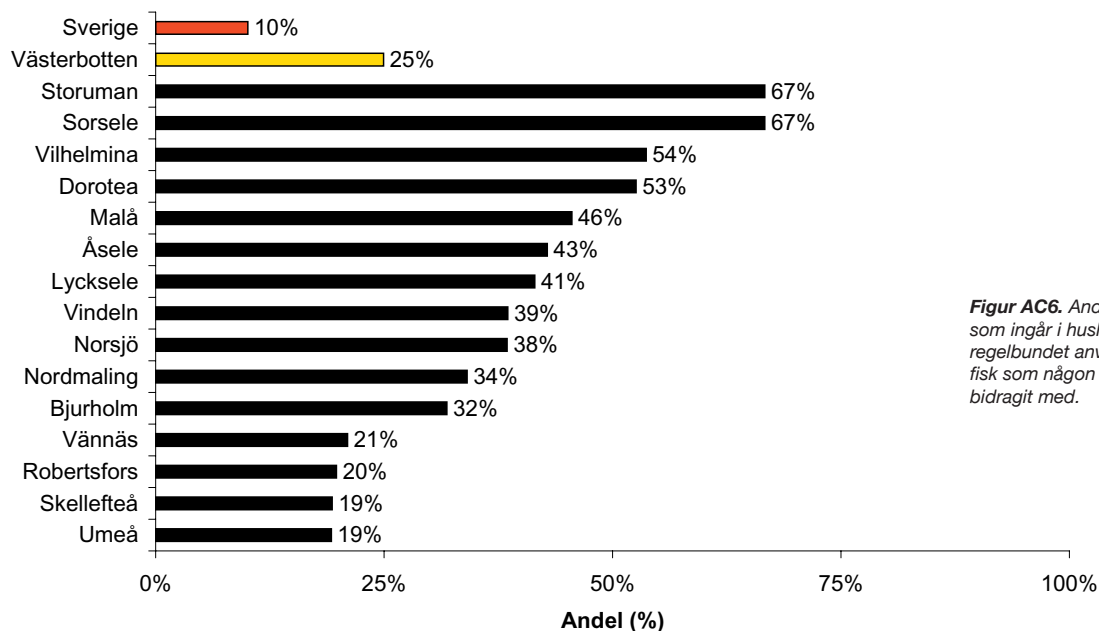
I figur AC5 observeras stora variationer mellan kommunerna i Västerbotten även när det gäller användningen av kött från vilt. I Åsele och Sorsele uppskattas 90 procent av hushållen regelbundet nyttja kött från vilt. Bjurholm och Storuman har även de stora uppskattade andelar, 82 respektive 81 procent. Dessa värden är

mer än dubbelt så höga som de observerade andelar hushåll som använder kött från vilt i Umeå och Skellefteå. För dessa kommuner är den uppskattade andelen 38 procent. För länet i sin helhet uppskattas 46 procent av hushållen regelbundet använda kött från vilt.

I kommunerna Vännäs, Robertfors, Skellefteå och Umeå utnyttjar omkring 20 procent av hushållen egenhändigt fångad fisk. Detta kan jämföras med kommunerna Storuman och Sorsele där 67 procent av hushållen uppskattas nyttja egenhändigt fångad fisk. För övriga kommuner varierar andelarna mellan 30 och 55 procent. För länet i sin helhet uppskattas andelen hushåll som nyttjar egenhändigt fångad fisk till 25 procent, vilket är 2,5 ggr större än andelen för Sverige i sin helhet.



Figur AC5. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder kött från vilt.



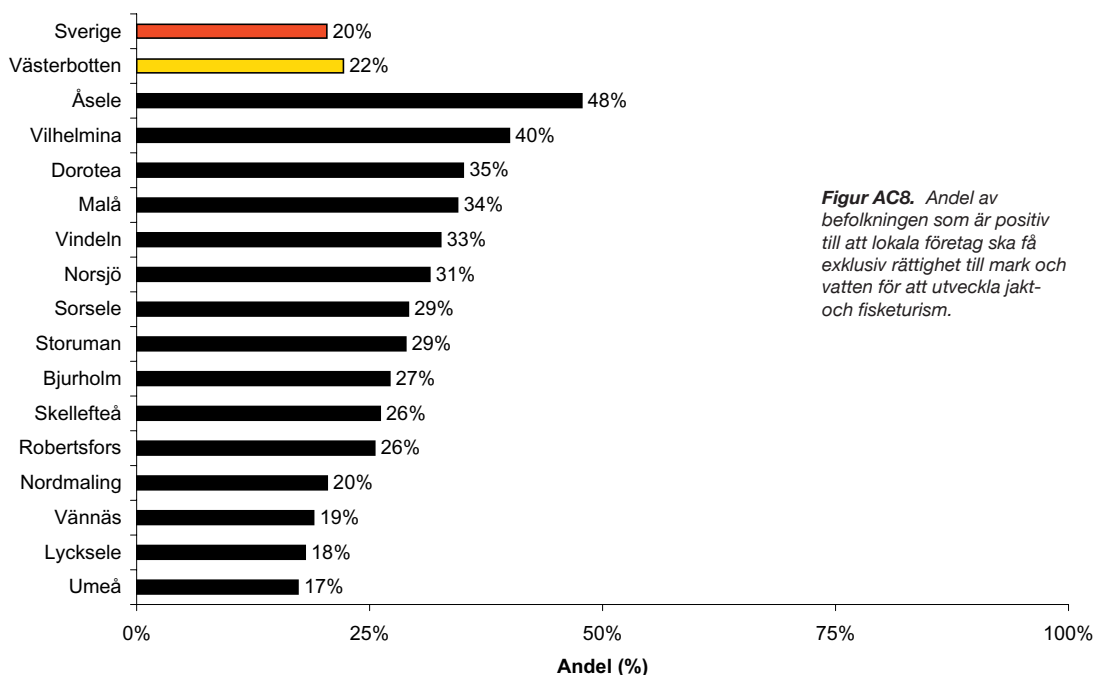
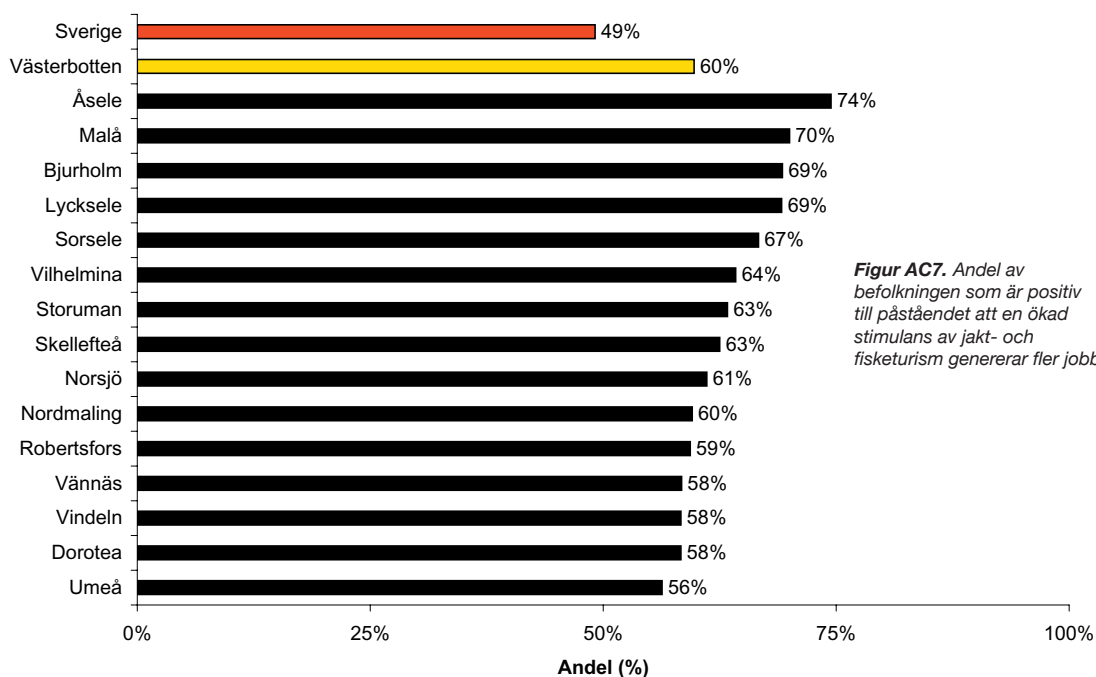
Figur AC6. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder fisk som någon i hushållet bidragit med.

6.5 Förvaltning av vilt och fisk i fjällen

Hur fjällens resurser ska nyttjas och vem som ska ha inflytande över detta nyttjandet är en omdiskuterad fråga. En sådan fråga som debatterats under senare år är i vilken utsträckning som turistföretag ska få exklusiv rätt att nyttja mark och vatten för att kunna utveckla sina företag. Därmed har också frågan om vem det egentligen är som besitter rätten till den mark och de vatten i fjällen som staten i dagsläget förvaltar, ställts på sin spets. Oklarheterna kring detta är för närvarande föremål för en offentlig utredning. I den här undersökningen har vi emellertid utgått från nu gällande regelverk. Nedan redovisas attityder dels

till förutsättningarna att utveckla jakt- och fisketurism, samt attityder till olika förvaltningsformer av vilt och fisk i fjällen (figur AC7–AC11).

60 procent av befolkningen i Västerbotten uppskattas anse, helt eller delvis, att jakt- och fisketurism kan stimuleras för att skapa fler arbeten. Detta är något högre än den uppskattade attityden för Sverige i sin helhet, 49 procent. En viss variation inom länet kan observeras. I Åsele har 74 procent svarat att de instämmer, helt eller delvis, i påståendet att jakt- och fisketurism kan generera fler arbeten. I Umeå är motsvarande siffra 56 procent. För övriga kommuner varierar andelarna mellan 58 och 70 procent.

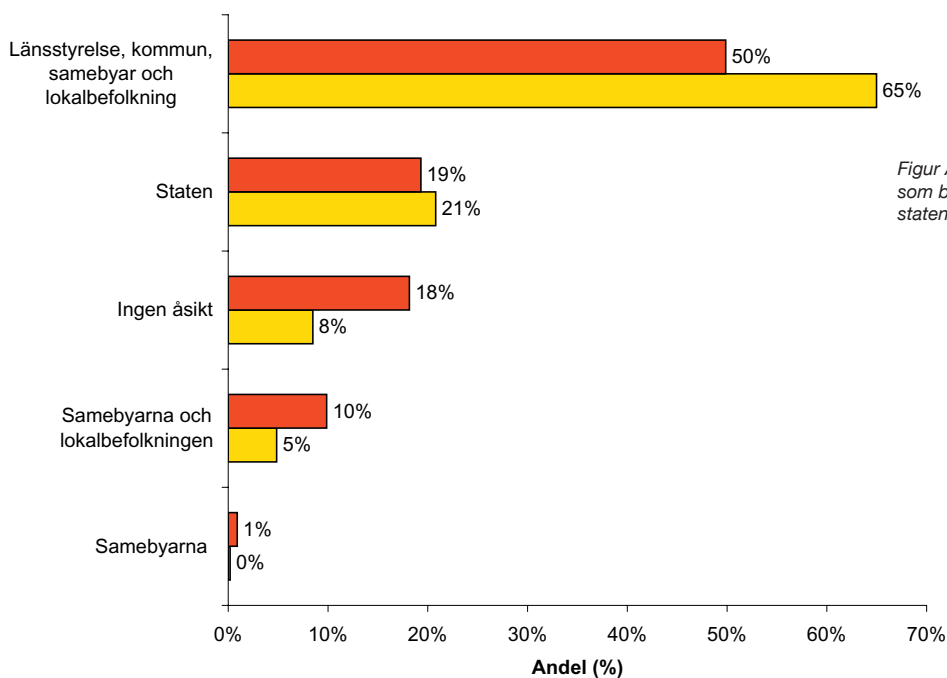


I Västerbotten uppskattas 22 procent vara positiva till att ge entreprenörer exklusiva rättigheter till mark och vatten i syfte att utveckla jakt- och fisketurism. Detta är i paritet med uppskattningen för Sverige i sin helhet, 20 procent. En viss variation inom länet kan observeras. I Åsele är 48 procent positiva till att ge entreprenörer exklusiva rättigheter. I kommunerna Nordmaling, Vännäs, Lycksele och Umeå är de observerade lika med eller lägre än riksgenomsnittet på 20 procent.

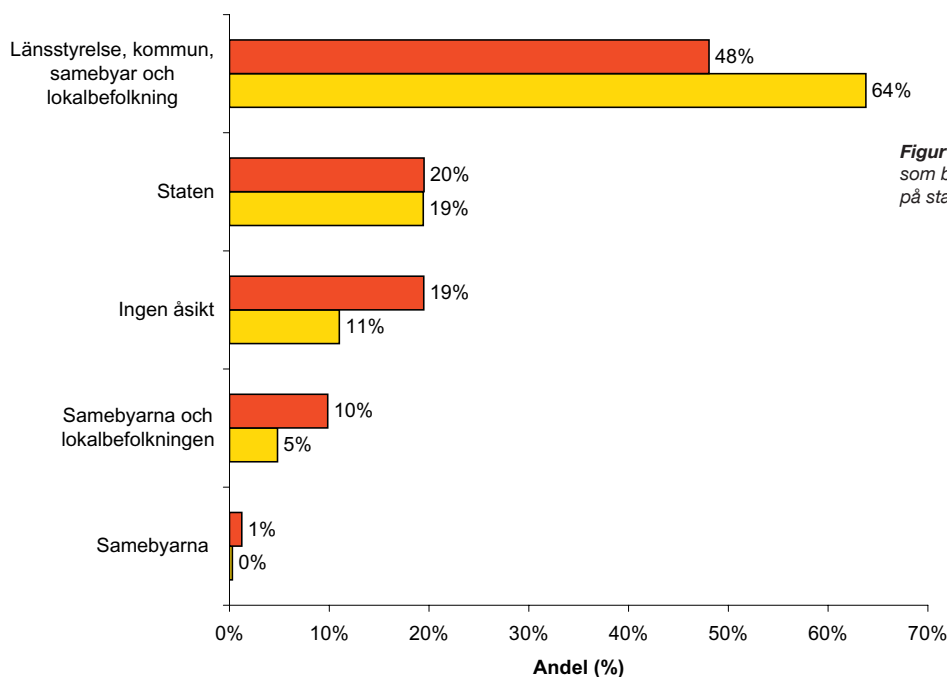
Hela 65 procent av västerbottingarna föredrar att fisket skall förvaltas gemensamt av länsstyrelsen, kommunen, samebyar och lokalbefolkningen. Först i andra hand föredras nuvarande

lösning som enbart får stöd av 21 procent. För riket i sin helhet uppskattas 50 procent föredra en samförvaltning och 19 procent uppskattas föredra att staten sköter förvaltningen.

Bilden när det gäller förvaltningen av småviltjakten på statens mark är densamma som den för förvaltningen av fisket på statens mark. 64 procent uppskattas anse att en samförvaltning är det bästa. 19 procent uppskattas föredra att staten själv förvaltar resursen. Stödet för statlig förvaltning är ungefär lika stort som i riket som helhet. Däremot är stödet i Västerbotten för samförvaltning betydligt större jämfört med riket i sin helhet.



Figur AC9. Åsikter om vem som bör förvalta fisket på statens mark i fjällen.

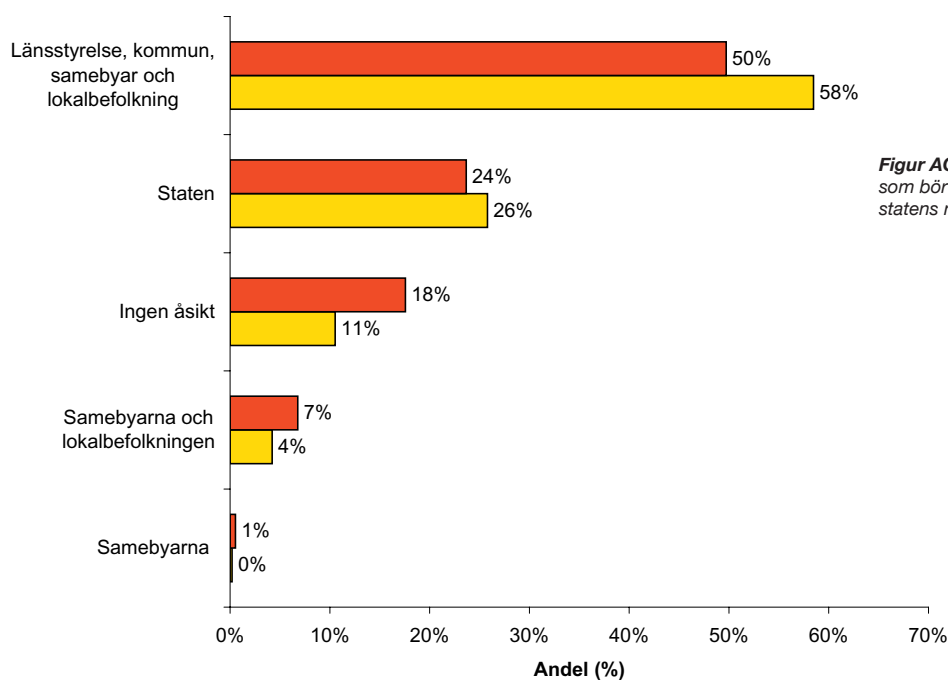


Figur AC10. Åsikter om vem som bör förvalta småviltjakten på statens mark i fjällen.

Även älgjakten skall enligt en majoritet av de som svarat på attitydundersökningen förvaltas gemensamt av länsstyrelsen, kommunerna, samebyarna och lokalbefolkningen. Denna attityd uppskattas för 58 procent av hushållen. Motsvarande siffra för riket är 50 procent. Också här uppskattas statlig förvaltning vara det näst mest populära förvaltningsalternativet.

Sammantaget visar resultaten i figurerna AC9–AC11 på ett stöd för samförvaltning jämfört med de andra förvaltningsformerna som beaktats. För småviltjakten uppskattas 64 procent anse att samförvaltning är det bästa alternativet. De två därefter största grupperna är de som inte har någon åsikt (11 procent) eller som anser att Staten själv (21 procent) bäst förvaltar resursen. Liknande bilder fås även för förvaltning av fisket och förvaltning av småviltjakten.

Resultaten som redovisas här är naturligtvis behäftade med osäkerhet. Två källor är den statistiska osäkerheten samt osäkerheten kring attityderna hos individerna i bortfallet. Behandlas frågorna var för sig kan det inte statistiskt säkerställas att en majoritet anser att samförvaltning är den bästa förvaltningsformen. I en känslighetsanalys kan det därtill antas att alla i bortfallet inte har någon åsikt. I sådant fall är gruppen av individer utan åsikt ungefär lika stor som gruppen av företrädare för samförvaltning. Ett sådant antagande är emellertid extremt och inte rimligt, men visar på känsligheten i analysen. En rimlig bedömning och slutsats av resultaten är att av de förvaltningsformer som undersökts har samförvaltning det klart starkaste stödet.



Figur AC11. Åsikter om vem som bör förvalta älgjakten på statens mark i fjällen.

7.1. Sammanfattning

I Norrbotten är det fler personer som ingår i hushåll som använder viltkött, fisk, bär och svamp oftare jämfört med personer i övriga Sverige. Skillnaderna är störst när det gäller nyttjandet av viltkött där drygt hälften av de tillfrågade anger att deras hushåll använder viltkött regelbundet. Det kan jämföras med endast 20 procent för riket i sin helhet, en skillnad på 35 procentenheter. Nästan 90 procent av de tillfrågade i Arjeplog och Jokkmokk anger att deras hushåll regelbundet använder vilt, motsvarande siffra för Piteå och Luleå är 38 respektive 41 procent. Liknande mönster gäller även för nyttjandet av bär och svamp samt egenhändigt fångad fisk.

Sambandet mellan nyttjandet av vilt och egenhändigt fångad fisk och hur stor andel av de tillfrågade som ingår i hushåll med jägare och fiskare i länet är tydlig. Andelen personer som ingår i hushåll med jägare i länet är 37 procent, vilket är 24 procentenheter fler än för riket i genomsnitt. Skillnaderna inom länet är större än mellan länet och riket. Andelen personer som ingår i hushåll med jägare är högst i Arjeplog och Jokkmokk med ca 60 procent medan motsvarande andel är lägst i Luleå med endast 24 procent. Viltkött kommer också fler hushåll till godo än enbart de med jägare, om vi jämför hur många som äter vilt regelbundet med andelen som ingår i hushåll med jägare. En stor andel hushåll utan jägare nyttjar också viltkött regelbundet.

Fiske är också populärt i Norrbotten. Sextiosex procent uppger att någon i deras hushåll fiskar. I Arvidsjaur finns den högsta andelen personer med någon i hushållet som fiskar, 84 procent. Den lägsta andelen hushåll med fiskare finns i Luleå. Trettiofem procent anger att de regelbundet nyttjar fisk som någon i hushållet egenhändigt fångat. Här är förhållandet det omvända

jämfört med jakten. Det är betydligt fler hushåll som har någon som fiskar än som nyttjar egenhändigt fångad fisk.

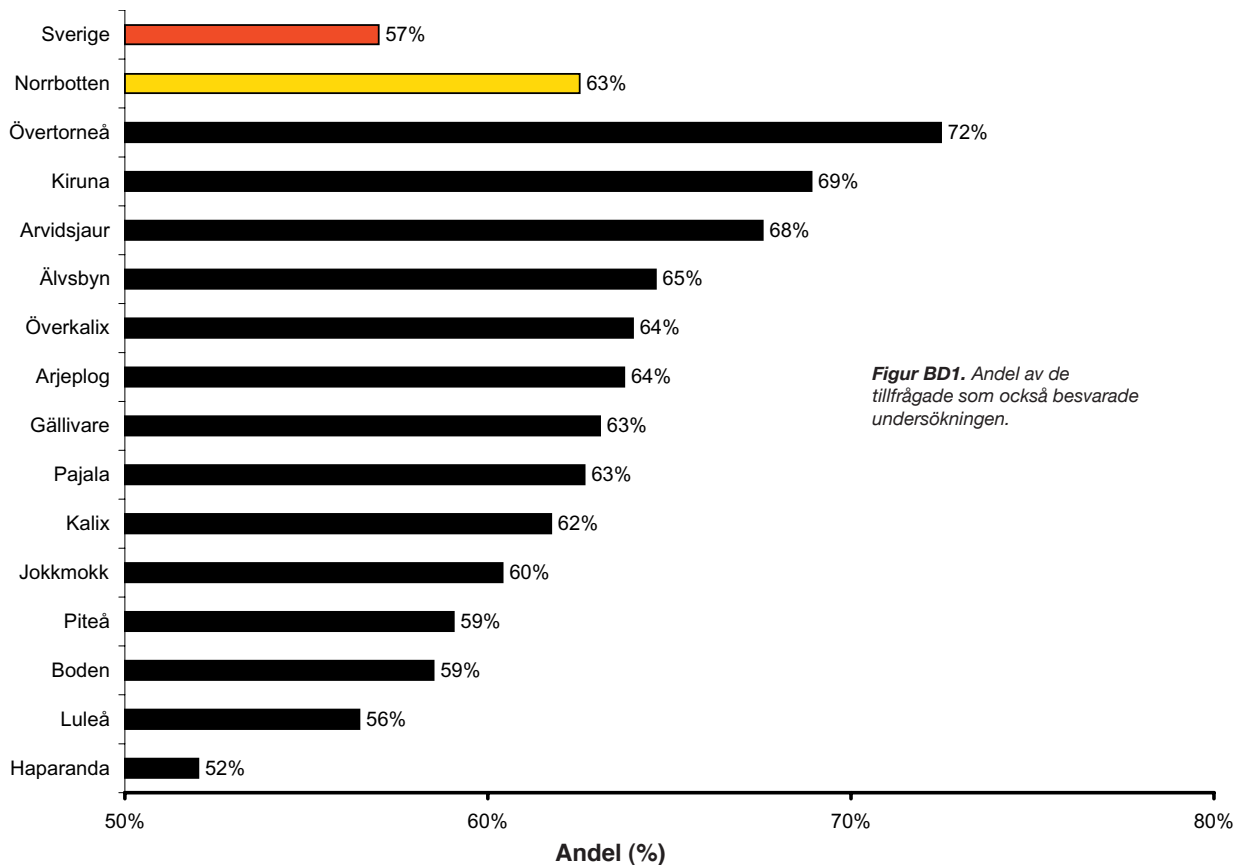
Nästan 70 procent instämmer i påståendet att ökad stimulans av jakt- och fisketurism kan skapa fler jobb. Enbart 28 procent av norrbottningarna anser däremot att lokala företag ska få exklusiv rätt till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism. Störst andel positiva till en sådan utveckling finns i Jokkmokk med 44 procent medan enbart 22 procent av luleborna ställer sig bakom ett sådant förslag.

I debatten om hur jakten och fisket på statens marker i fjällen ska förvaltas sällar sig mellan 57 och 60 procent av länets invånare till idén om någon slags samförvaltningslösning, här representerad av svarsalternativet länsstyrelse, kommun, sambyar och lokalbefolkning, framför andra föreslagna lösningar. Mellan 21 och 25 procent föredrar emellertid att staten även i fortsättningen har huvudansvaret för förvaltningen. 11–13 procent uppger sig inte ha någon åsikt i frågan.

7.2. Svarsfrekvens i Norrbotten

I Norrbotten har 63 procent av de tillfrågade länsborna besvarat undersökningen. Det är sex procentenheter högre än riksgenomsnittet. Som tabellen visar finns det en viss variation i svarsfrekvensen mellan de olika kommunerna. Den högsta svarsfrekvensen finns i Övertorneå, Kiruna och Arvidsjaur. Lägst är svarsfrekvensen i Haparanda, Luleå och Boden.

Om inte annat anges utgår nedanstående redovisning från antagandet att de svarande är representativa för respektive kommun. På kommunnivå antas därmed att det inte finns något samband mellan bortfall och respondenternas egenskaper och attityder.



Figur BD1. Andel av de tillfrågade som också besvarade undersökningen.

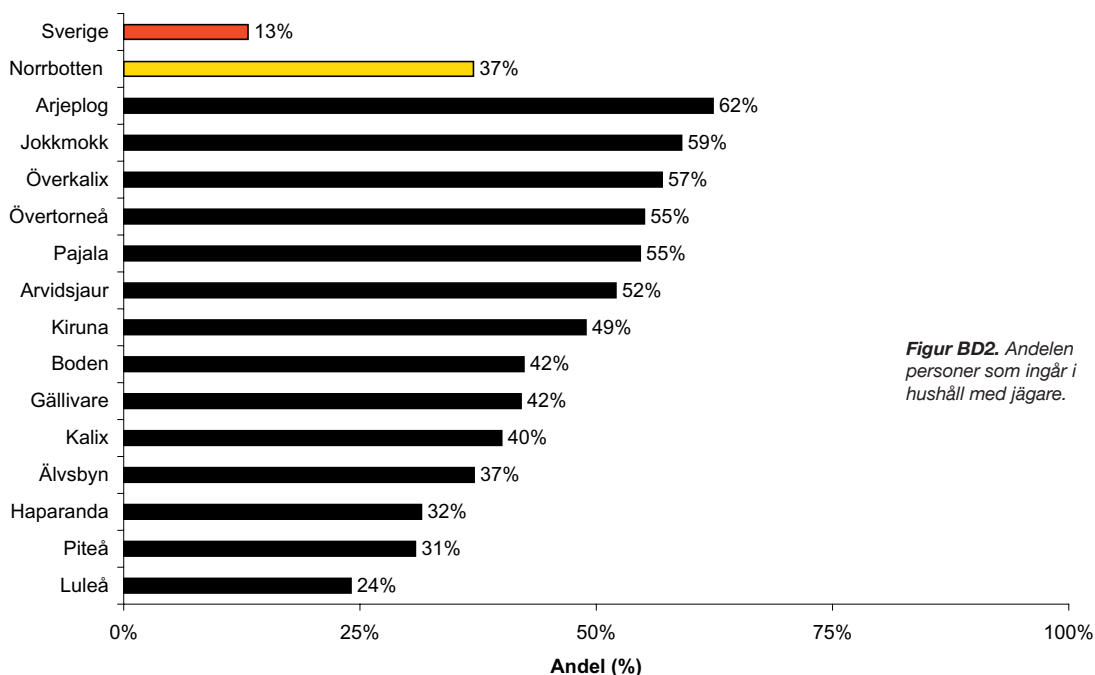
7.3 Jakt och fiske — populärt i Norrbotten

Traditionellt har jakt och fiske spelat en viktig roll för människor. Tidigare forskning har visat att möjligheterna till jakt och fiske är en viktig faktor vid valet av bostadsort. Jaktens och fiskets roll har emellertid förändrats över tid. Om jakt och fiske tidigare spelade en viktig roll för människors överlevnad utgör såväl jakten som fisket idag en viktig källa till rekreation. Andelen hushåll med jägare eller fiskare kan således ge en indikation på vilken betydelse jakten och fisket har, i såväl traditionell som modern mening, i respektive län och kommun. Eftersom jägare via sina egna intresseorganisationer arbetar med viltvårdsfrågor i Sverige kan andelen hushåll med jägare även ge en bild av engagemanget i den här typen av naturvårdsfrågor. Nedan redovisas svaren på frågan "Är det någon i ditt hushåll som jagar eller fiskar?"

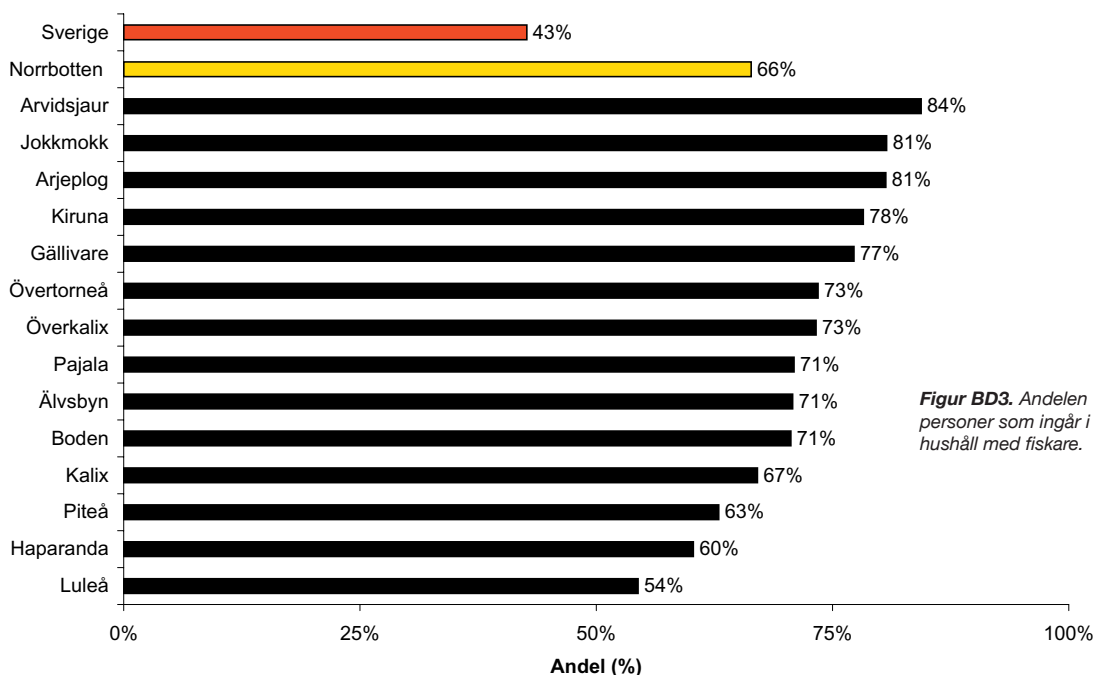
Enligt figur BD2 är det i Norrbotten tre gånger så vanligt att

de tillfrågade ingår i hushåll med jägare i jämförelse med Sverige i sin helhet. För Arjeplog observeras den största andelen av de tillfrågade som ingår i hushåll med jägare, 62 procent, medan den lägsta andelen observeras för Luleå, 24 procent. Mellan 50 och 60 procent av tillfrågade i de övriga kommunerna, Jokkmokk, Övertorneå, Pajala, Arvidsjaur och Kiruna, ingår i hushåll med jägare. För övriga kommuner ligger andelarna omkring 30–40 procent.

Andelen personer som ingår i hushåll med fiskare är hög i Norrbotten. Utifrån resultaten uppskattas att två av tre tillfrågade lever i ett hushåll som har någon som fiskar. Detta kan jämföras med landet i sin helhet där motsvarande uppskattning är drygt 40 procent. Bland kommunerna observeras den lägsta andelen personer som ingår i hushåll med fiskare för Luleå. De högsta observerade andelarna finns i Arvidsjaur, Jokkmokk och



Figur BD2. Andelen personer som ingår i hushåll med jägare.



Figur BD3. Andelen personer som ingår i hushåll med fiskare.

Arjeplog, där drygt 80 procent av de tillfrågade lever i hushåll med fiskare. Kiruna och Gällivare är kommuner med nästa lika höga andelar. I övriga kommuner är andelen av de tillfrågade som ingår i hushåll med fiskare mellan 60 och 75 procent.

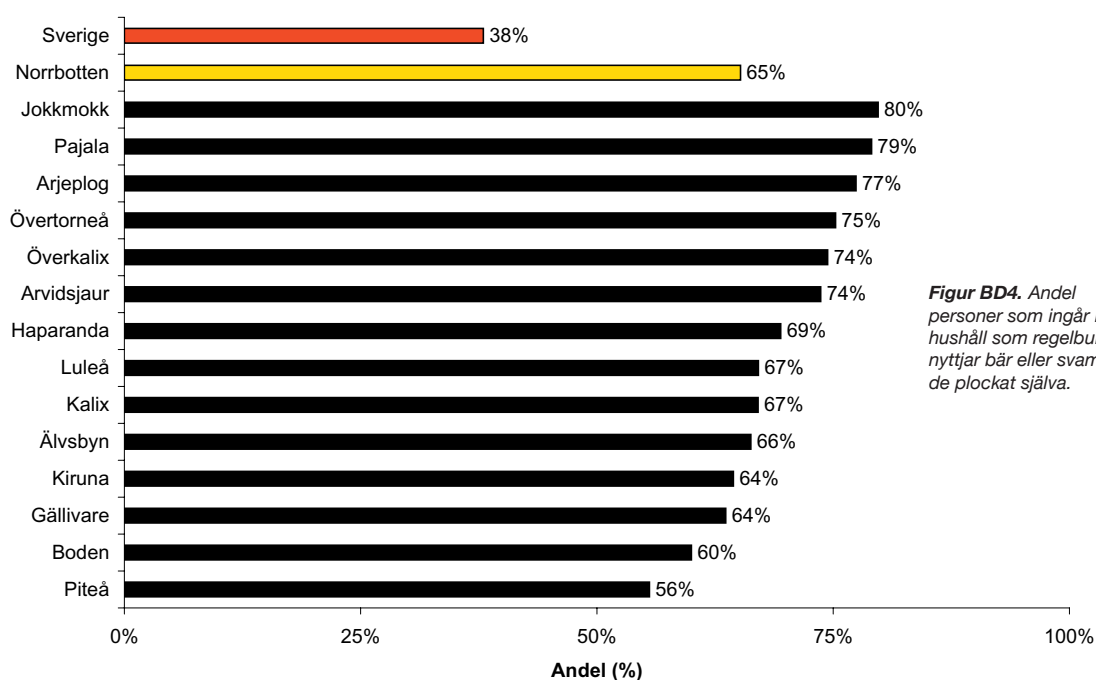
7.4. Viltet/fiskens betydelse för det enskilda hushållet

En frågeställning som studeras av forskarna i FjällMistra är i vilken utsträckning som vilt och fisk regelbundet nyttjas i hushållen. Förutom att det ger en bild av hur viktiga dessa naturresurser är för hushållens ekonomi, ger de också en indikation på graden av självförsörjning. I attitydundersökningen har frågan formulerats enligt följande: Hur ofta brukar ditt hushåll använda bär eller svamp som ni plockat själva, kött från vilt, kött från vilt som någon i hushållet bidragit med eller fisk som någon i hushållet bidragit med? I figurerna nedan redovisas den andel som besvarat

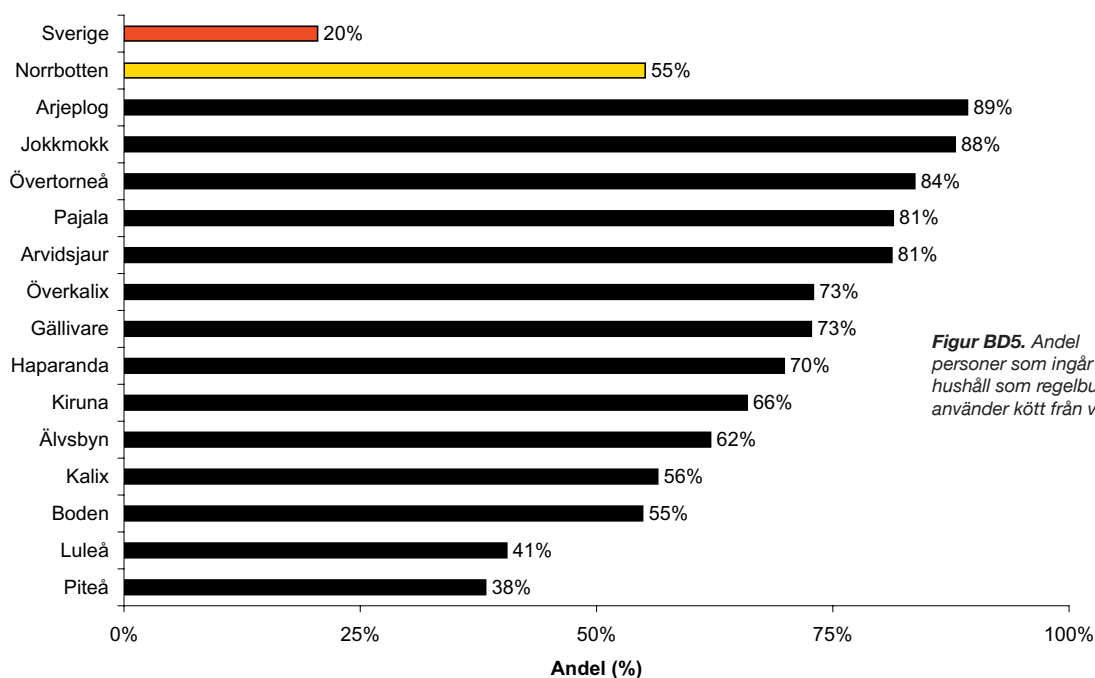
frågorna rörande nyttjandet av bär eller svamp, kött från vilt samt fisk som någon i hushållet bidragit med svarsalternativen minst en gång i månaden och minst en gång i veckan.

En stor andel av de tillfrågade i Norrbotten finns i hushåll som regelbundet nyttjar svamp och bär som de plockat själva. Bland kommunerna varierar denna andel från 56 procent i Piteå till 80 procent i Jokkmokk. I Pajala, Arjeplog, Övertorneå, Överkalix och Arvidsjaur varierar andelen mellan 75 och 80 procent. För länet i sin helhet ingår 65 procent av de tillfrågade i hushåll som nyttjar svamp och bär som de plockat själva. Denna siffra är betydligt högre än för landet i sin helhet, 38 procent.

Mer än hälften av de tillfrågade i Norrbotten ingår i hushåll som regelbundet använder kött från vilt. För riket är det en av fem som ingår i hushåll som nyttjar vilt regelbundet. Kommunerna skiljer sig åt. Luleå och Piteå har förhållandevis låga



Figur BD4. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet nyttjar bär eller svamp de plockat själva.



Figur BD5. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder kött från vilt.

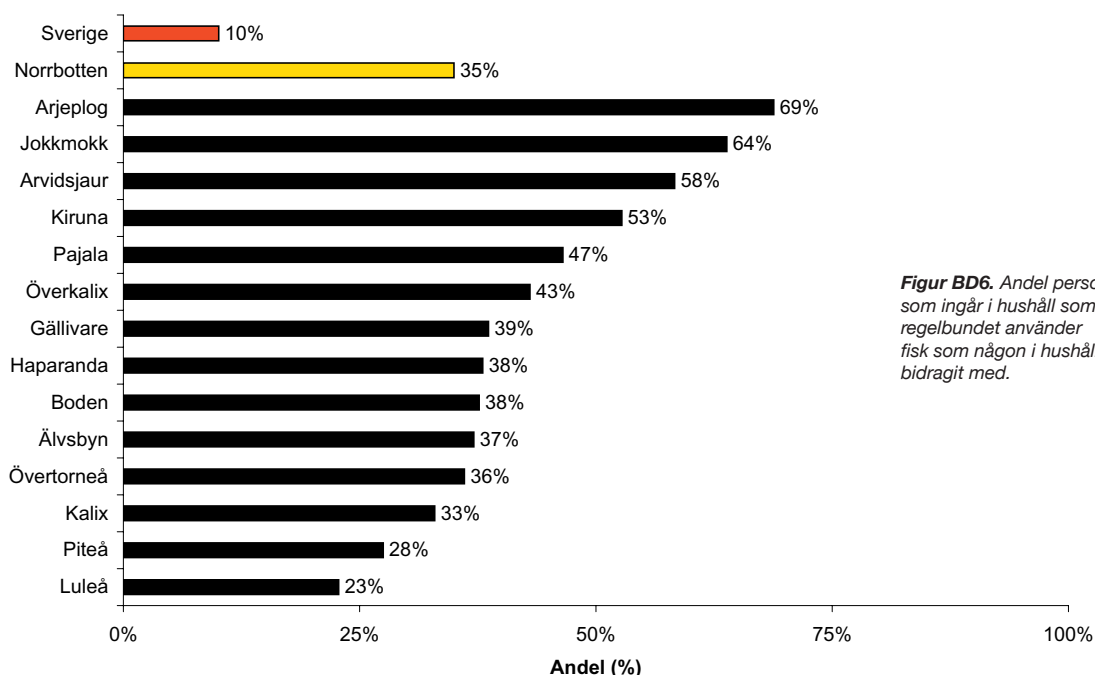
andelar, omkring 40 procent. För övriga kommuner växer andelen från strax över 50 procent (Kalix och Boden) till strax under 90 procent (Arjeplog och Jokkmokk). Det kan noteras att andelen av de tillfrågade som ingår i hushåll som nyttjar kött från vilt är mycket högre än andelen som ingår i hushåll med jägare.

En tredjedel av de tillfrågade i Norrbotten ingår i hushåll som nyttjar egenhändigt fångad fisk regelbundet. Denna andel är en av tio för riket i sin helhet. Mellan 50 och 70 procent av de tillfrågade i kommuner som Arjeplog, Jokkmokk, Arvidsjaur och Kiruna ingår i hushåll som använder egen fångad fisk. För Piteå och Luleå observeras de lägsta andelarna, 28 respektive 23 procent. Notera att de lägsta andelarna observerades för dessa kommuner även när det gäller användning av kött från vilt, samt att de högsta andelarna observerades för Arjeplog och Jokkmokk. Mönstret är detsamma även när det gäller användning av svamp och bär.

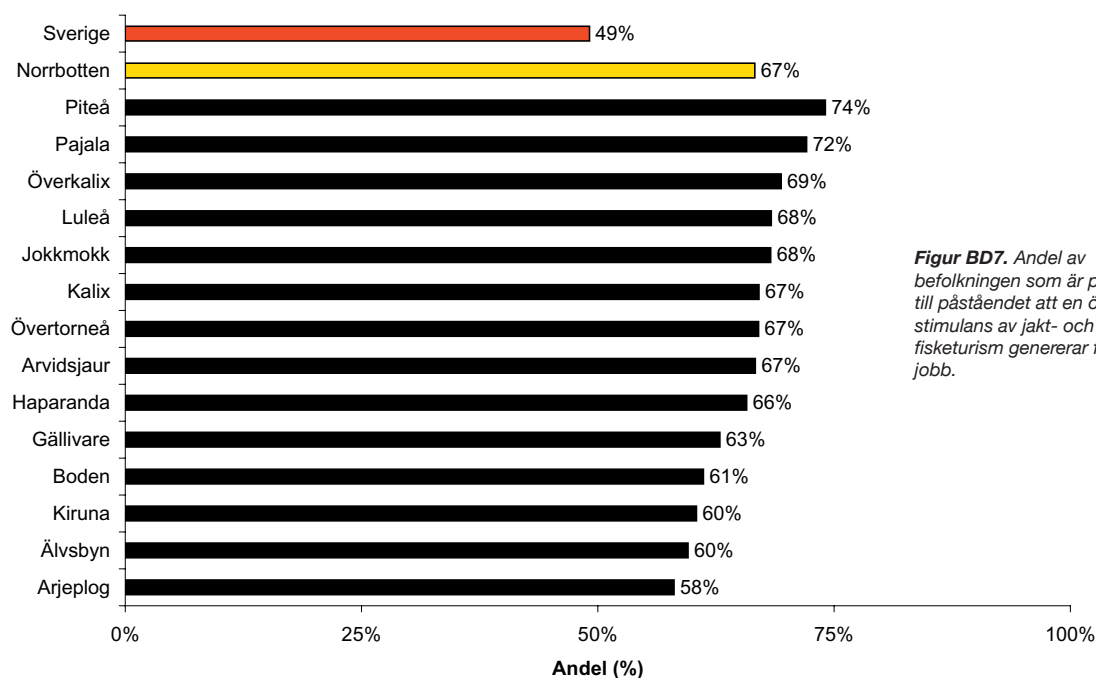
7.5. Förvaltning av vilt och fisk i fjällen

Hur fjällens resurser ska nyttjas och vem som ska ha inflytande över detta nyttjande är en omdiskuterad fråga. En sådan fråga som debatterats under senare år är i vilken utsträckning som turistföretag ska få exklusiv rätt att nyttja mark och vatten för att kunna utveckla sina företag. Därmed har också frågan om vem det egentligen är som besitter rätten till den mark och de vatten i fjällen som staten i dagsläget förvaltar ställts på sin spets. Oklarheterna kring detta är för närvarande föremål för en offentlig utredning. I den här undersökningen har vi emellertid utgått från nu gällande regelverk. Nedan redovisas attityder dels till förutsättningarna att utveckla jakt- och fisketurism, dels attityder till olika förvaltningsformer av vilt och fisk i fjällen (figur BD7–BD11).

Hälften av befolkningen i Sverige uppskattas instämma helt eller delvis i påståendet att jakt- och fisketurism har potential



Figur BD6. Andel personer som ingår i hushåll som regelbundet använder fisk som någon i hushållet bidragit med.



Figur BD7. Andel av befolkningen som är positiv till påståendet att en ökad stimulans av jakt- och fisketurism genererar fler jobb.

när det gäller att generera nya jobb. I Norrbotten är det en högre andel jämfört med riket, som instämmer i det påståendet, 67 procent. I Pajala och Piteå instämmer nästan tre av fyra. Det är lägre andelar i övriga kommuner. De lägsta andelarna har Arjeplog, Älvsbyn, Kiruna och Boden där andelen hushåll som instämmer helt eller delvis i påståendet är omkring 60 procent.

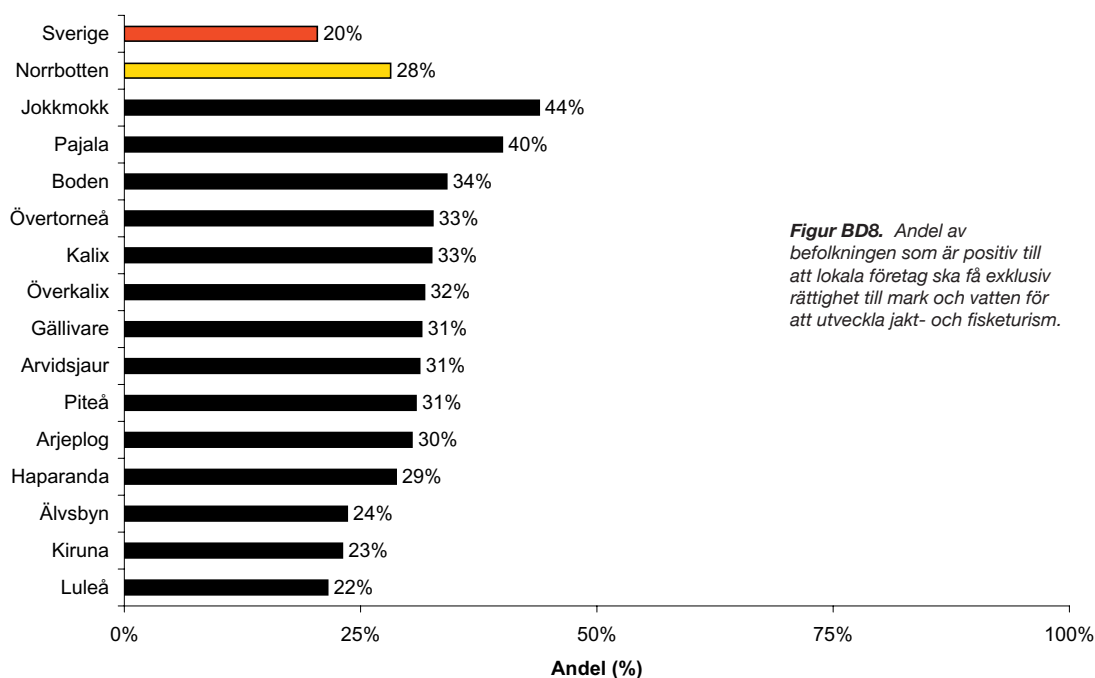
Trots att många uppskattas instämma i påståendet att jobb kan genereras via jakt- och fisketurism så uppskattas endast en minoritet, 28 procent, vara positiv till att lämna exklusiva jakt- och fiskerättigheter till entreprenörer för detta. Bilden är densamma på riksplanet. I Jokkmokk och Pajala är emellertid andelen personer positiva till förslaget 44 respektive 40 procent. För Älvsbyn, Kiruna och Luleå är däremot mindre än en av fyra positiva till att ge entreprenörer exklusiva fiske- och jakträttigheter.

Enligt resultaten föredrar en majoritet av länsborna att fisket

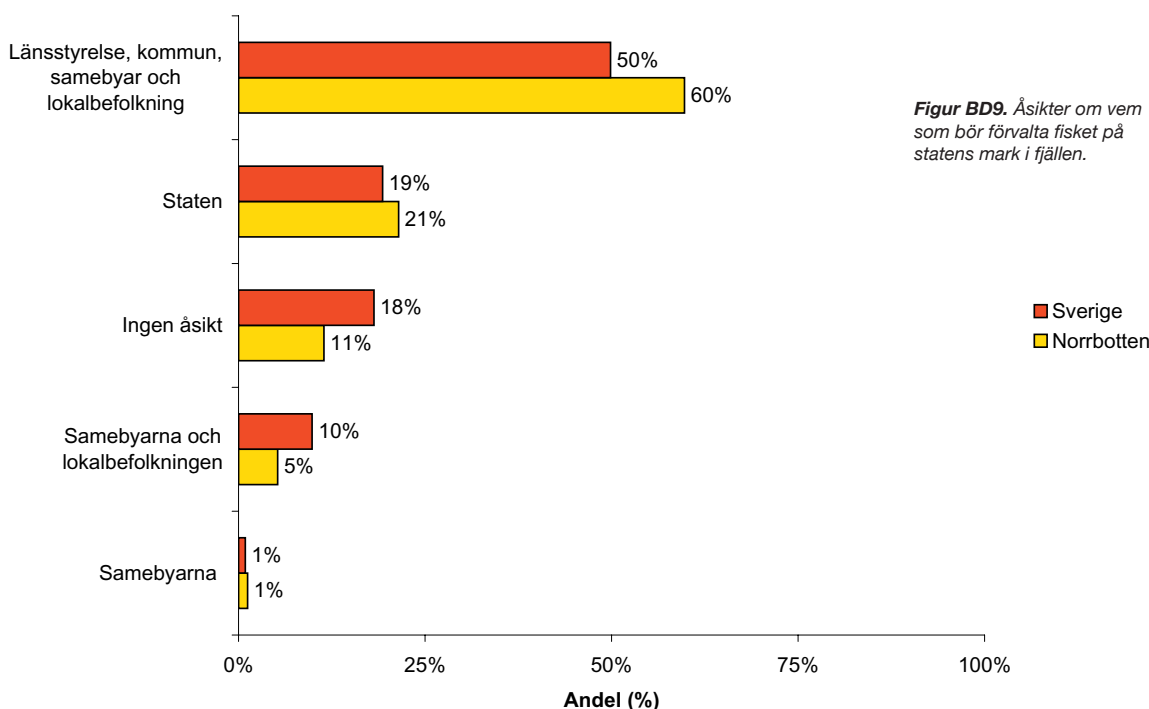
på statens mark i fjällen skall samförvaltas mellan länsstyrelsen, kommunen, samebyar och lokalbefolkningen, framför de övriga alternativen. Den uppskattade andelen som anser detta är 60 procent, vilket är något högre än den uppskattade andelen för riket som helhet: 50 procent. Tjugoen procent uppskattas anse att staten skall förvalta fisket, medan hela 11 procent inte anser sig ha någon åsikt i frågan.

När det gäller förvaltning av småviltjakten föredrar en majoritet av individerna i Norrbotten en form av samförvaltning där såväl länsstyrelse, kommuner, samebyar och lokalbefolkning ingår. Andelen personer som stöder en samförvaltning uppskattas till 58 procent, vilket kan jämföras med 22 procent som uppskattas stödja en statlig förvaltning. 13 procent har ingen åsikt i frågan.

Älgjakten ska även den enligt en majoritet av de som svarat på attitydundersökningen förvaltas gemensamt av länsstyrelsen,



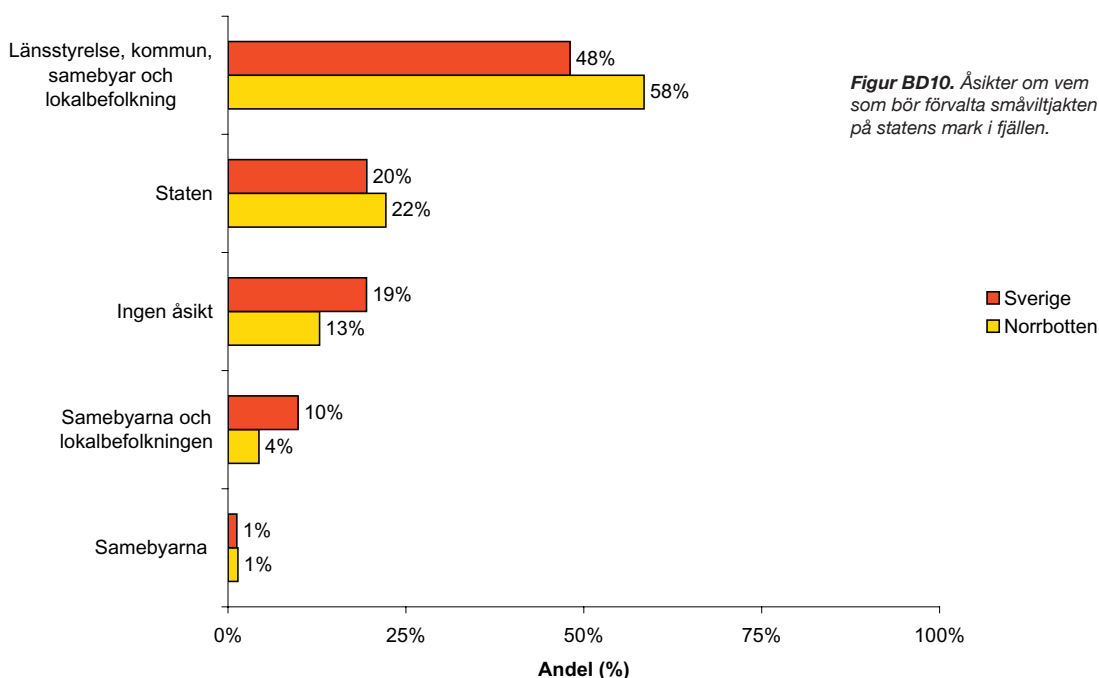
Figur BD8. Andel av befolkningen som är positiv till att lokala företag ska få exklusiv rättighet till mark och vatten för att utveckla jakt- och fisketurism.



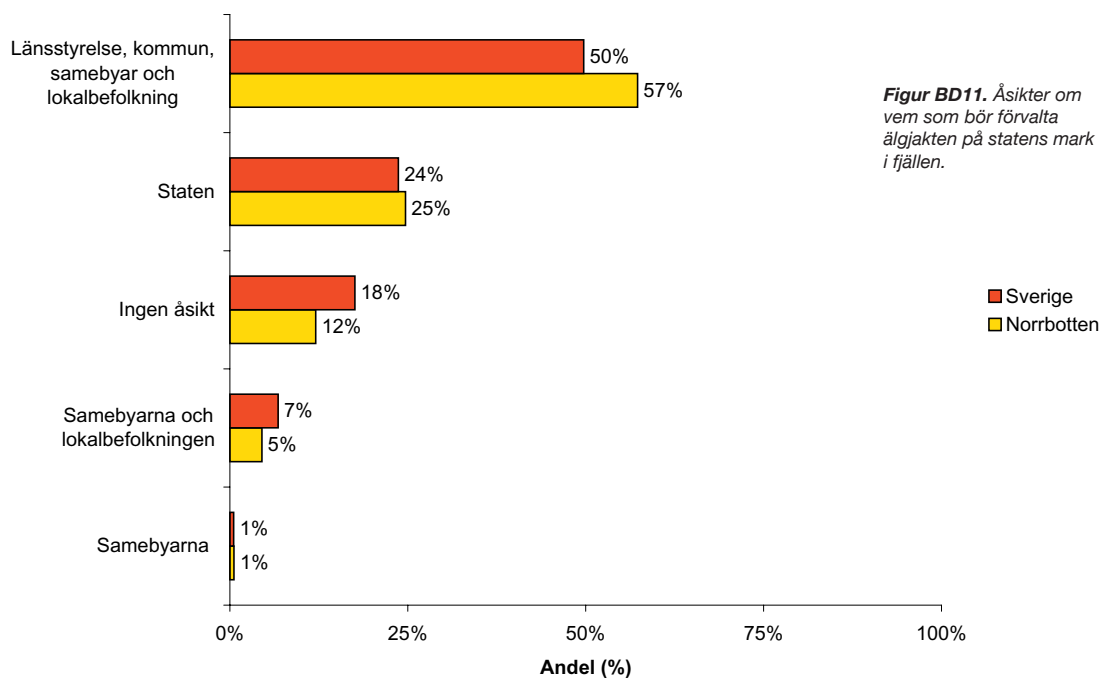
Figur BD9. Åsikter om vem som bör förvalta fisket på statens mark i fjällen.

kommunerna, samebyarna och lokalbefolkningen. Det anger 57 procent av norrbottningarna. Motsvarande siffra för riket är 50 procent. En rent statlig förvaltning stöds av 25 procent av länsborna enligt figur BD11. Även här är det många, 12 procent som inte har någon åsikt i fråga. Sammantaget visar resultaten i figurerna BD9–BD11 på ett stöd för samförvaltning jämfört med de andra förvaltningsformerna som beaktats. För älgjakten uppskattas 57 procent anse att samförvaltning är det bästa alternativet. De två därefter största grupperna är de som inte har någon åsikt (12 procent) eller som anser att staten själv (25 procent) bäst förvaltar resursen. Liknande bilder fås även för förvaltning av fisket och förvaltning av småviltjakten.

Resultaten som redovisas här är naturligtvis behäftade med osäkerhet. Två källor är den statistiska osäkerheten samt osäkerheten kring attityderna hos individerna i bortfallet. Behandlas frågorna var för sig kan det inte statistiskt säkerställas att en majoritet anser att samförvaltning är den bästa förvaltningsformen. I en känslighetsanalys kan antas att alla i bortfallet inte har någon åsikt. I sådant fall är gruppen av individer utan åsikt större eller ungefär lika stor som företrädarna för samförvaltning. Ett sådant antagande är knappast rimligt, men visar på känsligheten i analysen. En rimlig bedömning och slutsats av resultaten är att av de förvaltningsformer som undersökts har samförvaltning det klart starkaste stödet.



Figur BD10. Åsikter om vem som bör förvalta småviltjakten på statens mark i fjällen.



Figur BD11. Åsikter om vem som bör förvalta älgjakten på statens mark i fjällen.

Denna rapport är den fjortonde rapporten i FjällMistras rapportserie (ISSN 1652-3822).

Alla rapporter som produceras i denna serie, plus andra skrifter utgivna av FjällMistra, finns tillgängliga som pdf-filer under rubriken ”publikationer” på FjällMistras hemsida:

www-fjallmistra.slu.se

Layout: Anders Esselin, forskningskommunikatör FjällMistra.
E-post: anders.esselin@szooek.slu.se

Forskningsprogrammet FjällMistras arbete ska resultera i ett effektivare mångbruk av naturresurser i fjällområdet. Målet är att ta fram kunskap och planeringssystem som kan bidra till en långsiktigt hållbar utveckling i fjällen och som kan bidra till att de konflikter som finns mellan olika naturresursanvändare i fjällen blir lättare att hantera.

FjällMistra är ett av ett 20-tal stora forskningsprogram inom Mistra (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning).

